

2023

LIETUVOS
SUAUGUSIŲJŲ

ŠVIETIMO
ASOCIACIJA



TURINYS

IŽANGA	3
1. IŠGYVENS TIK TIE, KAS MOKOSI. V. Dienys	4
1.1 Neformaliojo suaugusiųjų švietimo stiprinimas.	4
1.2 Akademikas Vincentas Dienys – mokslininkas, politikas, praktikas.	7
1.3 Mūsų Valdas - Mokytojas ir Kolega. Vienuolika pamokų.	12
1.4 Advokacijos taikymas: dėmesys neformaliajam švietimui.	16
1.5 Suaugusiųjų dalyvavimo švietime iššūkiai ir tendencijos: šešių savivaldybių atvejo analizė.	28
2. DVIDEŠIMT KETVIRTOJI SUAUGUSIŲJŲ MOKYMOSI SAVAITĖ	39
2.1 Dvidešimt ketvirtoji suaugusiųjų mokymosi savaitė „Mokymosi tinklai“.	40
2.2 Baltos žuvėdros skrydis virš „Mokymosi tinklų“.	42
2.3 Mesti į priekį.	45
2.4 Vaiduoklio skundas.	48
2.5 LinGoudami muokiem i moukiemies.	53
2.6 Metodų mugė.	58
3. MOKYMOSI REPORTAŽAI	61
3.1 Iš darbo stebėjimo vizito grįžus	62
3.2 Įtraukties į mokymąsi veiklos Drezdeno liaudies mokykloje.	65
3.3 Chemnic'o liaudies mokyklos patirtis apie švietimą tvariam vystymuisi.	69
3.4. Borna liaudies mokyklos veikla telkiant nutolusių vietovių žmones mokytis.	73
3.5. „Aš parašysiu tau eiles ant rožės žiedlapių baltų“.	77
3.6. Langas į Europą.	83
3.7. Parodų teikiamos galimybės: atradimai ir nauda.	86
3.8. Metaforinių kortelių panaudojimas dirbant su suaugusiais etikos pamokose.	89
3.9. Improvizuoto komiško pasirodymo panaudojimas anglų kalbos pamokose.	92
3.10 Ieškome bendraminčių.	94
4. AKTUALIJOS. EUROPOS ir LIETUVOS SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMO NAUJIENOS	98
4.1 Suaugusiųjų švietimas - pokyčių galimybė.	99
4.2. Curriculum globALE - programa neformaliajam andragogų rengimui ir tobulėjimui.	101
4.3 „Epale“: 2024 metų akcentai.	102
1 priedas. Faktų lapai suaugusiųjų švietimo advokacijai.	108

SAVIŠVIETA

Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijos leidinys

2023

Leidinio sudarytojos DR. VILIJĄ LUKOŠŪNIENĖ IR INGA JAGELAVIČIŪTĖ.

Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija neatsako už straipsniuose išsakytas mintis – autentišką autorių nuomonę. Straipsnių kalba netaisyta.

Nuotraukos leidinyje publikuojamos turint jas pateikusių asmenų sutikimą.

Iliustracijų autoriai:

Živilė Šimėnienė (2 dalies atsklandos lapas)

Inter Se (suaugusiųjų mokymosi savaitės simbolis, 1, 3, 4 dalies atsklandos lapas, leidinio viršelis)

IŽANGA

2023 metų *Savišvietos* leidinys apžvelgia pagrindines praėjusių metų Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijos veiklas ir supažindina skaitytojus su Europos suaugusiųjų švietimo aktualijomis.

Leidinį sudaro keturios dalys.

Pirmoji dalis skirta ilgamečiui LSŠA vadovui, a.a. profesoriui Vincentui Dieniui. 2023 metų balandžio mėnesį kartu su Vytauto Didžiojo universitetu buvo organizuota konferencija Profesoriaus atminimui. Konferencijos pranešimais ir prasideda leidinys.

Antrojoje dalyje apžvelgiama suaugusiųjų mokymosi savaitė „Mokymosi tinklai“ (2023 m. lapkričio 20 – 24d. ...). Čia skaitytojas ras pagrindinius faktus apie Savaitę, atidarymo renginio, kuris vyko Klaipėdoje, aprašymą, 2023 m. Metų andragogės esė ir projektų bei iniciatyvų konkurso nugalėtojų darbus.

Trečioji leidinio dalis „Mokymosi reportažai“ skirta pamokoms, kurias išmoko LSŠA nariai, keliaudami po Mokymosi pasaulį. Straipsneliai rodo, kad Mokymosi pasaulis yra labai platus: ir vidiniai mokymai įstaigose bei organizacijose, mokymasis gamtoje, keliaujant po Lietuvą ir, be abejo, dalyvaujant „Erasmus+“ mobilumo projektuose.

Ketvirtojoje dalyje pristatomos 2024 metų suaugusiųjų švietimo iniciatyvos Europoje ir „Epale“ platformos naujienos.

Malonaus skaitymo!



Sudarytojos

INGA JAGELAVIČIŪTĖ
DR. VILIJA LUKOŠŪNIENĖ

1. IŠGYVENS TIK TIE, KAS MOKOSI. V. Dienys



1.1 Neformaliojo suaugusiųjų švietimo stiprinimas.

MOKSLINĖ PRAKTINĖ KONFERENCIJA, SKIRTA AKADEMIKO PROFESORIAUS V. DIENIO ATMINIMUI.

...

DR. VILJA LUKOŠŪNIENĖ

Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija

Yra asmenybių, kurių pėdsakai buvusios veiklos srityje ir juos pažinojusių žmonių atminty ir neišdyla netgi tuomet, kai tos asmenybės iškeliauja į Amžinybę. Tokia asmenybė Lietuvos suaugusiųjų švietime (taip pat profesinio mokymo, o ir kitose profesinės veiklos srityse) buvo a.a. profesorius Vincentas (Valdas) Dienys.

Brandžios kartos andragogai, įsilieję į suaugusiųjų mokymąsi 1990 - 1993 metais, prisimena jį labai ryškiai, su didžiule pagarba, meile ir troškimu, kad profesoriaus darbai ir asmenybė nenugrimztų giliai į praeitį, kad tiek jis, tiek jo veikla būtų prisimenama ir vertinama.



Valdas Dienys. LSŠA archyvo nuotrauka

Tokio troškimo vedini kolegos iš Vytauto Didžiojo universiteto, VDU Švietimo akademijos ir Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijos suorganizavo konferenciją, skirtą profesoriaus atminimui. Konferencijos pavadinimui pasirinkome V. Dienio dažnai kartotus žodžius: „Išgyvens tik tie, kas mokosi“. Originalią šių žodžių versiją „Išgyvens tik besimokanti planeta“ profesorius parsivežė ir VI Confintea konferencijos, vykusios Brazilijoje, Belem'o mieste.



Vytauto Didžiojo universitetas
Švietimo akademija
Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija

Mokslinė praktinė konferencija
Neformaliojo suaugusiųjų švietimo stiprinimas
„Išgyvens tik besimokantieji. V. Dienys“
Konferencija skirta akademiko profesoriaus V. Dienio atminimui

2023 m. balandžio 4 d.
 Mažoji salė, S. Daukanto g, 28 Kaunas

PROGRAMA

10.15 – 12.00	Pirmoji renginio dalis
10.15 – 11.00	<i>Registracija ir kava</i>
11.00 – 12.00	LSŠA ataskaitinis susirinkimas (LSŠA nariams)
12.00 – 13.00	<i>Pertrauka pietums</i>
13.00 – 16.45	Antroji renginio dalis „Išgyvens tik besimokantieji. V. Dienys“
13.00 – 13.10	Sveikinimo žodis prof. dr. Lina Kaminskienė (Vytauto Didžiojo universitetas) Inga Jagelavičiūtė (Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija)
13.10 – 13.25	<i>Akademikas Vincentas Dienys – mokslininkas, politikas, praktikas.</i> Prof. dr. Margarita Teresevičienė (Vytauto Didžiojo universitetas)
13.25 – 13.40	<i>Kolega ir mokytojas.</i> Dr. Vilija Lukošūnienė (Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija)
13.40 – 14.10	<i>Kritinių būklių medicinos specialybės: mokymasis visą gyvenimą ir kaip išvengti profesinių deformacijų.</i> Prof. dr. Andrius Macas (Lietuvos sveikatos universitetas)
14.10 – 14.30	<i>Kavos pertrauka</i>
14.30 – 14.45	<i>Kur link vystosi neformalusis suaugusiųjų švietimas?</i> (Savivaldybių tyrimo rezultatai). Prof. dr. Genutė Gedvilienė, dr. Egidijus Stancikas (Vytauto Didžiojo universitetas)
14.45 – 15.15	<i>Advokacijos taikymas: dėmesys neformaliajam švietimui.</i> Arūnas Bėkšta, Arūnė Taunytė (Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija)
15.15 – 16.00	Diskusijos grupė: Kaip aš galiu tai taikyti savo praktikoje?
16.00 – 16.30	Diskusijų rezultatų pristatymas - apibendrinimas
16.30 – 16.45	Apsikabinimai, atsisveikinimai

Žinodami profesoriaus indėlį į suaugusiųjų švietimo, o ypač į neformalaus, idėjos puoselėjimą konferenciją skyrėme būtent neformaliojo suaugusiųjų švietimo problematikai ir stiprinimo galimybėms.

Įdomius pranešimus konferencijoje skaitė Lietuvos sveikatos universiteto profesorius dr. Andrius Macas „Kritinių būklių medicinos specialybės: mokymasis visą gyvenimą ir kaip išvengti profesinių deformacijų“, Vytauto Didžiojo universiteto profesorė dr. Genutė Gedvilienė „Kur link vystosi neformalusis suaugusiųjų švietimas? Savivaldybių tyrimo rezultatai“, Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijos ekspertai Arūnas Bėkšta ir Arūnė Taunytė „Advokacijos taikymas: dėmesys neformaliajam švietimui“. Dalyviai diskutavo ir keitėsi patirtimi apie neformaliojo suaugusiųjų švietimo būklę savivaldybėse.



Konferencijos akimirka

Toliau pateikiami konferencijos pranešimai. Pirmieji konferencijos pranešimai buvo skirti V.Dienio asmenybei ir jo veiklai priminti, jais ir pradedame šį „Savišvietos“ skyrelį.

1.2 Akademikas Vincentas Dienys – mokslininkas, politikas, praktikas.

...

PROF. DR. MARGARITA TERESEVIČIENĖ
Vytauto Didžiojo universitetas

Iš akademiko CV: Mokslininkas.

V. Dienys gimė 1936 m. balandžio 22 d. Rokiškio rajone, Aleknų kaime. 1954 m. baigė Žeimelio vidurinę mokyklą, 1959 m. – Vilniaus universiteto Fizikos ir matematikos fakultetą, įgijo fiziko specialybę. 1961–1963 m. studijavo aspirantūrą Leningrado A. F. Jofės fizikos ir technikos institute, o 1963 m., nutarus Lietuvoje nestatyti tiriamojo branduolinio reaktoriaus, grįžo į Lietuvą ir aspirantūros studijas tęsė LMA Fizikos ir matematikos institute puslaidininkių fizikos srityje. Šiame institute profesorius dirbo vyr. laborantu, vėliau – jaunesnioju moksliniu bendradarbiu, vyresnioju bei vyriausioju inžinieriumi, 1967–1990 m. vadovavo LMA Puslaidininkių fizikos instituto laboratorijai.

1981 m. mokslininkas apgynė fizikos-matematikos mokslų daktaro disertaciją, kuri Lietuvos mokslo tarybos 1993 m. buvo nostrifikuota ir V. Dieniui suteiktas gamtos mokslų habilituoto daktaro mokslo laipsnis. 1987 m. Puslaidininkių fizikos instituto tarybos siūlymu jam suteiktas profesoriaus vardas. 1987 m. buvo išrinktas LMA nariu korespondentu, 2011 m. – LMA tikroju nariu.

V. Dienys – talentingas, darbštus mokslininkas, puikus mokslo organizatorius. Būdamas jaunas, vos 32 metų, tapo ką tik įkurto LMA Puslaidininkių fizikos instituto direktoriaus pavaduotoju mokslui ir subūrė jauną kolektyvą, kuris ėmėsi naujų mūsų šaliai mokslo krypčių nagrinėjimo. Viena tokių – karštųjų elektronų puslaidininkiuose tyrimai, kuriems vadovavo V. Dienys. Institutas tapo koordinuojančia institucija visoje Rytų Europoje. Mokslininko iniciatyva institute buvo pradėti taikomieji puslaidininkinių jutiklių kūrimo darbai. Institutas tapo viena svarbiausių Lietuvos mokslo įstaigų. Jaunatviška aplinka, intensyvią mokslinę veiklą lydėję įvairūs sportiniai ir turistiniai renginiai pritraukė daug talentingo ir aktyvaus jaunimo, todėl Puslaidininkių fizikos institutas atėjus Sąjūdžiui tapo vienu iš jo židinių. Atkūrus Nepriklausomybę pats Akademikas aktyviai talkino kuriant įvairias

valstybės įstaigas. Jis buvo LR kultūros ir švietimo ministrų pavaduotojas, dirbo Pedagogikos institute ir Profesinio mokymo metodikos centro direktoriumi. Akademiko nuopelnai įvertinti LTSR valstybine premija bei LDK Gedimino ordino 1-ojo laipsnio medaliu.

Politikas

Kaip politikas daugiausia reiškėsi reformuojant suaugusiųjų švietimą ir profesinį mokymą bei profesinį rengimą. Jis matė tai kaip dvi neatsiejamas sistemos, tarnaujančias valstybės plėtra, demokratijai, piliečių gerovei. Ta kryptimi vyko jo visas darbas ir tolesnis gyvenimas, jau labiau siejamas su švietimu, o ne su fizika, matematika ar puslaidininkiais. Darbo pasaulio ir švietimo sąveika jam tapo esmine siekiant užtikrinti valstybėje socialinę ir ekonominę sanglaudą. To meto Švietimo sistemai, jos reformavimui tikrai pasisekė, kad ją pasirinko talentingas puslaidininkių fizikos mokslininkas.

Jo iniciatyva LR kultūros ir švietimo ministerijoje atsirado Suaugusiųjų švietimo skyrius, nes jos svarbą jis akivaizdžiai matė.

„Suaugusiųjų švietimo sritis yra labai svarbi, neformalusis švietimas yra labai svarbus kaip viena iš pagrindinių valstybės ekonomikos ir plėtros sričių“ (Interviu su V. Dieniu, 2017 m.).



*Valdas Dienys - LSŠA 25 – io Metų andragogas (2017) su kolegomis.
LSŠA archyvo nuotrauka*

Kadangi Šiaurės šalys siūlė paramą ne tik neformaliojo suaugusiųjų švietimo darbuotojams, bet ir Švietimo ir kultūros ministerijos darbuotojams, 1991 m. Švietimo ir mokslo viceministras buvo pakviestas apsilankyti Danijos švietimo įstaigose. Po intensyvaus vizito, kurio metu buvo aplankytos įvairios institucijos, jis ministerijoje įsteigė specialų suaugusiųjų švietimo skyrių:

"Tai supratęs suaugusiųjų švietimo svarbą, inicijavau suaugusiųjų švietimo skyriaus įkūrimą Švietimo ir kultūros ministerijoje" (Interviu su V. Dieniu, 2017 m.).

Skatino keisti suaugusiųjų švietimo sistemą ir pats tame aktyviai dalyvavo, pirmiausia remdamas, bet ir dalyvaudamas LSŠA veikloje.

"Pradėjome keisti senąją sistemą ir mokymo metodus... Pradėjome diegti tas Skandinavijos suaugusiųjų švietimo sistemos dalis, kurias buvo įmanoma pritaikyti mūsų Lietuvos sistemoje" (Interviu su V. Dieniu, 2017 m.).

Deja, ne viskas ko siekė buvo lengvai įgyvendinama. Kai kurie šiuolaikinės Lietuvos politikos pokyčiai nebuvo sėkmingi ir net neskatino suaugusiųjų švietimo plėtros. Jis teigė, kad:

„Įtaka [Šiaurės ir Baltijos šalių bendradarbiavimo] buvo, nes tie, kurie lankėsi Skandinavijos organizacijose, kurie domėjosi, šiandien yra Lietuvos suaugusiųjų švietimo priešakyje. Jie yra Suaugusiųjų švietimo tarybos nariai, jie matė procesus, juos taikė Lietuvoje, priešinosi senajam mąstymui... Bet to nepakako. Kol kas pokyčiai vyksta per lėtai...“ (Interviu su V. Dieniu, 2017 m.).

Naujasis padalinys susidūrė su sunkumais ir nepasiekė laukto proveržio Lietuvos suaugusiųjų švietime. Taip atsitiko dėl to, kad Švietimo ministerija, kaip biurokratinė institucija, turėjo išgyventi vidinius pokyčius kartu su visa Lietuvos visuomene. Tačiau vizitų poveikis į užsienio šalis ir minčių kaita sukūrė pozityvią atmosferą švietimo politikos pokyčiams, o pagrindiniai suaugusiųjų švietimo atstovai parodė pastangas, tad Valdas tęsia: jo dėka įkurtas Profesinio mokymo metodikos centras, kaip politiką formuojantis institucija, nes buvo ŠMM padalinys, o pačioje ministerijoje buvo atskiras skyrius. Jis tapo Profesinio mokymo metodikos centro direktoriumi ir griebė reformuoti profesinį mokymą, pirmiausia pasitelkdamas ES Phare programą.

Ir vėl mokslininkas

Tačiau greta politinės valios ir metodikos, reikėjo mokslinių tyrimų. Tam pasitarnavo VDU Profesinio rengimo studijų centras, kurį įkūrė prof. R.Laužackas ir kuris buvo prof. Dienio labai palaikomas. Tačiau būtent praktinis, valdžios ir teorinis mokslinis tandemas leido politiką susieti su giliu akademiniu išmanymu ir praktine metodine veikla. Tai lėmė profesinio rengimo reformos sėkmę, kartu tartasi

ir diskutuota kaip turi būti rengiamos programos, ugdymo turinys, projektuojami profesinio rengimo standartai.

Šios krypties plėtrai labai padėjo mokslinio žurnalo „Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos“ atsiradimas 1998 metais. Buvo jo redakcinės kolegijos narys, pats rašė, skatino tyrinėti ir keisti. atlikti tyrimus profesinėse mokyklose, kolegijose kartu dalyvaujant projektuose, pirmiausia tai ES Phare projektai, skirti skatinti, ir tyrinėti naujovių diegimą į mokymo procesą, iš kitos – publikuoti ir skleisti tyrimų rezultatus žurnale. Pats daug rašė ir kartu su šios mokslinės krypties puoselėtojai inicijuoti ženklūs pokyčiai švietimo sistemoje, kuriant ir diegiant profesijų standartizavimo metodologiją, nacionalinę kvalifikacijų sistemą.



Europos mokymo fondo, Danijos ir Suomijos institucijų inicijuoto projekto „Profesijos pedagogų rengimo strategijos ir struktūros kaita Lietuvoje ir Latvijoje“ konferencija (2000). M.Teresevičienės archyvo nuotrauka.

Praktikas

Profesorius Vincentas Dienys aktyviai bendradarbiavo su Vytauto Didžiojo Universiteto edukologijos mokslininkais. Buvo iniciatorius profesinio rengimo sistemos ir kaitos reformų, kolegijų radimosi, profesinio mokymo standartų kūrimo, dalyvavo įvairiuose projektuose, visą laiką mokėsi. Akademikas dalijosi savo plačia tarptautine patirtimi su bakalauro ir magistro studijų studentais. Skaitė paskaitas apie suaugusiųjų švietimą, profesinį rengimą ir švietimo politiką. Dalyvavo VDU organizuotose konferencijose. Ne vieną mūsų, tame tarpe ir šio pranešimo autorę) palydėjo ir pakylėjo mokslininko karjeros laiptais, remdamas idėjomis, dalyvaudamas disertacijų gynimo tarybose.

Vincentas Dienys buvo vienas tų žmonių, su kuriuo buvo galima kalbėtis įvairiomis temomis, pasitarti. Jo didelė erudicija, išmintis stebino ir traukė bendrauti, o paprastumas ir leidimas kitiems dominuoti, o ne juos stelbti buvo tiesiog stulbinantis. Bet tai supranti jau po to, kai žmogaus nebėra. Atskirti kur jis reiškėsi kaip mokslininkas, kur politikas, o kur praktikas, iš esmės beveik neįmanoma.

Na ir menkas epizodas iš vienos tarptautinės konferencijos, vykusios VDU, kurioje pirmas pranešimas buvo Vincento Dienio, o sekančio pranešėjo reikėjo laukti ir galiausiai jis net neatvyko. Profesorius tik paklausė – kiek laiko reiks kalbėti ir sugebėjo užimti dviejų pranešimų laiką tam nė nesiruošdamas.



2017 m. suaugusiųjų mokymosi savaitės renginyje Utenoje. LSŠA archyvo nuotrauka.

1.3 Mūsų Valdas - Mokytojas ir Kolega. Vienuolika pamokų.

...

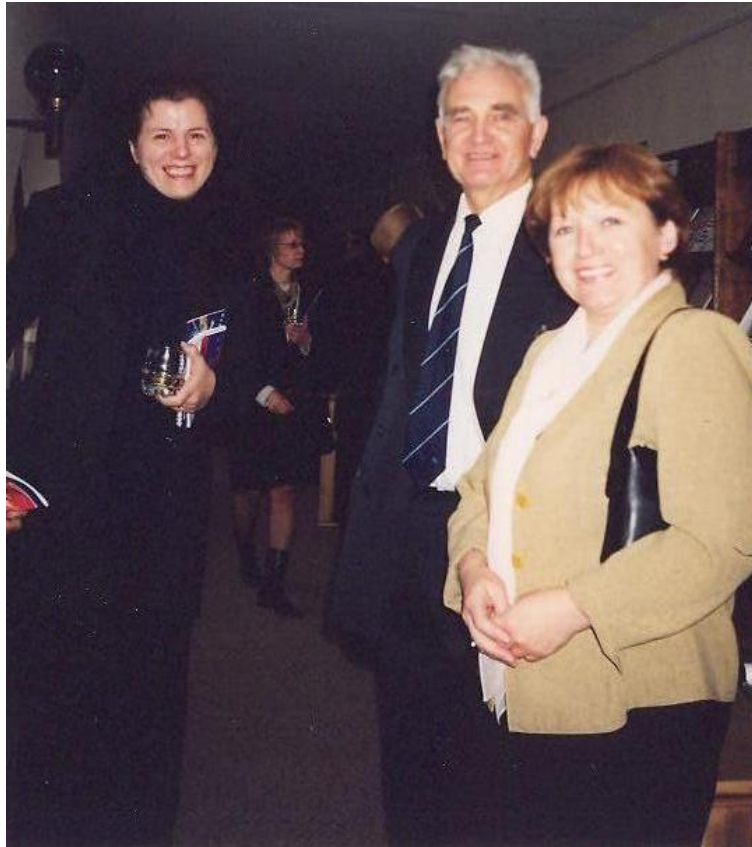
DR.VILIJA LUKOŠŪNIENĖ

Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija

Nuo 1995 metų aš buvau profesoriaus bendradarbė Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijoje. Atėjusi į organizaciją Valdo kvietimu ir, bendraudama su juo išaugau nuo žmogaus, nesuprantančio, kas yra suaugusiųjų švietimas iki srities ekspertės. Drąsiai sakau, kad Valdas buvo man Kolega, Mokytojas ir Bičiulis. Tiesą sakant, vargu, ar Valdas pritartų, jog mane mokė...Jis buvo kolega, iš kurio elgesio, žodžių ir tekstų mokiausi aš. Ir dabar dar dažnai matuojuosi, ką vienoj ar kitoj situacijoj pasakytų ar darytų Valdas.

„Pamokų“ buvo daug. Pranešimui pasirinkau vienuolika. Jos buvo tokios:

1. Sužinojau, supratau ir įsisąmoninau, kas yra suaugusiųjų švietimas. Valdo palydėta ir jam vadovaujant baigiau andragogikos magistratūrą. Jis rekomendavo mane studijuoti doktorantūroje ir buvo pirmasis įvertinęs mano darbą.
2. Būti paprastu, vertinti savo pasiekimus, tačiau nesididžiuoti jais, bendrauti su kiekvienu kaip su sau lygiu. „Nevadink manęs profesorium! Aš turiu vardą - Valdas“. Teko save „laužyti“ bene 10 metų, kol apsigyniau magistro laipsnį. Tai buvo laiptelis aukštyn, kuris leido pavadinti Valdą vardu.
3. Matyti žmogų, jausti jo savijautą ir netikėtai išvirti kavos ar pasiūlyti skanėstą „rangu žemesniam“ kolegai (Valdui nebuvo rangų, žr. 2 pamoką).
4. Mylėti žmones, jais džiaugtis. Valdas, kiek aš jį mačiau, visada būdavo tarp žmonių. Nebent paskėsdavo mokslinėse mintyse. Vienas iš epizodų: „Aš supažindinsiu Tave su nepaprastu nuostabiausiu žmogumi!“ - taip aš susipažinau su Margarita Teresevičiene, iš tiesų nepaprastu žmogumi mano biografijoje. Ir dar su daugeliu šviesių Lietuvos ir ne tik Lietuvos žmonių.



Tarp žmonių. 2003 metų suaugusiųjų mokymosi savaitė. V.Lukošūnienės nuotrauka.

5. Kantrybės ir tolerancijos. Per ištisus daugiau nei 20 bendravimo metų neišgirdau nei vieno priekaišto: arba gražiai nukreipdavo tinkama linkme, arba santūriai pratylėdavo. O gal buvo ir darbų, kuriuos pats atlikdavo...Labiausiai įstrigo du epizodai:
 - ✓ „Aš rašyčiau kitaip, bet tada turiu rašyti pats. Kadangi pats rašyti nenoriu, turiu priimti taip, kaip parašei...”
 - ✓ „Kritikuoji teisingai! O ką siūlai?”
6. Tyrimo rezultatų skaičiavimas. „SPSS programa“ kaip skaičiuoti tyrimo rezultatus: kiekvienas atsakymas - vertikalus brūkšnelis. Sujungiam brūkšnelius po tris, suskaičiuojame, kiek yra trejetukų, padauginam 3 iš trejetukų skaičiaus....
7. Būti optimistu. Už šią pamoką aš sau rašau tik varganą trejetą, bet optimizmo pavyzdžiu Valdas man liko. Vis prisimenu paskutinį mūsų pokalbį telefonu, likus kokiems pusantrų metų iki Valdo išėjimo. Į mano klausimą, kaip jis laikosi, gavau atsakymą: „Na, kaip turėdamas Parkinsoną ir tris vėžiukus, tai visai gerai!”

8. Būti atsakingu. Marijamoplės švietimo centrui suteikiamas Meilės Lukšienės vardas. LSŠA biuras esame pakviesti dalyvauti šventėje. Susirenkame aptarti, kaip galėtume pasveikinti. Gimsta idėja padovanoti Centrai knygų apie meilę rinkinį pagal jų pavadinimus sudėliojant sveikinimo žodį. Susitariame, kad kiekvienas pasidairysime savo bibliotekėlėse tokių knygų. Atsakingiausiai į užduotį pasižiūri Valdas: jis nueina į knygyną ir paprašo parodyti visas knygas apie meilę, iš jų išrenka, jo nuomone, tinkamiausias šventiniam sveikinimui.



Susikaupimas „Pievelių šnabždesių“ užsiėmime, 2008 metai. LSŠA archyvo nuotrauka.

9. Būti originaliu. 2011 metų Mokymosi savaitės aptarimas. Savaitės moto „Išgyvens tik besimokanti planeta“, pagrindinis plakato akcnetas - Obuolys. Vakarėlio tema „Obuoliai“, t.y., visi dalyviai turi atsinešti ką nors, susijusį su obuoliais. Kas ateina nešinas obuoliais, kas - obuolių sūriu...Valdas atsineša bene tris lapus interneto nuorodų, kuriuose minimi obuoliai...

10. Į pasaulį žiūrėti su lengvu jumoru. Už šią pamoką turiu pasirašyti riebę vieneta. Ir žiūrėti su jumoru, ir kalbėti naudojant jį man neišeina, tačiau visada žavėjaisi ir atminty išlaikiau Valdo gebėjimą laiku ir vietoje papasakoti juokingą istoriją ar anekdotą. Štai keli įstrigę epizodai:

- Myliu visas kartu! Regioninių centrų (1993 - 2000) susitikimuose vis iškildavo klausimas, kurią vadovę (po žmonos) Valdas labiausiai myli. Jis atsakydavo dainuodamas "O kai myliu tai myliu, myliu visas kartu, jei po vieną mylėčiau kitos pasikartų!"
- „Esminė klaida“. Atsidaro kabineto durys, su mano rengtu raštu įeina Valdas ir sako „Radau esminę klaidą“. Sunerimstu: ką tokio galėjau esmingai suklysti? O Valdas su valiūkiška šypsena rodo: „Va, čia nepadėjai kablelio“. Taip posakis „esminė klaida“ tapo LSŠA priežodžiu: kai tik randame praleistą raidę, nepadėtą kablelį, tašką ar kokią kitą smulkmeną - sakome „radau esminę klaidą“.

11. Dalintis su kitais žiniomis, patirtimi, įspūdžiais. 2009 metais Valdui tenka garbė ir atsakomybė atstovauti Lietuvą CONFINTEA VI konferencijoje Brazilijoje. Grįžęs jis dalijasi įspūdžiais su LSŠA nariais, rašo straipsnius, susitinka su VDU studentais ir nuolat klausinėja „Kur dar galėčiau pristatyti? Kam dar būtų įdomu?“

Kiekvieną paminėtą pamoką lydi šiltas prisiminimas tų akimirų, iš kurių „mokiausi“. Žinoma, neformalių pamokų buvo daug daugiau. Esu beprotiškai dėkinga LIKIMUI, kad suteikė malonę dirbti ir bendrauti su Valdu. Ir apgailestauju dėl tų žmonių, kuriuos ši galimybė aplenkė.

1.4 Advokacijos taikymas: dėmesys neformaliajam švietimui.

...

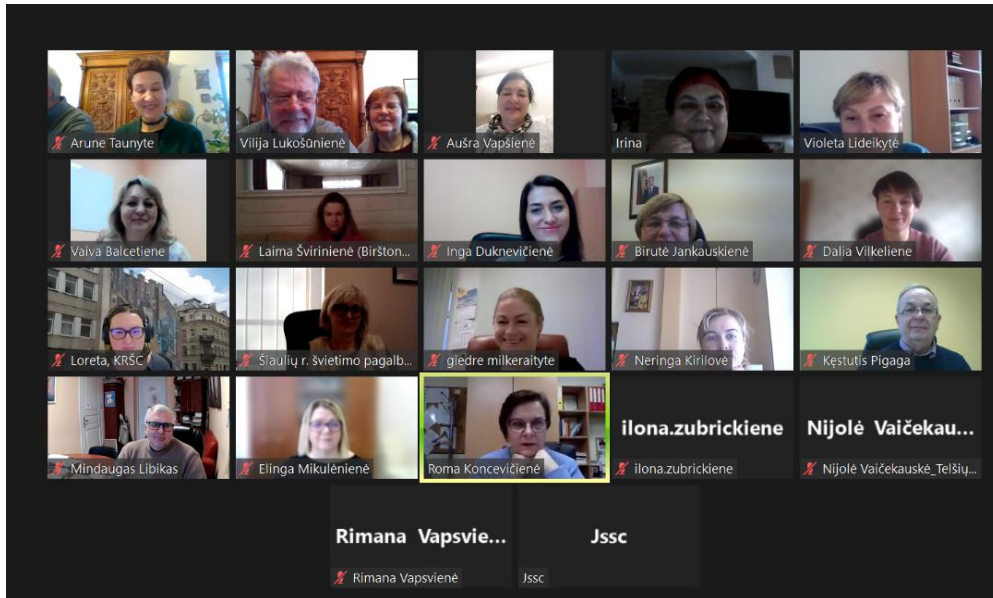
ARŪNAS BĖKŠTA,
Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija

Mintis organizuoti advokacijos kampaniją, skirtą atkreipti dėmesį į suaugusiųjų švietimą, kilo LSŠA valdybos posėdyje 2023-01-22-23. Valdybos pirmininkė Irena Žemaitaitytė paprašė manęs padaryti seminarą valdybos nariams apie advokaciją, remiantis SoJust projekto kuriame dalyvavo LSŠA, medžiaga. Seminaro metu pastebėjome, kad mes, kaip LSŠA, per mažai dėmesio skiriame suaugusiųjų mokymosi advokacijai. Tada kilo mintis, kad reikia pasinaudoti artėjančiais savivaldybių rinkimais ir atkreipti pretendentų į merus dėmesį į suaugusiųjų mokymąsi. Nusprendėme suorganizuoti nuotolinį seminarą suaugusiųjų švietimo koordinatoriams ir per juos pabandyti pasiekti pretendentus į merus, ir paskleisti žinutes apie suaugusiųjų mokymosi situaciją ir problemas.



Valdybos nariai diskutuoja, kokias suaugusiųjų mokymosi problemas iškelti pretendentams į merus. Arūno Bėkštos nuotraukos.

Arūnas Bėkšta, Arūnė Taunytė ir Vilija Lukošūnienė sudarė darbo grupę, kuri ėmėsi organizuoti nuotolinį seminarą. Pakvietėme savivaldybių suaugusiųjų švietimo koordinatorius į du pusdienio trukmės nuotolinius seminarus 2023 vasario 7 ir 10 d.



Nuotolinio seminaro dalyviai vasario 10 d. Arūno Bėkštos nuotrauka.

Seminare aptarėme kas yra advokacija, jos santykį su galia, advokacijos procesą ir kaip suformuluoti tinkamą advokacijos pranešimą (žinutę). Išsiginčijome problemas, į kurias norėtume atkreipti pretendentų dėmesį, ir Zoom kambariuose grupės formulavo žinutes pretendentams.

Toliau pateiksiu šiek tiek turinio, kurį aptarėme su dalyviais.

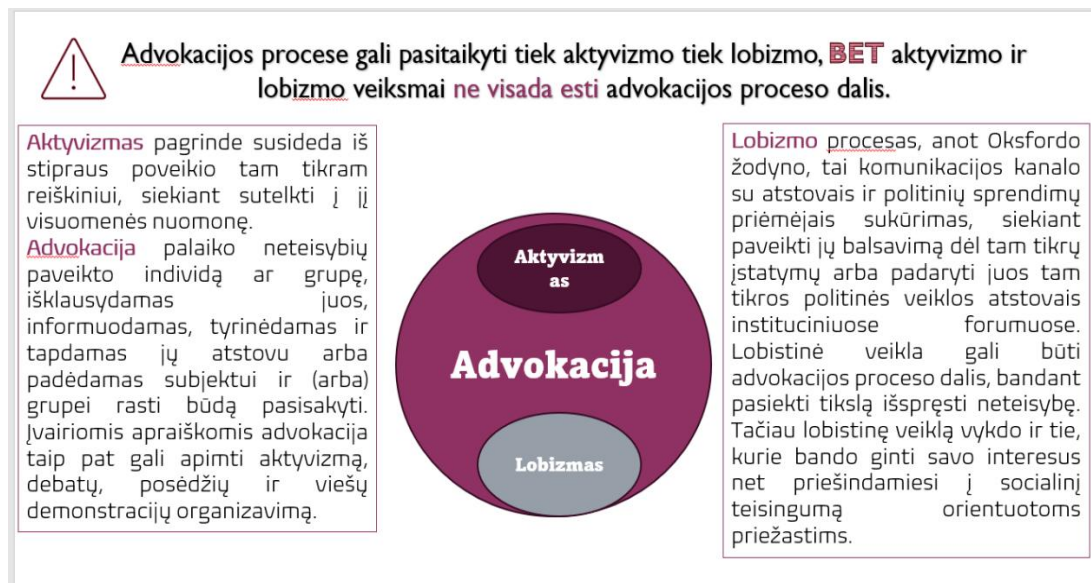
Advokacija, kas tai?¹

Galima rasti įvairių advokacijos apibrėžimų čia pateiksime tik du:

- „Tai visuomeninių interesų (ypač marginalizuotų visuomenės grupių) teisių gynimas“. (Lietuvos švietimo NVO tinklas).
- „Advokacija gali būti apibūdinama kaip procesas, kurio metu asmuo, neturintis arba turintis mažai interesų konflikto, sutinka su asmenų nuomone ir rūpesčiais

¹ Teorinė dalis pateiktą pagal projekto SoJust parengtą mokymo programą: https://www.lssa.smm.lt/lt/wp-content/uploads/2014/06/SoJust_Mokymo-programa.pdf

ir jiems atstovauja, kad būtų užtikrintos didesnės teisės ir privilegijos.“ (Henderson R., Pochin M.)



1 pav. Advokacija, aktyvizmas ir lobizmas.

Advokacijos procesas apima tris žingsnius: problemos supratimą, veiksmų planavimą ir įgyvendinimo kampaniją.



2 pav. Advokacijos procesas.

Sritys, kuriose advokacija pasireiškia dažniau:



1 lentelė. Advokacijos pasireiškimo sritys.

Sveikata	Teisingumas	Švietimas	Darbas
- Vienodų galimybių gauti medicininę priežiūrą pripažinimas - Sąžiningas elgesys su pacientais - Pagarbos asmeniui ir jo sveikatos būklei garantija	- Asmens neliečiamų teisių pripažinimas - Teisingumo sistemos traktavimo užtikrinimas - Teisinė pagalba asmenims, turintiems prastas prieinamumo sąlygas	- Galimybė gauti valstybės teikiamą išsilavinimą - Paramos priemonių pripažinimas asmenims, turintiems mokymosi ar pažinimo sutrikimų - Galimybė gauti nemokamą išsilavinimą be politinių, socialinių ir ekonominių apribojimų	- Darbuotojo orumą pripažįstantis elgesys darbe - Laisvas patekimas į darbo rinką - Vienodas požiūris į darbuotojus - Teisės į darbą pripažinimas

Advokacija susijusi su galia. Galia - tai gebėjimas daryti įtaką kitų žmonių elgesiui. Iš esmės advokacijos tikslas yra padidinti visuomenės grupių, kurios pačios neturi galios daryti įtakos, prieigą prie kokių nors išteklių ir jų paskirstymo. Advokatoriai atkreipia sprendimo priėmėjų dėmesį į problemą, daro įtaką formuojant viešąją nuomonę tos grupės ir jos problemų atžvilgiu, ir teikia pasiūlymus, kaip tas problemas spręsti.



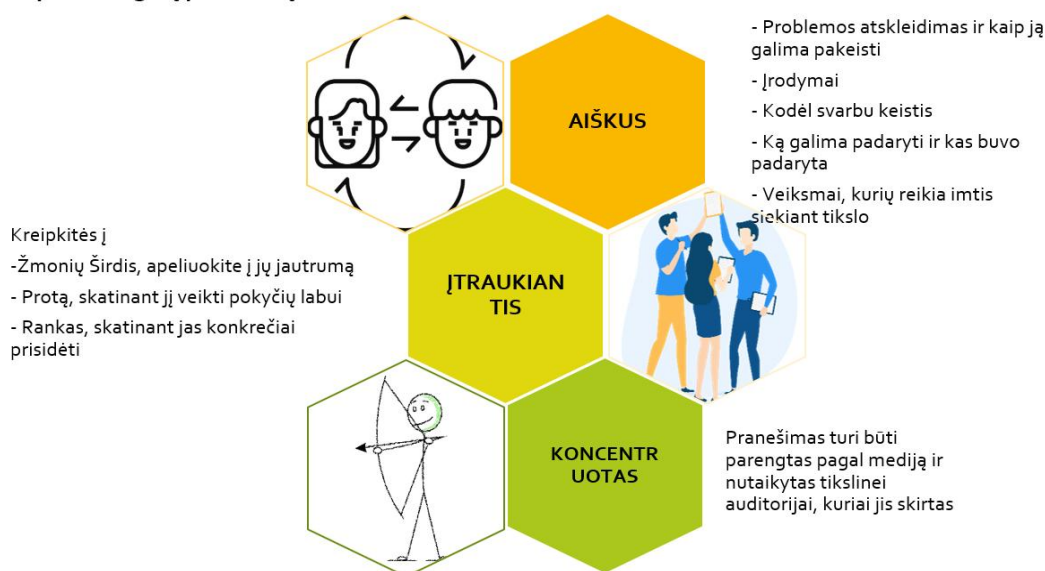
3 pav. Advokacija ir galia.

Problemos iškėlimas ir dėmesio atkreipimas

Norint organizuoti sėkmingą advokacijos kampaniją, reikia apsibrėžti tikslinę grupę ir parengti žinutę (pranešimą), kurioje pateikiami duomenys, atkreipiamas dėmesys į problemą ir siūlomi sprendimai.

Paveikslėlyje pateikiami patarimai, kaip sukurti gerą pranešimą:

Kaip sukurti gerą pranešimą?



4 pav. Kaip sukurti gerą pranešimą.

Kaip advokacijos procesą organizavome mes

Tikslinė grupė

Šį kartą nusprendėme advokacijos kampaniją nukreipti į rinkimuose dalyvaujančius kandidatus į merus. Tuo pačiu metu vyko rinkimai ir į savivaldybių tarybas, tačiau kandidatų skaičius šiai kampanijai mums buvo per didelis.

Problemų iškėlimas ir žinutės formulavimas

Po diskusijų su nuotolinio seminario dalyviais ir tarpusavyje, pasirinkome keturias, mūsų nuomone, svarbias temas:

1. Suaugusiųjų (ne)raštingumas pagal 21 a. raštingumo sampratą pagal A. Toffler.
2. Suaugusiųjų mokymosi kliūtys.
3. Savižudybių prevencija panaudojant suaugusiųjų švietimą.
4. Suaugusiųjų gyvenime yra daugiau interesų, ne vien darbas ir karjera.

Parengėme keturis vieno puslapio faktų lapus, kuriuose glaustai parodėme problemą, jos priežastis, ir kaip būsimieji merai galėtų prisidėti prie šių problemų sprendimo. Kiekvieno faktų lapo dalis, skirta veikti, iš esmės kartojasi, siekiant užtvirtinti siūlomų žingsnių svarbą tikslinės grupės galvose. Emociniam fonui sustiprinti kiekviename faktų lape pacitavome žinomo žmogaus pasisakymą šiuo klausimu. Faktų lapus formulavome remdamiesi tokiais klausimais:

- Kokią problemą norime išspręsti?
- Kodėl tikslinei grupei, į kurią nukreipta advokacijos kampanija, tai turėtų rūpėti?
- Koks sprendimas ir įtaka problemai?
- Ką konkrečiai turėti tikslinė grupė padaryti?

Faktų lapus paskleidėme e-paštu LSŠA nariams, taip pat LSŠA Facebook puslapyje, kad norintys aktyviau įsitraukti į rinkimų įvykius, galėtų jais pasinaudoti (faktų lapai pateikti *Priede* straipsnio pabaigoje).

Advokacijos planas

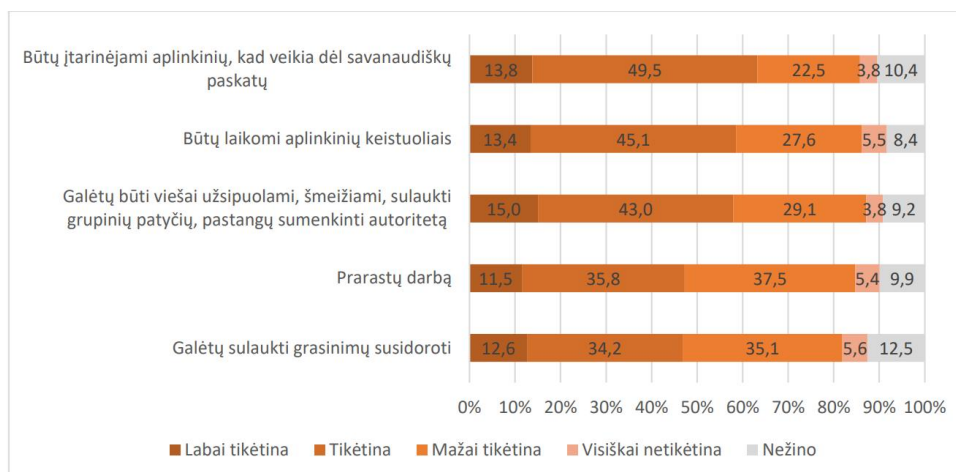
Aptarėme, kaip kiekvienas koordinatorius galėtų pasiekti savo savivaldybės kandidatus ir pateikti žinutes:

- Pateikti atskiras žinutes skirtingu metu pagal rinkimų įvykius.
- Panaudoti kandidato Facebook paskyrą ir Messenger.
- Atspausdinti ir atnešti faktų lapus į kandidatų rinkimų štabus.
- Susitikimų su rinkėjais metu pateikti žinutę, užduoti klausimą.
- Debatų organizatoriams pateikti informaciją, suformuluoti klausimą kandidatams.
- Pateikti informaciją vietinei televizijai ir radijui, vietiniam laikraščiui, pasiūlyti užduoti klausimus kandidatams

Mes, kaip organizatoriai, tikėjomės, kad savivaldybių suaugusiųjų švietimo koordinatoriams turėtų būti nesunku tokius veiksmus atlikti. Klydome. Antro nuotolinio seminario metu iš dalyvių pasisakymų paaiškėjo, kad koordinatoriai iš tikrųjų nėra linkę patys imtis advokacijos, norėtų, kad tai būtų daroma centralizuotai. Kokios priežastys?

- Nėra laiko
- Nesaugumo jausmas
- Gali būti įžiūrimas interesų konfliktas

Taigi, pasireiškė problema, kuri išryškėjo Pilietinės visuomenės instituto ataskaitoje apie pilietinės galios indeksą – pilietiniam aktyvumui trukdo rizikos, susijusios su dalyvavimu pilietinėse veiklose².



5 pav. Rizikų, susijusių su dalyvavimu pilietinėse veiklose, vertinimas.
Šaltinis: <https://www.civitas.lt/time-line/pilietines-galios-indeksas-2022-m/>

² Pilietinės galios indeksas.

Todėl teko keisti strategiją. Nusprendėme imtis advokacijos patys. Kadangi mes fiziškai negalėjome apvažiuoti visos Lietuvos, nusprendėme pasinaudoti rinkėjų platforma <https://rinkimai.zinaukarenku.lt/>.

Suformulavome keturis klausimus kandidatams į merus:

1. 21 a. beraščiai - ne tie, kas nemoka skaityti ar skaičiuoti, o tie, kas negeba mokytis, atsisakyti išmokto ir išmokti iš naujo“ (A.Toeffler). STRATA duomenimis 30 % suaugusiųjų nesimokytų, net idealiomis sąlygomis, nesant jokių apribojimų. Ką Jūs darysite, kad situacija pagerėtų?
2. Lietuva „pirmauja“ Europoje pagal savižudybių skaičių. Vyrai žudosi keturis kartus daugiau, negu moterys. Dažniausia priežastis beviltiškumo ir bejėgiškumo jausmas. Kaip panaudosite suaugusiųjų mokymąsi gyventojų (ypač vyrų) pasitikėjimui ugdyti ir pasirinkimo galimybėms plėsti?
3. Nuo 2015 m. kiekvienoje savivaldybėje yra neformaliojo suaugusiųjų švietimo koordinatorius (vienur yra etatas, kitur - tik pridėtos funkcijos prie kitų pareigybų). Kaip NSS koordinatorius padės Jums pasiekti išsikeltus veiklos tikslus? Kaip Jūs padėsite NSS koordinatoriui efektyviai veikti?
4. Šiuo metu Lietuvoje kuriama suaugusiųjų švietimo platforma vieno langelio principu –Individualios mokymosi paskyros (IMP). Kaip, Jūsų nuomone, ši priemonė prisidės prie aukštesnių suaugusiųjų mokymosi rezultatų ir ar paskatins suaugusiuosius mokytis?

Su pretendентаis per <https://rinkimai.zinaukarenku.lt/> platformą bendravo Vilija Lukošūnienė, kuri uždavė klausimus, stebėjo atsakymus ir juos surinko.

Advokacijos kampanijos rezultatai

1. Pateikti klausimai 50 pretendentų, kurie pasirodo platformoje pirmajame lape bendrame kandidatų sąrašė
2. Pateikti klausimai keturiolikos savivaldybių kandidatams, kurie yra sąrašuose pagal savivaldybes.

Galima išskirti kelias kandidatų reakcijų grupes:

1. **Nereagavo.** Iš 50 kandidatų, kuriems buvo nusiųsti klausimai, į pirmąjį atsakė 18, į antrąjį 23, į trečiąjį 12 ir į ketvirtąjį 11 kandidatų. Visų savivaldybių, kurių kandidatams buvo užduodami klausimai, buvo kandidatų, kurie atsakė. Mažiausiai atsakė Kauno rajono - 2, daugiausiai Vilniaus miesto - 10 kandidatų.

2. **Reagavo neigiamai.** Pavyzdžiui:

a. Apie suaugusiųjų mokymosi panaudojimą savižudybių prevencijai: „Prieš atsakant į užduotą klausimą, norėčiau paklausti, ką kandidatas į merus ir suaugusiųjų mokymasis turi bendro su vyrų savižudybėmis ir beviltiškumo jausmu?“.

b. Apie neformaliojo suaugusiųjų švietimo koordinatoriaus vaidmenį: „Keistas požiūris galvoti, kad savivaldybės didžiausios problemos yra suaugusiųjų švietime“.

c. Apie individualias mokymosi paskyras: „Tobulėjimui ir mokymui yra pakankamai formų ir galimybių. Bereikalingas sumaištis dirbtinas darymas ir pinigų „plovimas“. Kokybė abejotina. Nepritariu“.

3. **Reagavo neutraliai trumpai.** Pavyzdžiui:

a. Apie mokymąsi visą gyvenimą: „Žmogus turi laisvę pasirinkti, bet sparčiai kintant gyvenimo aplinkybėms, teks prisitaikyti“.

b. Apie neformaliojo suaugusiųjų švietimo koordinatoriaus vaidmenį: „Druskininkai yra nedidelė savivaldybė, papildoma pozicija ar pareigos ženklios įtakos neturės. Matau teigiamą pusę, kad bus atsakingas asmuo, su kuriuo bus lengviau derinti ir kelti ilgalaikius tikslus“.

4. **Reagavo teigiamai, pateikė samprotavimų, pasiūlymų, sprendimų, veiksmų, ką darys.** Pavyzdžiui:

a. „Visuomenės nuostatos yra labai įsišaknijusios, vyro vaidmuo visuomenėje, šeimoje, profesinėje veikloje ir lūkesčiai yra dideli ir dažnai tai veda ne tik prie emocinės sveikatos sutrikimų, tačiau ir paveikia psichiką. Suaugusiųjų mokymasis galėtų pasitarnauti kaip nuostatų formavimo, savęs pažinimo instrumentai, derinami su kitomis kompleksinėmis priemonėmis“.

b. Kitas pavyzdys apie neformaliojo suaugusiųjų švietimo koordinatoriaus vaidmenį: „Pirmiausiai įvardinsiu tikslus, supažindinsiu su jais koordinatorių. Kartu su koordinatoriumi aptarsime jų pasiekimo uždavinius ir priemones, kurias reikia įvykdyti, kad tikslai būtų pasiekti <...>. Sieksiu, kad ir mūsų

savivaldybėje būtų įsteigtas NSŠ koordinatoriaus etatas, kurio rankose būtų sutelkta visa Neformaliojo suaugusiųjų švietimo politika. Pasirūpinsiu, kad būtų numatyta suaugusiųjų švietimo poreikius atitinkanti lėšų suma kiekvienų metų savivaldybės biudžete NSŠ programoms vykdyti“.

c. „Sąžiningai, nesu girdėjusi Vilniuje apie tokią pareigybę turintį žmogų, juolab nesu jo sutikusi. Kadangi buvau aktyvi tarybos narė, yra didelė tikimybė, kad ši pareigybė realiai menkai veikia savivaldybėje. Manau, kad pirmiausia būtų gerai išsiaiškinti, kokie išsikelti tikslai, kokių priemonių trūksta efektyviam veikimui, tai nuo to pradėsime darbą, man tapus Vilniaus mere“.

5. **Reagavo teigiamai, pateikė savo programos ištraukas šiuo klausimu.**

Pavyzdžiui:

„Kalbant apie suaugusius žmones, manau, kad Birštono savivaldybėje didžiausias galimybes mokytis suaugusieji turi per NVO, bendruomeninių organizacijų bei savivaldybei pavaldžių įstaigų organizuojamas veiklas ir renginius. Tokiu atveju mokymosi procesas yra derinamas su įvairiais laisvalaikio leidimo būdais, kurie padeda pailsėti nuo darbe keliamo streso ar rutinos. Nesvarbu ar tai būtų kalbų mokymasis, ar kompiuterinio raštingumo pamokos, ar meninis lavinimas, Birštono savivaldybėje turime tikrai platų mokymosi galimybių pasirinkimą, tereikia tęsti jau pradėtus darbus ir dar geriau informuoti bendruomenę apie visas jiems siūlomas paslaugas. Kaip prie to prisidėti gali savivaldybė ir meras? Savo programoje nurodau šiuos punktus: **STIPRINSIU** bendruomeninių ir nevyriausybinių organizacijų veiklą, didinsiu jų programoms skiriamą finansavimą bei užtikrinsiu tikslingą administracijos pagalbą įgyvendinant projektus.

PRITRAUKSIU papildomas lėšas sporto, kultūros bei jaunimo programoms, užtikrindamas pradėtų darbų tęstinumą bei sėkmingą projektų įgyvendinimą.

INICIJUOSIU socialinio taksi projektą, kuris leistų mažiau galimybių turintiems savivaldybės gyventojams lengvai ir saugiai pasiekti medicinos, socialinių paslaugų centrus, parduotuves bei renginius.“

Ar mums pavyko?

Suprantama, kad mums kilo klausimas, kaip įvertinsime, ar mūsų kampanija davė rezultatų? Geriausias rodiklis būtų, jei išrinkti merai padarytų konkrečių žingsnių

suaugusiųjų mokymuisi gerinti savo savivaldybėse. Problema yra tokio tyrimo apimtis ir LSŠA žmogiškieji ištekliai tokį tyrimą atlikti. Todėl pasirinkome kitus vertinimo kriterijus:

1. Kiek pretendentų sureaguos į užduotus klausimus? Tai parodys, kad žinutė pasiekė pretendentes ir kai kurie iš jų nutarė kaip nors sureaguoti.
2. Koks atsakymo turinys? Tai parodys, kad pretendentai perskaitė žinutę, apie tai pagalvojo, ir skyrė laiko suformuluoti atsakymus į klausimus ir pateikti savo požiūrį, kaip spręsti.

Atsakymas į klausimą, ar mums pavyko, yra „taip, pavyko“. Kas tai rodo?

- Klausimai buvo užduoti 50 pretendentų. Iš jų į atskirus klausimus atsakė nuo 11 iki 23 pretendentų, tai sudaro nuo 22 iki 46 proc. Laikoma, kad priimtinas nuotolinių (*online*) apklausų atsakymų procentas yra 20-25 proc³. Visų savivaldybių, kurių kandidatams buvo užduodami klausimai, buvo kandidatų, kurie atsakė. Mažiausiai atsakė Kauno rajono - 2, daugiausiai Vilniaus miesto - 10 kandidatų. Kokį procentą tai sudaro nuo visų savivaldybėje dalyvavusių pretendentų, mes nevertinome.
- Pretendentai sužinojo, kad savivaldybėse yra administracijos paskirti suaugusiųjų švietimo koordinatoriai, su kuriais galima ieškoti sprendimų, kaip pagerinti suaugusiųjų mokymosi situaciją savivaldybėje.
- Daugeliu atvejų tie, kas atsakė į klausimus, iš tikrųjų apie tai susimąstė ir pateikė konstruktyvių pasiūlymų, kaip būtų galima spręsti iškeltas problemas savivaldybėje.

Išmoktos pamokos

1. Advokacijos kampanija yra įgyvendinama veikla, kuriai reikia skirti energijos ir laiko.
2. Jai įgyvendinti reikia lyderystės, turėti aktyvią darbo grupę ir rėmėjų bei savanorių.
3. Reikia labai atidžiai formuluoti advokacijos žinutės turinį: ką perskaitę supras, kokias emocijas žinutė sukels ir kokį veiksmą paskatins. Pavyzdžiui,

1. ³ What is a Good Response Rate for a Survey?
<https://www.surveylab.com/blog/what-is-a-good-response-rate-for-a-survey/#:~:text=What%20is%20an%20average%20response,response%20rates%20are%20around%2040%25.>

vieno pretendento reakcija į žinutę „Lietuvoje 30% suaugusiųjų beraščiai. Jūs galite tai pakeisti!“, buvo „Tai labai gerai! Vadinasi net 70% yra raštingi“. Jis sureagavo tik į pačią žinutę, bet panašu, kad informacijos neperskaitė. Kiti pretendentai sureagavo adekvačiai, vadinasi, labiau įsigilino. Taigi, žinutę reiktų keisti, kad jau joje būtų aiški problema ir jos mastas. Galėtų būti tokia: Lietuvoje 70% randa pasiteisinimą, kodėl nesimoko, o 30 % iš jų nesimokytų net esant idealioms sąlygoms.

Šaltiniai

- Burke B., Harrison P., Anti-oppressive practice. In: Adams R., Dominelli L., Payne M., Campling J. (eds) Social Work. Palgrave, London, 1995
- Butler K., Carr, S. and Sullivan, F. (1988) *Citizen advocacy: A powerful partnership*, London: National Citizen Advocacy
- Collins C., *What Is White Privilege, Really?*, Learning for Justice website, 2018
- Hall S., *Advocacy versus Activism: What is the difference?*, Ruminating.org, 2018
- Henderson R, Pochin M., *A RIGHT RESULT? Advocacy, justice and empowerment*, The Policy Press, University of Bristol, 2001
- Smith D., Edleston J., Burke T., Laurie E., *An Advocacy Toolkit*, Plan International, 2014
- Young I. M., *Five Faces of Oppression*, The Philosophical forum, Vol. XIX, n. 4, 1988
- [Eric Liu: Why ordinary people need to understand power - YouTube](#)
- [The power of privilege: Tiffany Jana at TEDxRVAWomen - YouTube](#)
- [Self Advocacy- A State Of Mind | Abby Edwards | TEDxYouth@Dayton - YouTube](#)
- [Activism Versus Advocacy: What is Human Rights Advocacy? - US Institute of Diplomacy and Human Rights \(usidhr.org\)](#)
- Part 1: Making Advocacy Effective – Tutorial. [Part 1: Making Advocacy Effective - Tutorial - YouTube](#)
- Part 2: Making Advocacy Effective – Tutorial. [Part 2: Making Advocacy Effective - Tutorial - YouTube](#)
- Amplify Change Advocacy Planning - Part 1. [AmplifyChange Advocacy Planning - Part 1 - YouTube](#)
- Amplify Change Advocacy Planning - Part 2. [Amplify Change Advocacy Planning - Part 2 - YouTube](#)
- Amplify Change Advocacy Planning, Part 3. [Advocacy Planning, Part 3 - YouTube](#)

1.5 Suaugusiųjų dalyvavimo švietime iššūkiai ir tendencijos: šešių savivaldybių atvejo analizė.

...

PROF. GENUTĖ GEDVILIENĖ, DOC. EGIDIJUS STANCIKAS,
Vytauto Didžiojo universitetas
SIMONAS GAUŠAS, BEATRIČĖ LEIPUTĖ,
Visionary Analytics, Vilnius

Ivadas

Gyvenam nuolat besikeičiančiame pasaulyje. Ne tik naujų technologijų srautas, bet ir politinės, socialinės ir ekonominės struktūros keičiasi greičiau, nei galime jas įvardyti ir/ar apibrėžti. Turime būti veržlūs. Nežinome, kas bus ateityje. Nesvarbu, ar politiniai sukrėtimai, ar klimato kaitos poveikis, galime tik stengtis daryti viską, kad sukurtume geresnį pasaulį.

Darbo rinkai ir darbdaviams vis dažniau norisi darbuotojų, gebančių lengvai prisitaikyti prie pokyčių. Todėl suaugusiųjų dalyvavimas mokymosi visa gyvenimą procesuose tampa jungiamąja ašimi, suaugusiojo asmeniniam ir profesiniam tobulėjimui.

Per paskutinius 10 metų 18–64 m. amžiaus suaugusiųjų dalyvavimas MVG Lietuvoje ženkliai nekito ir išliko žemiau nei vidutinis. 2021 m. (per pastarąsias 4 savaites) mokėsi 13,9 proc. suaugusiųjų. Aukščiausias dalyvavimo lygis stebėtas dar 2012 m., kai siekė 14,9 proc. Vertinant suaugusiųjų socio-demografinį profilį⁴, Lietuva susiduria su iššūkiais, būdingais MVG sistemoms, kai dažniau mokosi: jaunesnių amžiaus grupių suaugusieji; moterys; aukštąjį išsilavinimą turintys; iš aukštesnio išsilavinimo šeimų; finansiškai pasiturintys; vadovai, samdomi specialistai, valstybės tarnautojai, pareigūnai; viešojo sektoriaus darbuotojai; labai didelių ir mažų įmonių darbuotojai.

⁴ STRATA (2020). Mokymasis visą gyvenimą. Įpročiai, patrauklumas, barjerai, naudos suvokimas. Gyventojų apklausos ataskaita

Tarptautinio suaugusiųjų kompetencijų tyrimo (PIAAC) duomenimis⁵, suaugusieji (16–65 m.) Lietuvoje turi žemus problemų sprendimo technologijų pagalba įgūdžius, tačiau palyginti su kitomis dalyvavusiomis šalimis, lietuviams būdingas aukštesnis už vidutinį matematinio raštingumo lygis. Suaugusieji Lietuvoje pasižymi vidutiniu raštingumo lygmeniu, aukštesnis nei vidutinis raštingumo lygmuo stebimas tarp jaunesnio amžiaus suaugusiųjų.

Mokymuisi visą gyvenimą palankios sistemos kūrimas ir plėtojimas – vienas iš XVIII LR Vyriausybės programos⁶ prioriteto „Vienodos starto pozicijos visiems Lietuvos žmonėms“ projektų. Išskirtini du šio projekto akcentai⁷: 1) vieninga ir efektyvi ugdymo karjerai sistema; 2) koordinuota MVG politika, palengvinanti mokymosi prieinamumą ir dalyvavimą, atsižvelgiant į šalies augimo ir plėtros prioritetus. 2017 m. taip pat patvirtintas MVG plėtros 2017–2020 m. veiksmų planas⁸, kuriuo siekta stiprinti pedagogines bendruomenes, sukurti ir užtikrinti vienodas sąlygas mokytis. Antrajam tikslui įgyvendinti buvo suplanuoti 17 projektų, nukreiptų tiek į suaugusiuosius, tiek į tam tikras tikslines grupes (gydytojus, viešųjų paslaugų darbuotojus, senjorus). Vienas iš sėkmės rodiklių, kuriuo siekta antrojo tikslo įgyvendinimo, numatė, jog darbingo amžiaus suaugusiųjų dalyvavimas MVG 2020 m. sieks 9 procentus. Eurostat duomenimis⁹, šis tikslas pasiektas nebuvo, kadangi 2020 m. rodiklio reikšmė siekė 7,2 procentus. Šiame straipsnyje, remiantis 5 sėkmės veiksnių koncepcija ir Suaugusiųjų švietimo politikos formavimo proceso kriterijais, apžvelgiama suaugusiųjų švietimo situacija šešiose Lietuvos savivaldybėse. *Tyrimo tikslas*: atskleisti suaugusiųjų švietimo situaciją 6-ose savivaldybėse, išryškinant suaugusių asmenų dalyvavimo švietime iššūkius ir tendencijas.

⁵ EBPO (2016). Skills matter: further results from the survey of adult skills. Lithuania country note. <https://www.oecd.org/skills/piaac/Skills-Matter-Lithuania.pdf>

⁶ LRV (2021). LR Vyriausybės 2021-03-18 nutarimas Nr. 155 „Dėl aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/d698ded086fe11eb9fecb5ecd3bd711c> [žiūrėta 2022-09-28]

⁷ ŠMSM (2021). LR Vyriausybės programos įgyvendinimo priemonių planas. Projektas konsultacijoms

⁸ ŠMM (2017). LR švietimo ir mokslo ministro 2017-06-28 įsakymas Nr. V-536 „Dėl mokymosi visą gyvenimą plėtros 2017–2020 metų veiksmų plano patvirtinimo“. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/8d34ecd05c0411e79198ffdb108a3753/asr> [žiūrėta 2022-09-28]

⁹ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/trng_lfse_01/default/table?lang=en

Suaugusiųjų švietimo sistemos vykstantys procesai Lietuvoje

Suaugusiųjų švietimas, tai skirtas asmenims, kurie laiko save suaugusiais ir, kurie save nuolat asmeniškai ir profesiskai tobulina, siekia atnaujinti ir/ar įgyti žinias bei dalyvauti nuolatinėje saviugdoje. Kaip teigiama Visuotinėje Lietuvių enciklopedijoje, kad „... suaugusiųjų švietimo idėja kildinama iš humanistinės, bihevioristinės ir konstruktyvistinės filosofinių ugdymo krypčių.

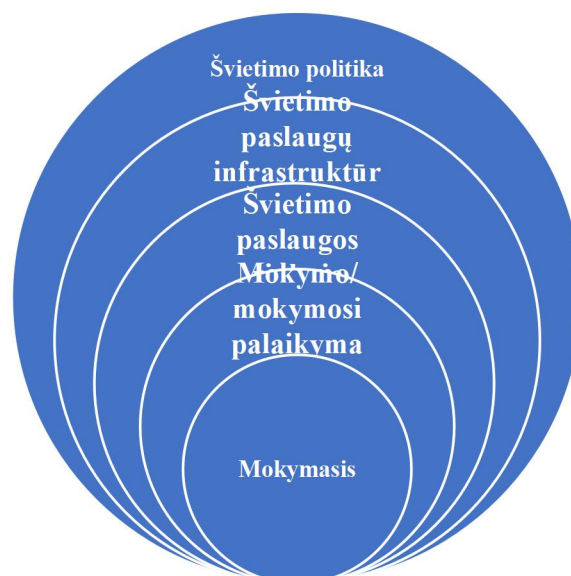
Humanistinė kryptis ugdo požiūrį į prigimtį teigdama, kad savarankiškumas yra natūrali suaugusiojo savybė, todėl saviugda pagrįstas mokymasis, per kurį besimokantis asmuo pats imasi iniciatyvos, nusistato savo mokymosi poreikius, suformuluoja mokymosi tikslus, sukaupia išteklius, renkasi tinkamas mokymosi strategijas ir pat vertina savo mokymąsi. Bihevioristinė kryptis suaugusiųjų švietimą apibrėžia kaip įgūdį, susijusį su savęs keitimo procesu. Konstruktyvistinė kryptis teigia, kad mokymasis, vykstant komunikacijai, įgauna prasmę besimokančiajam. Taip pat enciklopedijoje pabrėžiama, kad „...suaugusiųjų švietimas remiasi andragogikos sukurtomis teorijomis ir metodikomis, kurios padeda suaugusiesiems įgyti žinių, gebėjimų ir kompetencijų...“ (Suaugusiųjų švietimas. Visuotinė Lietuvių enciklopedija <https://www.vle.lt/straipsnis/suaugusiuju-svietimas>).

Todėl būtina pabrėžti, kad Lietuvoje suaugusiųjų švietimas išplėtotas pakankamai. Veiklos vystomos nacionaliniu, savivaldos ir institucijų lygmeniu. Šalyje *švietimo politika* reguliuojama tarptautiniais (ES) ir nacionaliniais (NSŠ) suaugusiųjų švietimą reguliuojančiais dokumentais. *Suaugusiųjų švietimo paslaugų infrastruktūra* plačios aprėpties, įtraukianti šalies piliečius į mokymosi visą gyvenimą procesus. Švietimo paslaugų prieinamumas pagrįstas teisiniais, informaciniais, finansiniais aspektais.

Suaugusiesiems *švietimo paslaugų teikimo rinkoje* dalyvauja formaliosios ir neformaliosios švietimo paslaugas teikiančios institucijos (universitetai, kolegijos, nevyriausybinės organizacijos (NVO), suaugusiųjų švietimo centrai. Taip pat švietimo paslaugas suaugusiems teikia privačios organizacijos, verslo kompanijos ir įvairios ekspertų komandos). *Mokymo/ mokymosi palaikymu* suinteresuotos visos viešosios ir privačios organizacijos. Jos rūpinasi ne tik dirbančiųjų, bet ir švietėjų

kvalifikacija. Taip pat šalyje aktualus, pagalbos ieškantiems darbo, klausimas. Veikia ir nuolat atnaujinamos neformaliojo suaugusiųjų švietimo priemonės. Bedarbiams organizuojami įvairios trukmės ir formos mokymai, sudarantys galimybes įgyti ar tobulinti bendrąsias ir/ar profesines kompetencijas. Pavyzdžiui, savivaldybių lygmeniu veikia užimtumo tarnybos, kurios suteikia galimybes bedarbiams bei dirbantiems žmonėms mokytis ir įgyti naujas kompetencijas pagal neformaliojo suaugusiųjų švietimo programas.

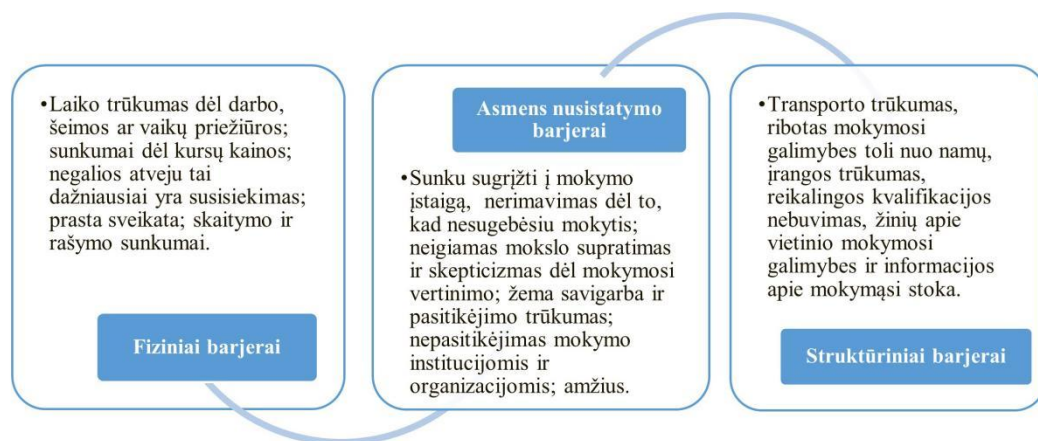
Kiekvienas šalies suaugusysis turi galimybę *mokytis*, nes šalyje yra išplėtos įvairios švietimo paslaugos, tačiau suaugusiems besimokantiejiems savaiminio mokymosi būdai dar toli gražu nėra tvirtai įvaldyti. Lankstumas ir apčiuopiamas mokymosi galimybių prieinamumas (moduliniai kursai, finansinė parama, nemokamas internetinis turinys, supaprastinti techniniai sprendimai ir t. t.) yra pirmieji žingsniai, kurie juda lėtai. Kad būtų sklandesnė ir aiškesnė mokymosi suaugusiems pagalba turi būti integruota sisteminė parama, t. y. informavimas, orientavimas, konsultavimas ir mokymas, kurią turėtų užtikrinti ne tik viešosios tarnybos, bet ir įmonės bei organizacijos. Taip pat suaugusiems, norint savarankiškai mokytis, kai nėra nustatyto tvarkaraščio ir pastovios dėstytojų bei kolegų paramos, reikia didelės vidinės motyvacijos ir gebėjimo savarankiškai kurti ir valdyti savo mokymosi kelią (1 pav.).



1 pav. Suaugusiųjų švietimo sistemos Lietuvoje vykstantys procesai.

Pagal mokymosi tikslą, suaugusiųjų dalyvavimas mokymėsi visą gyvenimą gali būti siejamas tiek su asmeniniu (pomėgių, hobijų, laisvalaikio, savišvietos), tiek su – profesiniu (darbas, karjera) tobulėjimu. 2015 m. atlikto suaugusiųjų bendrųjų kompetencijų tyrimo Lietuvos savivaldybėse rezultatais¹⁰, visų dalyvavusių savivaldybių respondentų bendrųjų kompetencijų (BK) taikymo sritimi laikomas asmeninis tobulėjimas (94 proc.), kiek mažiau - visuomeninių pareigų vykdymas (75 proc.). Analizuojant veiksnius, kurie skatina suaugusiuosius tobulėti, atsakiusiųjų nuomone, yra kasdienio darbo poreikiai, noras tobulėti, siekis realizuoti save, noras būti naudingam šeimai, šeimos narių parama^{12,16}. Pastebima¹⁵, kad neturinčiuosius mokymosi patirties labiausiai motyvuotų su darbine veikla susijęs atlygis (didesnis atlyginimas, aukštesnės pareigos, nauja darbo vieta).

Taip pat aktualus svarstymas, kas trukdo suaugusiems mokytis. Suaugusiųjų mokymosi trikdžius galima laikyti šiuos *trijų tipų barjerus*: asmens nusistatymo, fiziniai ir struktūriniai barjerai. Analizuojant asmens požiūrio barjerus, pastebima, kad į suaugusiųjų mokymosi procesą yra sunku įtraukti nemotyvuotus, savimi nepasitikinčius, neigiamą nuomonę apie mokymąsi turinčius, asmenis. Neturintieji mokymosi patirties, kaip pagrindinį mokymosi barjerą dažniausiai įvardina įsitikinimą, jog mokytis jau per vėlu (ši kliūtis ypač dominuoja 60 m. ir vyresnių amžiaus grupėje) (2 pav.).



2 pav. Suaugusiųjų mokymosi trukdžiai.

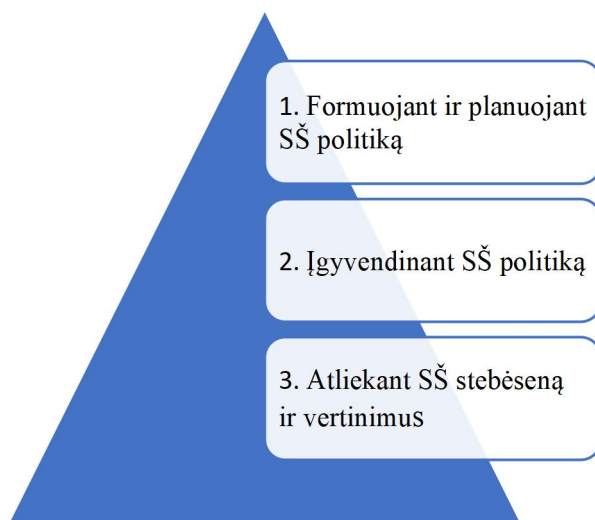
¹⁰ Gedvilienė G., Stancikas E. ir kt. (2015), įgyvendindami Lietuvos mokslo tarybos dotacijos projektą „Suaugusiųjų bendrųjų kompetencijų lavinimo ir plėtros platforma“ Nr. VP1-3.1-ŠMM07-K-03-073, vykdė suaugusiųjų bendrųjų kompetencijų mokslinį kiekybinį tyrimą per 10 apskričių, apimant visas 60 Lietuvos savivaldybes. Apklausoje dalyvavo 8 000 suaugusiųjų iš trijų krypčių: dirbantieji, ieškantys darbo asmenys (bedarbiai) ir senjorai.

Tyrimo dalyviai ir organizavimas

Tyrimo dalyvavo 6 savivaldybės: Alytaus m., Lazdijų r. sav., Prienų r. sav., Šiaulių m. sav., Telšių r. sav. ir Visagino m. sav. Vykdyta, minėtų savivaldybių atstovų apklausa (dalyvavo 167 respondentai), įgyvendinti 6 žvalgomieji interviu (po 1 su kiekvienos sav. atstovais), 6 fokus grupės (po 1 kiekvienai sav., iš viso 54 dalyviai), suorganizuotas vienas seminaras. Tyrimo metu vadovautasi 5 sėkmės veiksnių koncepcija (3 pav.) ir Suaugusiųjų švietimo politikos formavimo proceso kriterijais (4 pav.).



3 pav. Penkių sėkmės veiksnių koncepcija (Pagal ESTEP ir Visionary Analytics (2018) LR Finansų ministerijai parengtą Atvejo studiją „2014-2020 m. ES fondų investicijų į mokymąsi visą gyvenimą tinkamumo ir suderinamumo vertinimas“).



4 pav. Suaugusiųjų švietimo politikos formavimo proceso kriterijai(2) (planavimas įgyvendinimas ir vertinimas).

Tyrimo rezultatų aptarimas. Iššūkiai ir tendencijos

Tyrimo metu paaiškėjo būdingi savivaldybėms bendri pasikartojantys iššūkiai. Vienas iš svarbiausių iššūkių – tikslinės gyventojų grupės (žemos kvalifikacijos, žemų pajamų) atpažinimas, pritraukimas ir išlaikymas suaugusiųjų švietimo veiklose. Dauguma tyrime dalyvaujančių savivaldybių su tikslinės grupės gyventojais dirba fragmentiškai, to neįvardina kaip įgyvendinamų veiklų prioriteto, tačiau pastebimas noras aktyviai siekti suaugusiųjų švietimo prieinamumo visoms gyventojų grupėms. Kai kurios savivaldybės yra įsivardinusios konkrečias tikslines grupes, kurias norima pasiekti (pvz. Visagino m. sav. - jaunos šeimos, Telšių r. sav. – soc. įgūdžių neturinčios, vaikus auginančios moterys). Vienas iš pirmų tikslinės grupės įtraukimo į suaugusiųjų švietimo veiklas barjerų – šios grupės poreikių neatpažinimas, bendro poveikio neturėjimas. Akcentuotinas savivaldybių iššūkis, kad siekiant teikti gyventojų poreikius atitinkančias programas ir paslaugas, reikalinga giliau pažinti tikslinę grupę. Įvardinami ir kiti barjerai (pvz. išvaizda, priklausomybės, transportas, vaikų priežiūra), atspindintys poreikį tikslinei grupei teikti ne pavienes, o kompleksines priemones.

Daugumai savivaldybių aktualus iššūkis - finansavimo trūkumas, t.y. patalpų trūkumas, nepakankamas mokymosi priemonių ir veiklų finansavimas. Taip pat dažnu atveju akcentuotinas vykdomų mokymo programų dubliavimas, kylantis iš nepakankamo veiklų koordinavimo, todėl dažnai finansuojamos panašaus pobūdžio veiklos, pastebimas meninės raiškos veiklų dominavimas. Nepakankamai užtikrinamas mokymosi veiklų tęstinumas (finansuojamos veiklos tik metams), nes finansavimas skiriamas tik vienai programai. Šio iššūkio kontekste svarbi ir planuojama diegti individuali suaugusiojo mokymosi paskyra, galinti tapti kompleksinio požiūrio į suaugusiųjų švietimą finansavimo problemas pagrindu. Vystoma IMP sistema - platforma kuri galėtų prisidėti prie mokymosi visą gyvenimą iššūkio. Pastebėta, kad visos savivaldybės turi poreikį – turėti platformą, kurioje būtų susisteminta mokymosi galimybių, teikėjų informacija, veiklų kalendorius, taip pat skelbiamos sėkmės istorijos ir gerosios praktikos.

Analizuojant suaugusiųjų švietimo sistemos stiprinimo priemones, savivaldybės susiduria su tokių priemonių kaip stebėsenos, vertinimo, vidinio ir išorinio mokymų

kokybės užtikrinimo trūkumų. Akcentuojama, kad suaugusiųjų švietimo koordinatoriams ir susijusioms įstaigoms bei organizatoriams trūksta prieinamų priemonių, kurios galėtų būti analogiškai taikomos visose savivaldybėse. Kyla klausimų apie stebėsenos ir vertinimo poreikį, nes savivaldybės neturi įrankių iš visų suaugusiųjų švietimo teikėjų surinkti gyventojų dalyvavimo veiklose statistinius duomenis. Kitaip tariant, nėra aišku, kaip šią informaciją surinkti ir įgalinti. Keliami klausimai, kokiais būdais užtikrinti vykdomų veiklų kokybę, ar pakankamas grįžtamasis suaugusiųjų švietimo teikėjų ryšys, ar reikalingos kitos papildomos priemonės kokybei vertinti.

Dažniausiai savivaldybių atstovų minimas iššūkis – nepakankamas suaugusiųjų švietimo veiklų koordinavimas.. Akcentuojamas suaugusiųjų švietimo koordinatoriaus savivaldybėse etato trūkumas, dauguma savivaldybėse veikiančių koordinatorių šią funkciją įgyvendina kitų pareigų kontekste (pvz. neformalaus vaikų ugdymo metodininkas). Suaugusiųjų švietimo koordinavimui trūksta laiko, taip pat – funkcijų aiškumo. Čia dažnai minimas jaunimo reikalų koordinatoriaus atitikmuo, kurio įgyvendinimo modelis galėtų būti taikomas suaugusiųjų švietimo srityje. Itin glaudžiai susijusi problema – bendradarbiavimo tarp su suaugusiųjų švietimo susijusių įstaigų ir organizacijų trūkumas. Čia pastebimas skirtingas patirties lygmuo tarp savivaldybių, pvz. Alytaus m. sav., Telšių r. sav. aktyviai bendradarbiauja ne tik suaugusiųjų švietimo centrais, bet ir su užimtumo, kultūros, sveikatos sektoriais. Likusios savivaldybės dažniau bendradarbiauja neformaliojo suaugusiųjų švietimo kontekste. Labiausiai pastebimas iššūkis – darbdavių ir darbuotojų atstovų įsitraukimas. Akcentuojama problema – didesnės nacionalinio lygmens lyderystės poreikis, viešinant mokymosi visą gyvenimą svarbą visuomenei, suteikiant priemones ir kryptį tolesniam srities vystymui.

Vertinant suaugusiųjų švietimo tendencijas, akcentuotinas suaugusiųjų įsitraukimas į švietėjiškas ir kvalifikacijos tobulinimo veiklas. Prienų, Telšių r. sav., Alytaus m. sav. atvejais, pastebimas augantis suaugusiųjų įsitraukimas, susidomėjimas mokymusi visą gyvenimą. Šią tendenciją iš dalies nulėmė stiprinamas susijusių įstaigų ir organizacijų bendradarbiavimas, aktyvi tiek suaugusiųjų švietimo teikėjų, tiek kitų sričių (kultūros, sveikatos, jaunimo) bendruomenė. Lazdijuose didelių pokyčių per pastaruosius 10 metų nepastebima, stebimas informacijos apie bendras

gyventojų dalyvavimo suaugusiųjų švietime tendencijas Šiaulių m. sav. trūkumas. Analizuojant visas suaugusiųjų švietimo formas, Alytaus, Šiaulių ir Visagino m. sav. pastebimas mažėjantis formalus suaugusiųjų švietimas, lemiantis švietimo tinklų optimizavimą, tačiau pastebima, kad ši tendencija taip pat galėtų atnešti ir teigiamų pokyčių šios formos ugdymo inovatyvume ir prieinamume, organizuojant nuotolinį mokymą, kviečiant suaugusiuosius į kitų savivaldybių organizuojamas programas.

Pastebima bendra, ar daugumai tyrime dalyvavusių savivaldybių aktuali tendencija – aktyvus pedagogų, andragogų ir suaugusiųjų švietimo teikėjų bendruomenės švietimas. Tam tikrais atvejais (pvz. Prienų, Lazdijų) pedagogai – pagrindinė neformaliojo suaugusiųjų švietimas veiklų tikslinė grupė, kitoms suaugusiųjų, ypač dirbančiųjų, grupėms veiklos vykdomos fragmentiškai. Kita vyraujanti tendencija – aktyvus senjorų įsitraukimas į mokymosi visą gyvenimą veiklas, trečiojo amžiaus universiteto (TAU) pagrindu. Daugumoje dalyvavusių savivaldybių akcentuotas itin aktyvus senjorų susidomėjimas neformaliojo suaugusiųjų švietimo veiklomis, to priežastys – tiek sistemingai vykdomos TAU veiklos, tiek aukšta senjorų motyvacija, kadangi dauguma šių gyventojų – išsilavinę, iki pasitraukimo iš darbo rinkos aktyvius gyvenimus gyvenę asmenys, suprantantys mokymosi naudą. Pastebima, kad suaugusiųjų švietimo veiklos, nukreiptos taip pat ir į kitas gyventojų grupes, kurios daugiau būdingos Alytaus r. sav., Telšių r., Visagino m. sav. savivaldybėms. Aktyvus suaugusiųjų švietimo veiklų koordinavimas yra tik keliose iš tyrime dalyvavusių savivaldybių. Alytaus m. sav., Telšių r. sav. būdingas aktyvus suaugusiųjų švietimo teikėjų tinklo bendradarbiavimas veiklų organizavimo, tęstinumo prasme. Pastebimos gerosios praktikos, kai į suaugusiųjų švietimo koordinavimą įtraukiamos ne tik su suaugusiųjų švietimu susijusios įstaigos ir organizacijos, bet ir užimtumo, sveikatos, kultūros sektoriaus įstaigos, kurios formuoja mokymosi tradicijas. Kitoms savivaldybėms būdingas labiau fragmentiškas bendradarbiavimas, dėl logistinių, techninių klausimų (pvz. patalpų veikloms). Bendrai pastebimas itin mažas darbdavių ir darbuotojų įsitraukimas į suaugusiųjų švietimo veiklų koordinavimą, organizavimą. Dauguma tyrime dalyvavusių savivaldybių pabrėžia darbdavių įsitraukimo svarbą bei neišnaudotą glaudesnio bendradarbiavimo galimybę.

Apibendrinimas

Apibendrinant tyrimo rezultatus, pastebima, kad, siekiant savivaldybėse į suaugusiųjų švietimo veiklas pritraukti žemos kvalifikacijos, mažų pajamų gyventojų grupes, jas išlaikyti ir užtikrinti mokymosi poveikį, reikalingas nuoseklus darbas, kurio pirmieji žingsniai pradėti šio tyrimo ir viso įgyvendinamo projekto metu. Siekiant pasiekti tikslines gyventojų grupes, pirmiausia, reikalingas nusistatymo prieš šias ar dalį gyventojų grupių pokytis savivaldybėse, taip pat – pačios suaugusiųjų švietimo sistemos savivaldybėse stiprinimas bei nacionalinio lygmens palaikymas. Stiprinant suaugusiųjų švietimo sistemą savivaldybėse pastebimi pokyčiai, reikalingi visų penkių sėkmės veiksnių atveju. Reikalinga stiprinti visų gyventojų informavimą ir konsultavimą apie mokymosi visą gyvenimą galimybes, mokymąsi darant įpročiu, o ne vienkartinę veiklą. Ir toliau reikalingi pokyčiai finansavime, ieškant alternatyvių lėšų, pvz. skatinant glaudų bendradarbiavimą su darbdaviais, dalyvaujant tarptautiniuose projektuose dėl ribotų resursų savivaldybėse. Tikslinės gyventojų grupės, dažnu atveju, yra nepažįstamos suaugusiųjų švietimo teikėjams, jų mokymosi poreikiai nėra aiškūs, tačiau tą patį galima pastebėti ir apie kitas gyventojų grupes, kadangi suaugusiųjų švietimo sistema savivaldybėse – fragmentiška, trūksta informacijos ir duomenų apie jos rezultatus bei poveikį visiems gyventojams. Galiausiai, reikalinga stiprinti tarpinstitucinį įstaigų ir kitų organizacijų (pvz. NVO) bendradarbiavimą, tam tikrais atvejais jį tęsiant, kitais – dar tik pradedant. Sekantis žingsnis siekiant pasiekti tikslines gyventojų grupes – glaudus bendradarbiavimas su socialinės srities, užimtumo įstaigomis. Siekiant mažinti priežastis, dėl kurių gyventojai aktyviai neįsitraukia į švietimą ar užimtumą, reikalingas dėmesys asmeniui, o ne asmenų grupei. Toks dėmesys ir konkrečiam gyventojui reikalingos paslaugos gali būti suteiktos tik bendradarbiaujant švietimo, užimtumo, socialinės srities, jaunimo, sveikatos įstaigoms. Kompleksiniai, į asmenį nukreipti projektai bei teikiamos paslaugos gali sudaryti sąlygas į suaugusiųjų švietimą įtraukti daugiau gyventojų, tačiau jie turi būti kuriami ir organizuojami savivaldos lygmeniu. Galiausiai, siekiant stiprinti suaugusiųjų švietimą savivaldybėse ir sudaryti prielaidas pasiekti tikslines gyventojų grupes, reikalingas didesnis dėmesys ir iš nacionalinio lygmens.

Literatūra

1. EBPO (2016). Skills matter: further results from the survey of adult skills. Lithuania country note. <https://www.oecd.org/skills/piaac/Skills-Matter-Lithuania.pdf>.
2. Gedvilienė G., Stancikas E. ir kt. (2015). Suaugusiųjų bendrųjų kompetencijų plėtra. Vytauto Didžiojo universitetas: Versus aureus.
3. STRATA (2020). Mokymasis visą gyvenimą. Įpročiai, patrauklumas, barjerai, naudos suvokimas. Gyventojų apklausos ataskaita. <https://strata.gov.lt/wp-content/uploads/2024/02/20200108-MVG.pdf>
4. LRV (2021). LR Vyriausybės 2021-03-18 nutarimas Nr. 155 „Dėl aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/d698ded086fe11eb9fecb5ecd3bd711c> [žiūrėta 2022-09-28]
5. ŠMSM (2021). LR Vyriausybės programos įgyvendinimo priemonių planas. Projektas konsultacijoms
6. ŠMM (2017). LR švietimo ir mokslo ministro 2017-06-28 įsakymas Nr. V-536 „Dėl mokymosi visą gyvenimą plėtros 2017–2020 metų veiksmų plano patvirtinimo“. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/8d34ecd05c0411e79198ffdb108a3753/asr> [žiūrėta 2022-09-28]
7. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/trng_ifse_01/default/table?lang=en
8. Visuotinė Lietuvių enciklopedija <https://www.vle.lt/straipsnis/suaugusiųjų-svietimas/>

2. DVIDEŠIMT KETVIRTOJI SUAUGUSIŲJŲ MOKYMOSI SAVAITĖ



2.1 Dvidešimt ketvirtoji suaugusiųjų mokymosi savaitė „Mokymosi tinklai“.

...

INGA JAGELAVIČIŪTĖ,
Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija

2023 m. lapkričio 20 – 24 d. Lietuvoje dvidešimtą ketvirtą kartą vyko tradicinė suaugusiųjų mokymosi savaitė. Jos metu kvietėme susitelkti įvairias besimokančias bendruomenes bendrai veiklai, atskleisti mokymosi svarbą gyvenimo kokybei, parodyti suaugusiųjų mokymosi galimybes įvairioms visuomenės grupėms, didinti jų dalyvavimą mokymesi, įkvėpti andragogus dirbti kūrybiškai, skatinti andragogus ir besimokančiuosius mąstyti, kaip galima pasiekti geresnių mokymosi rezultatų, o taip pat mokytis būti atviram, pažinti, ko nepažįsti ar nežinai. Savaitė skirta puoselėti suaugusiųjų mokymosi idėjas, atskleisti mokymosi teikiamas galimybes, naudą ir džiaugsmą,

Jau eilę metų Suaugusiųjų mokymosi savaitę organizuojame bendradarbiaudami su Europos elektroninės suaugusiųjų švietimo platformos „Epale“ nacionaline agentūra – Švietimo mainų paramos fondu.

Savaitės metu 304 organizacijos/institucijos organizavo 819 įvairaus pobūdžio renginių: mokymus, akcijas, atvirų durų dienas, atviras pamokas, kūrybines dirbtuves, meninės raiškos projektus, konkrečių veiksmų popietes ir vakarus, bendruomenių susitikimus, pažintinius vizitus, parodas, diskusijas, socialines ir ekologines akcijas. Savaitės renginiai įvyko Alytaus, Kauno, Klaipėdos, Marijampolės, Panevėžio, Šiaulių, Tauragės, Telšių, Utenos ir Vilniaus regionuose įvairioms suaugusiųjų žmonių grupėms.

2023 m. lapkričio 17 d. Klaipėdoje vykusio Savaitės atidarymo renginio metu įvyko Metų andragogo ir projektų konkurso „Mokymasis kuriant tinklus“ laureatų pagerbimas. 2023 Metų Andragogės vardas suteiktas Dr. Editai Trečiokienei – už

ilgametį LSŠA veiklos stiprinimą, suaugusiųjų mokymosi idėjos Lietuvoje plėtojimą, indėlį į andragogikos mokslą.

Suaugusiųjų mokymosi savaitės projektų, iniciatyvų ir kitos veiklos konkursui „Mokymasis kuriant tinklus“ buvo pateikti 9 darbai. Nugalėtoju paskelbtas Vilniaus „Varpo“ suaugusiųjų gimnazijos projekto pristatymas „Vaiduoklio skundas“, o diplomais apdovanoti Telšių švietimo centro projektas „LinGoudami muokiem i muokiemies“ ir Vilniaus Gabrielės Petkevičaitės – Bitės suaugusiųjų mokymo centro projektas „Metodų mugė“.

Su konkursų laureatų mintimis ir idėjomis kviečiame susipažinti tolesniuose šios leidinio dalies straipsniuose.



Suaugusiųjų mokymosi savaitės renginių akimirkos. LSŠA archyvo nuotraukos.

2.2 Baltos žuvėdros skrydis virš „Mokymosi tinklų“.

...

DR. VILJA LUKOŠŪNIENĖ

Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijos projektinės veiklos ekspertė

Ar matėtė? Iš Klaipėdos plačiai mojuodama sparnais pakilo suaugusiųjų mokymosi savaitės Paukštė - šį kartą BALTA ŽUVĖDRA.

Kada? - 2023 m. lapkričio 17 dieną.

Kokia proga? - Sutinkant suaugusiųjų mokymosi savaitę „[Mokymosi tinklai](#)“.



Ką ŽUVĖDRA pamatė?

- Klaipėdos Jūrų kadetų mokyklos ugdytinių [inešamą Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijos vėliavą](#) renginio pradžioje.
- Jūrų kadetų pamokėles, kaip rišti jūrinius mazgus.
- Jūrų kadetų kompoziciją jūrine tema „Aš noriu gyventi tik čia“.
- Adomo Brako dailės mokyklos mokinių [kūrybinių darbų parodą](#).
- „Epale“ andragogo vardo apdovanojimus. Juos gavo direktorės pavaduotojos pareigas užimanti Aistė Pagirienė iš Jaunuolių dienos centro (Panevėžys) bei metodininkė, Trečiojo amžiaus universiteto veiklų koordinatore Vaiva Balčėtienė iš Panevėžio rajono švietimo centro.

Ką ŽUVĖDRA išgirdo?

- Klaipėdos miesto savivaldybės, Klaipėdos valstybinės kolegijos direktoriaus, LSŠA prezidentės sveikinimus.
- Klaipėdos universiteto profesoriaus, habil.dr. Sergejaus Olenino pranešimą apie naujos lagūnos Arkties pakrantėje, Špicbergeno saloje tyrimus, kuriuos jau ketveri metai vykdo tarptautinė Lietuvos ir Lenkijos mokslininkų tyrėjų grupė, vadovaujama paties profesoriaus.
- Sveikinimus 2023 m. Metų andragogei – dr. Editai Trečiokienei, vienai pirmųjų suaugusiųjų švietimo ir mokymosi plėtotės iniciatorei po Nepriklausomybės atkūrimo, Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijos steigėjai ir nepailstančiai suaugusiųjų mokymosi visomis formomis bei visokiose erdvėse skatintojai, mokymosi tinklų (vietinių ir tarptautinių) mezgimo aktyvintojai... ir dar daug nuopelnų Lietuvos suaugusiųjų švietimui turinčiai andragogei.

Ką ŽUVĖDRA sužinojo?

- Kad suaugusiųjų mokymosi savaitės projektų, iniciatyvų ir kitos veiklos konkursui „Mokymasis kuriant tinklus“ buvo pateikti 9 darbai.
- Kad nugalėtoju paskelbtas Vilniaus „Varpo“ suaugusiųjų gimnazijos projekto pristatymas „Vaiduoklio skundas“, o diplomais apdovanoti Telšių švietimo centro projektas „LinGoudami muokiem i muokiemies“ ir Vilniaus Gabrielės Petkevičaitės-Bitės SMC projektas „Metodų mugė“.
- Kad padėkas už dalyvavimą gavo visi projektus ir iniciatyvas pateikusieji: Socialinių inovacijų fondas, Šiaulių r. švietimo pagalbos tarnyba, Panevėžio rajono TAU, Kėdainių dailės mokykla, VšĮ Soros International House ir Naujosios Akmenės TAU.
- Kad Kuršių nerijos nacionalinio parko direkcijos Gamtos mokykla siūlo 5vairias ir patrauklias galimybes mokytis.

Ką ŽUVĖDRA patyrė?

- Bandymą pajauti, kokio atsidavimo savo veiklai reikia, kad galėtum vykti tyrinėti vietovės amžino įšalo žemėje, Svalbargo salyne, kur baltosios naktys trunka nuo balandžio 20 d. iki rugpjūčio 23 d., o nuolatinė tamsa trunka nuo spalio 26 d. iki vasario 15 d.

- Nuostabą, kaip greitai, vos per aštuonis dešimtmečius atsitraukus tirpstančiam ledynui susiformavo naujoji lagūna Arkties pakrantėje.
- Suvokimą, kad ir profesorai mokosi, pvz., prof. Oleninas ekspedicijose išmoko ir vis dar mokosi, kad žemės planeta yra labai didžiulė, o žmogus toks mažas joje; kad ekspedicijoje ir gyvenime nereikia rodyti savo nepasitenkinimų, sunkumų, bet reikia ugdytis psichologinį atsparumą būnant nepalankiose sąlygose.
- Atsipalaidavimą nepailstant šokant visą valandą.
- Džiaugsmą, sužinojus apie puikius biologinio amžiaus ir sveikatos rodiklius.

Kuo ŽUVĖDRA praturtėjo?

- Žiniomis apie jūrinius mazgus, kuriais rišami lynai ir virvės ir mazgus, kuriais jūroje matuojamas greitis.
- Supratimu, kad klimato atšilimas neišvengiamas, bet žmonės galėtų stengtis nors kažkiek jį sulaikyti.
- Žiniomis, kad Arkties tyrėjai po atliktų tyrimų gali išvesti paralelę kaip atsirado Baltijos jūra.
- Žiniomis, kaip puoselėti veido grožį.
- Supratimu, kad stresą galima valdyti kvėpavimu.

Kuo ŽUVĖDRA džiaugiasi?

- Renginio dalyvių aktyvumu, šypsenomis ir šiluma. Sutiktuvių renginio akimirkos
- Atsiliepimais apie renginį. Jūrų kadetų įspūdžiai iš renginio
- Galimybe skristi per Lietuvą ir aplankant miestus, miestelius ir kaimus skleisti žinią, kad mokytis bendrystėje yra nuostabu, jauku ir saugu.

Štai keletas BALTOS ŽUVĖDROS aplankytų vietų:

- Kėdainiai
- Kretinga
- Panemunės pilis
- Jakūbavas

Teksto iliustracija www. Pexel - pixabay

2.3 Mesti į priekį.

2023 M. METŲ ANDRAGOGĖS ESĖ

...

DR. EDITA TREČIOKIENĖ,

2023 m. Metų andragogė

Prognozuojama, kad ateities realybėje matysime iki šiol neregėtus vaizduotės reiškinius. Mane visada sudomina ateities tema, štai dabartinės misijos į kitas planetas. Pavyzdžiui, misijos į Venerą, numatyta, kad šiais metais iš jos bus parskraidintas vienas litras debesų, ir tyrėjams, ir man smalsu, kas gali juose būti.

Galvoju, kaip modeliuoti suaugusiųjų švietimą, kad jis apglėbtų naujausius reiškinius. Panašu, kad per ateinantį dešimtmetį susidursime su radikaliais technologiniais proveržiais ir pasaulį keičiančiomis staigmenomis. Naujienos baugina, bet ir gundo jomis naudotis. Pavyzdžiui, nenusipėjamos dirbtinio intelekto pasekmės, bet juo naudojamės, ieškome palengvinančių užduočių sprendimų.

O neseniai net minties nebuvo, kad kažkokios technologijos už tave rašys tekstus. Atmintis atkuria mūsų suaugusiųjų švietimą laiko tėkmėje, jo vystymosi etapus.

Suaugusiųjų švietimo samprata

Didžioji mano darbinio gyvenimo tėkmė nulemta projektų veiklos, kai žmogus tarsi nevalingai skatinamas būti aktyvus ir imtis iniciatyvos, siekiant savo tikslų ir svajonių. „Skridimas į priekį“ sutampa su mano LSŠA kelio pradžia, kai „projekto“ pirmą pradžią prasmė, - iš lotyniško žodžio „projectum“ reiškia „mesti į priekį“.

Prieš trejetą dešimtmečių, pradėdami įsisavinti suaugusiųjų švietimo sampratą, sutikome žmones, kurie teigė, kad suaugusiųjų švietimas ir mokymasis skatina pasaulio darną. Skaitėme knygas, ieškojome suaugusiųjų švietimo gairių: suaugusiųjų švietimas turi didelę socialinę naudą, jis padeda žmonėms susirasti darbą, suprasti pasaulį, kultūrą, politiką ir kitas sritis.

Pirmoji „skraidyklė į priekį“ buvo Vokietijos liaudies aukštųjų mokyklų projektas su dr. Rolfu Niemannu: ir lietui lyjant, ir saulei šypsantis, šalčiams braškant keliavome į miestus ir miestelius nešdami Suaugusiųjų Švietimo žiežirbą.

Politiniame ir moksliniame kelyje šią žiežirbą puoselėjo ir konstruktyviai reflektavo Vincentas Dienys, Vytautas Burokas, Edmundas Normantas, Giedrė Linkaitytė, Margarita Teresevičienė, Tadas Tamošiūnas ir kiti. Švietimo ugnelės žiebėsi įvairiai, kiekvienam savaip, - štai dvaro atgaivinimo vilties lašelį iš Vokietijos parsivežė Gita Šapranauskaitė (šiandien gyvuoja rekonstruotas Aristavėlės dvaro pastatas).

Suaugusiųjų švietimo sampratos įsisavinimas peraugo į Lietuvos suaugusiųjų švietimo sistemos koncepciją ir pirmąjį Neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymą (vėliau jis reikšmingai patobulintas pagal reikmes). O neformalųjį praktinį suaugusiųjų švietimo vyksmą stebėjome Šiaurės šalyse.

Suaugusiųjų sąmoningas mokymasis

Antroji „skraidyklė į priekį“ – Šiaurės šalių tarybos projektas. Su Arne Karlsono paskatinimu vykome į Daniją, Uge liaudies aukštąją mokyklą, į akademiją Švedijoje, Geteborge. Pradžioje po vieną – Natalja Kimso, Birutė Miškinienė, Jūratė Mažiulytė, Vitas Girdauskas ir kt., vėliau su grupėmis. Įsijautėme į daniškos mokyklos kvapą, įsiklausėme į giesmių skambesį, fiksavome akimis aplinką ir parsivežėme begalinį norą sukurti suaugusiųjų švietimo išskirtinę aplinką, kuri tiktų mūsų laikui ir erdvei.

Skandinavų atvertas sąmoningas mokymasis ir atsakomybė už savo mokymąsi paskatino kurti suaugusiųjų mokymo centrus, Skudutiškio akademija ir pan.. O tada pastebėta, kad naujoms organizacijoms reikia naujų metodikų ir mokymo/si formų. Ir štai, sukūrusi pirmąją lietuvišką „skraidyklę į priekį“, Liuda Mecajeva, o vėliau Lamutė Ruzgienė, Roma Juozaitienė, Daiva Malinauskienė, Edita Šatienė, Lina Trebienė ir kt. patraukė į „Europą“.

Sąveikaujantys Europos suaugusiųjų švietėjai

„Socrates“, „Grundtvig“, „Erasmus+“ programos – sukūrė prielaidas susitikti, drauge lygiateisiai diskutuoti apie švietimo idėjas, mokymo/si priemones ir formas. Europos švietimo kelias veda suaugusiųjų švietėjus pažinti tautas, kultūras ir kviečia užmiršti amžiaus ribas.

Europos „skraidyklės į priekį“ įkvepia kurti ir nacionalines tradicijas: kasmet lapkričio vidury Vilija Lukošūnienė, Arūnas Bėkšta, Jolanta Čėponaitė, Inga Jagelavičiūtė, Daiva Malinauskienė, Daiva Penkauskienė, Irena Žemaitaitytė ir kt.

užkuria savaitę trunkančią švietimo dangišką ugnį, matomą visuose Lietuvos kampeliuose.

Ir aš visur buvau, švietimo vaisius raščiau, skanavau ir kartais patarimus dalinau.

Kurkime skraidykles, kurios mus numeta į priekį:

- Puoselėkime asmenines savybes, padedančias irtis plačiais mostais į priekį.
- Rizikuokime būti nesuprasti, kad atsiskleistų mūsų individualybė.
- Susidraugaukime, pažinkime švietimo kelio bendrakeleivius.
- Atraskime save mokydami tų dalykų, kurie mus įkvepia.
- Siūlykime švietimo galimybes tobulėjimui ir visuomenės brandai.
- Naudokime naujausius įrankius ir priemones mokymosi džiaugsmui.
- Kurkime savo pasaulėžiūrą ir pažinkime pasaulį.
- Tyrinėkime dangų ir žemę.



Nuotraukoje: 2023 m. Metų andragogė dr. Edita Trečiokienė. Asmeninio albumo nuotrauka

2.4 Vaiduoklio skundas.

...

JOLANTA ČEPONAITĖ,
Vilniaus „Varpo“ suaugusiųjų gimnazijos direktorė

KAM: Vilniaus miesto Senamiesčio seniūnijos
Teisingumo Ministrui



NUO: Vilniaus miesto Senamiesčio seniūnijos Vilhelmo Šopeno gatvės namo Nr. 8
vieno iš savininkų

Laba diena, gerb. Ministre,

Esu Vaiduoklis Šmėkla, gyvenantis Vilniaus senamiestyje, Vilhelmo Šopeno gatvėje esančiame pastate, kurio numeris yra 8. Šiame pastate esame du šeimnininkai – aš ir Vilniaus „Varpo“ suaugusiųjų gimnazija. Gyvenimas mano iki šiol buvo gal ir neblogas... Tačiau pastaruoju metu visiškai baigiu prarasti savo ramybę, todėl kreipiuosi į Jus, tikėdamasis teisingumo mano atžvilgiu.

Ta Vilniaus „Varpo“ suaugusiųjų gimnazija (VVSG – taip patys bando vadintis, na, gerai, ir aš galiu prisitaikyti) visai pašėlo su tais savo projektais. Iki šiol jų buvo visokių ir pačių įvairiausių – „Laikas“, „Varpas“, „Vilnius“ – nebeliko



progrų, kurios nebūtų paminėtos. Ilgai kentėjau, bet viskas turi ribas! 2023 metais buvo nuspręsta vykdyti visus dalykus apimantį, Gedimino laiškų jubiliejui skirtą

projektą „Laiškai“. Prisimenu tą kunigaikštį Gediminą, geras buvo vyras, protingai tuos laiškus surašė, teisingiems adresatams juos išsiuntė, bet ir gana, dabar tegu ilsisi ramybėje. Kam čia tą triukšmą kelti, kam čia tą ramybę drumsti, kam čia per galvą verstis???

Viskas prasidėjo per Vilniaus 700-ąjį gimtadienį – metų pradžioje, sausio 25 d. O jau pompastiškai tą laišką skaitė, o jau aptarinėjo – ir su dieninių, ir su vakarinių klasių mokiniais, net ir penktadienį neakivaizdininkai Gedimino raitytą raštą laiške aiškinosi. Turbūt jau mintinai visi tą laišką išmoko (chi-chi-chi). Bet kiek buvo bruzdesio, šlamesio – nuo ryto iki vakaro triukšmas, erzelis, kaip šitaip galima?



Vos nutilus laiškų šnaresiu, su savo popierių krūva atėjo psichologė! Ji paruošė padalomąją medžiagą „Laiškų terapija gali padėti labiau nei matote“. Na, kadangi esu sąžiningas Vaiduoklis, turiu prisipažinti, kad net ir man tai pasirodė įdomu. Kai niekas nematė, vieną lapą nušvilpiau ir pasiskaičiau, neblogai ten buvo parašyta, patiko. Bet jau tas triukšmas, klegesys...

Anglų kalbos mokytoja irgi įsijungė į mano kankintojų gretas. Ji privertė mokinius rašyti pagal Andre Maurois laiškus. Oi mačiau, prakaitavo tie mokiniai, išpūdžiais dalinosi, skundėsi, kad nelengva buvo... O man lengva tą visą bruzdesį ištverti???



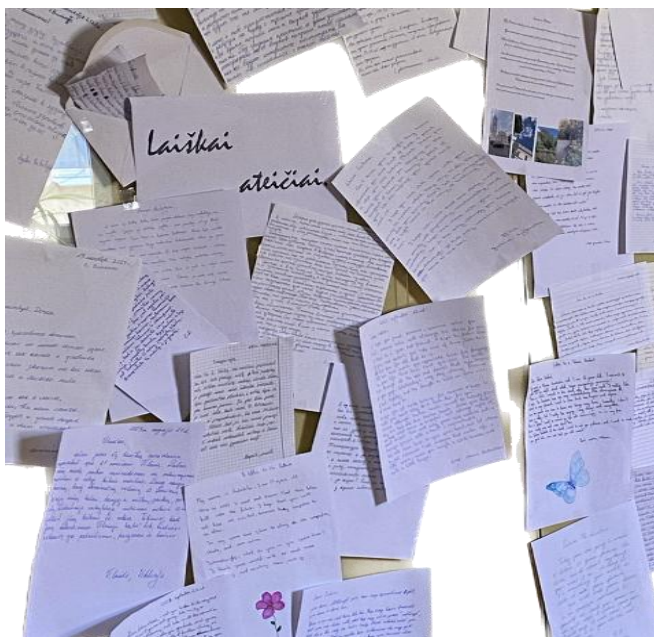
Bibliotekoje ir skaitykloje tai amžinas šurmuly, triukšmas nenutylantis – tai vieną parodą atveža, tai kitą išveža. Negaliu, pavargau tuo menu sotintis. Šio projekto rėmuose vyko Bangos Joneliūkštienės rankdarbių, Elenos Stasiulevič paveikslų, Trakų meno mokyklos mokinių skulptūrų, studijos „dailės pamokos“ mokinės Astos Kaminskienės tapybos, Daivos Ambraškevičienės atvirukinių paveikslėlių parodos. Negana parodų gausybės, tai dar ir susitikimą su lietuviškų detektyvų autore Jolanta Vilkevičiūte bibliotekininkė organizavo. Pripasakojo ten visokių detektyvinių istorijų, šiurpas ėjo per kailį, neliko ramybės net ir naktį – kaipgi miegoti tokių siaubų prisiklausius???



Geografijos mokytojos paskatinti, o gal priversti, mokiniai rašė laiškus Užupiui, po to stendą padarė. Kam nors praeinant vis šnarėdavo visi tie laišškai, man prasidėjo nervinis tikas! O dar ir naktinis sargas valkiojosi aplinkui – eidavo tikrinti, kas gimnazijoje darosi. Vėl miegoti neįmanoma!

Bet baisiausi buvo projektai projektuose... Istorijos mokytoja visus vertė rašyti „Laiškus praeičiai“, dar iki dabar mokiniai rašo ir rašo, nabagai. Lietuvių kalbos mokytoja sugalvojo projektą „Išeinančios epochos aidas“, kurio metu ir literatūros personažų parašytus laiškus skaitė, nagrinėjo, ir patys kūrė, rašė, ir net ne po vieną! Klaiku buvo žiūrėt ir girdėti visą tą klegesį... Pavargau... Bet juk ir tai dar ne pabaiga.

Abiturientų auklėtoja taip pat prisijungė prie šitos kankynės ir vietoj Šimtadienio kalendoriaus mokykloje iškabino... šimtą (šimtą!) laiškų abiturientams! Kiekvieną mielą rytą šnarėjo vokai, traškėjo iš voko traukiamas lapas, mokiniai skaitė laiškus,



įspūdžiais dalijosi. Vien kalbos, pašnekesiai, nė akimirkos tylos!

Naujesiems mokslo metams prasidėjus tikėjausi bent šio tokio atokvėpio – kur tau! Sumanė visi kalbų mokytojai švęsti Europos kalbų dieną. Kaip manote, ką gi jie sugalvojo? Žinoma, rašė laiškus! O juk kalbų čia mokomasi visokių – ir anglų, ir vokiečių, ir rusų, žinoma, ir lietuvių. Taigi,

prigalvojo visi rašyti laiškus visomis kalbomis ateities kartoms, į butelį laiškus kišo ir išmetė... Ne, ne, ne. Nėra čia arti nei jūros, nei ežero, net ir balos ar užakusios kūdros nerasi. Tai nutarė laiškus užkasti mokyklos kiemelyje... Girdėjau, kalbėjo, kad kai po 100 metų kas nors kasinės, gal raus pamatus kokiam statiniui, tai ras ir skaitys, skaitys ir perskaitys. Gal ir įdomu? Bet jūs pagalvokite – ne tik lapai šlamėjo, bet ir buteliai tarškėjo, kastuvas į akmenis dunksėjo, man galvą skaudėjo!

Gimnazijos gimtadienio šventėje ir vėl laiškai! Pasikvietė buvusio savo mokinio, labai žymaus kompozitoriaus profesoriaus Rimvydo Žygaičio dukrą Audronę Žygaitytę. Ji pasidalino mintimis apie tėčio, filharmonijos direktoriaus, gyvenimą. Buvo perskaityti ir aptarti R. Žygaičio laiškai, laiškai, laiškai...

Mokytojo dienos proga mokiniai rašė laiškus – sveikinimus savo mokytojams. Vieni iš jų buvo trumpi, kiti ilgi, vieni eiliuoti, kiti nugulė proza. Ar įsivaizduojate kiek kylančių, ropojančių, skrajojančių minčių man reikia suvaldyti?

Lyg to nebūtų gana, per matematikos pamoką pradėjo dar ir šifruotus laiškus kurti, paskui atkurti, kas parašyta.. Aiškinosi tokį dalyką kaip „kriptografija“. Įdomu tos mįslės, bandžiau ir aš pasigilinti, galva susisuko, į kitą pusę nusisuko, tris dienas kankinausi, kol pirmąją išvaizdą atgavau.

Net ir dabar, kantriai rašant šį geranorišką skundą, šį pagalbos klyksmą, psichologijos bei technologijų mokytojų ir bibliotekininkės suburti visi bendruomenės nariai kuria kalėdinius atvirukus, kuriuos šiemet siųs visiems Vilhelmo Šopeno gatvės gyventojams. O jau karpymų, klįjavimų, piešimų, sveikinimų rašymų – visi užsiėmę. Negaliu pakęsti žirklių čekšėjimo, klijų kvapo. Ar jūs – VVSG – kada nors apsiraminsite???

Esu padorus, gerai išauklėtas vaiduoklis. Dieną beveik nesikišu į VVSG gyvenimą, gąsdinu tik pačius neramiausius ir smalsiausius, sumaniusius pašminėti po tylų gimnazijos muziejų ar ieškančius, ko nepametę, rūsy. Bet kokie kiti kaltinimai mano atžvilgiu, patikėkite, neteisybė ir šmeižtas! Tyla ir ramybė – mano gyvenimo moto ir aš jos prašau, reikalauju, maldauju!

Padėkite!!!!

Pagarbiai,
Pavargęs, ištinusia galva
Vaiduoklis Šmėkla

VVSG gyvenimo nuotraukų autorės: Vilma Auglytė, Jonė Krištolaitienė, Jolanta Čeponaitė.

2.5 LinGOudami muokiem i moukiemies.

...

NIJOLĖ VAIČEKAUSKĖ,
Telšių švietimo centro metodininkė



Projekto tikslai ir uždaviniai:

- Populiarinti neformalųjį suaugusiųjų švietimą Telšių rajono savivaldybėje;
- ugdyti suaugusiųjų švietimo teikėjų bendradarbiavimo ir kūrybiškumo kompetencijas.
- suburti Telšių rajono suaugusiųjų švietimo teikėjus bendrystei ir drauge dalyvauti Žemaitijos sostinės šventėje „Telšė linGOun“ 2023;
- organizuoti edukacines veiklas šventės „Telšė linGOun“ 2023 svečiams-suaugusiesiems ir jų šeimos nariams;
- išrinkti aktyviausius edukacinių veiklų dalyvius ir juos apdovanoti.

Vykdomas:

Datos: 2023 m. gegužės mėn. (pasiruošimo etapas), birželio mėn. (dalyvavimas Žemaitijos sostinės

šventėje, refleksija per suaugusiųjų švietėjų edukacinius pusryčius), rugsėjo mėn. (dalyvių-

laimėtojų apsilankymas SŠ teikėjų įstaigose).

Vietos: Telšių miesto Zakso kalva, Telšių švietimo centras, Žemaičių muziejaus „Alka“ Žemaičių kaimo

muziejus, Telšių rajono savivaldybės Karolinos Praniauskaitės viešoji biblioteka..

Dalyviai: įstaigos, teikiančios neformalųjį suaugusiųjų švietimą Telšių rajono savivaldybėje.

Tikslinė grupė – Telšių rajono suaugusieji gyventojai.

Šventė „Telšė linGOun“

2023 m. birželio 10 d. miesto šventės Vaikų pramogų erdvėje ant Zakso kalno suaugusiesiems nuobudžiauti taip pat neteko. Čia į edukacijas juos pakvietė net 7 Telšių rajone veikiančios suaugusiųjų švietimo teikėjai: Telšių švietimo centras, Telšių r. savivaldybės Karolinos Praniauskaitės viešoji biblioteka, VšĮ Telšių

regioninis profesinio mokymo centras, Telšių socialinių paslaugų centras Globos centras, Šiaulių prekybos, pramonės ir amatų rūmų Telšių filialas, Telšių Trečiojo Amžiaus Universitetas, Maltos ordino pagalbos tarnybos Telšių grupė.



Kol vaikučiai šoko, dainavo su linksmuoju klounu, dalyvavo Telšių STEAM atviros prieigos centro ar Robotikos akademijos edukacijose, juos atlydėję tėveliai, seneliai galėjo aplankyti šalia palapinėse įsikūrusias suaugusiųjų švietėjų organizacijas ir sudalyvauti įvairiose edukacijose, viktorinose, pažaisti edukacinius žaidimus ar tiesiog pasikalbėti apie šių organizacijų veiklą suaugusiųjų švietime.

Džiaugiamės, kad šventės dalyviai buvo smalsūs ir norėjo sužinoti apie neformaliojo mokymosi galimybes suaugusiesiems rajone bei išbandyti save įvairiose edukacijose, viktorinose. Nuo 12 iki 15 val. suaugusiųjų švietėjų palapinėse apsilankė apie 100 dalyvių. Paruoštose šventės dalyvių kortelėse edukacijų organizatoriai žymėjo apie asmens dalyvavimą veikloje.



Aktyviausiųjų laukė dovanos – tėtis, mama, senelis, močiutė galėjo laimėti dovanų kuponą visai šeimai – apsilankymą vienoje iš įstaigų, teikiančių neformalųjį suaugusiųjų švietimą Telšių rajone ir sudalyvauti šių įstaigų paruoštoje edukacijoje.

Ukrainiečiai – edukacijų dalyviai

Džiugu, kad suaugusiųjų edukatorių neaplenkė ir Telšių rajono savivaldybės meras Tomas Katkus, taip pat pabėgėliai nuo karo Ukrainoje, gyvenantys Telšių rajone. Suaugusiųjų švietėjai noriai prisideda prie jų priėmimo ir integravimo į mūsų visuomenės gyvenimą. Dalyvaudami šventėje ukrainiečiai galėjo susipažinti su įvairių įstaigų, organizacijų atstovais ir jų švietėjiškomis veiklomis bei pamažu įsitraukti į jas. Telšių švietimo centre lankiusieji lietuvių kalbos kursus jau drąsiau dalyvavo edukacijose ir netgi vedė vieną jų.



Dovanos aktyviausiems šventės dalyviams

Pasibaigus šventei, aktyviausiųjų laukė dovanos – tėtis, mama, senelis, močiutė, apsilankęs (-iusi) visose suaugusiųjų švietėjų edukacinėse erdvėse, galėjo laimėti dovanų kuponą visai šeimai – apsilankymą:

- Telšių švietimo centro Telšių STEAM atviros prieigos centre;
- Žemaičių muziejaus „Alka“ Žemaičių kaimo muziejuje;
- Telšių r. savivaldybės Karolinos Praniauskaitės viešosios bibliotekos mokymo centre.

Noras siekti geresnių rezultatų

Pasibaigus šventei, rajono suaugusiųjų švietėjai Šiaulių prekybos, pramonės ir amatų rūmų Telšių filiale susirinko tradicinių edukacinių pusryčių, kur aktyviai diskutavo apie galimybes plėsti ir tobulinti suaugusiųjų švietėjų dalyvavimą bendruose rajono renginiuose. Nors rajone netrūksta iniciatyvų, renginių, skirtų rajono suaugusiųjų švietimui, labai svarbu jų kokybė. Džiugina kolegų siekimas ir noras siekti geresnių rezultatų suaugusiųjų švietime.



Projekto poveikis

- Šeima, laimėjusi apsilankymą Telšių STEAM atviros prieigos centre, 2023 m. Mokslo ir žinių dieną šventė kartu.
- Šeimos nauja patirtis tapo taip pat jos draugų, pažįstamų nauja patirtimi.
- Įvyko gerosios patirties sklaida:
 - straipsnis regioninėje spaudoje;

- straipsnis Telšių švietimo centro svetainėje
<https://sctelsiai.lt/lingoudami-muokiem-i-muokiemies/>
- žinutės ir nuotraukos socialiniame tinkle Facebook;
- 2023 m. rudenį rajono suaugusiųjų švietimą teikiančios įstaigos Linai ir Arvydai atverė savo duris ir pakvietė juos susipažinti su įvairiomis edukacinėmis veiklomis suaugusiesiems. Pasikeitė Arvydo ir Linos požiūris į neformalųjį suaugusiųjų švietimą – Telšiuose yra didelė ir įvairi edukacijų suaugusiesiems pasiūla. Jie sutiko šia žinia dalintis su Telšių rajono gyventojais – filmuota medžiaga buvo demonstruojama nuo suaugusiųjų mokymosi savaitės „Mokymosi tinklai“ pradžios.
[Neformalusis suaugusiųjų švietimas Telšių rajone 2023 \(youtube.com\)](https://www.youtube.com/watch?v=...)

Nuotraukos: Nijolės Vaičekauskės ir Vidos Urnikienės



2.6 Metodų mugė.

...



INDRĖ ADOMAITIENĖ,

Vilniaus Gabrielės Petkevičaitės-Bitės suaugusiųjų mokymo centro anglų kalbos vyresnioji mokytoja

2021 metų pavasarį, vis dar ištikta karantino komos, Vilniaus Gabrielės Petkevičaitės-Bitės suaugusiųjų mokymo centro bendruomenė susibūrė bendram renginiui, kurį pavadino „Metodų mugė“. Renginio priešistorė gan juokinga. Bitės SMC kolektyvas turi tradiciją kasmet dalyvauti Kaziuko mugėje, kur technologijų mokytoja kartu su mokiniais prekiauja savo sukurtais rankdarbiais, o jiems nuotaiką pakelti ir patalkininkauti pamainomis ateina įvairių dalykų mokytojai. Deja, Covid-19 pakoregavo planus, „Kaziukas“ neįvyko, bet vienai Bitės SMC mokytojai kilo mintis – o kodėl gi mums šiemet nesuorganizavus metodų mugės!

Kaip tarėme, taip ir padarėme. Karantino metu dalyvavome įvairiuose nuotoliniuose mokymuose, patys, aplinkybių priversti, mokėmės naujų mokymosi organizavimo būdų ir buvome sukaupę įvairios metodinės patirties, kuria visiems rūpėjo pasidalinti, tad susibūrėme į virtualią erdvę.

Metodinė diena „Metodų mugė“

Darbotvarkė:

- 1. Ayman „Arabų kalbos pamoka“
- 2. Renata „Žaidimų paremtas mokymasis klasėje“
- 3. Indrė, Marija „Sešių skybėlių“ metodo taikymas kalbų pamokose
- 4. Kristina „Testų kūrimas naudojant „Sokrative“ irankį“

6 thinking hats

15-04-2021

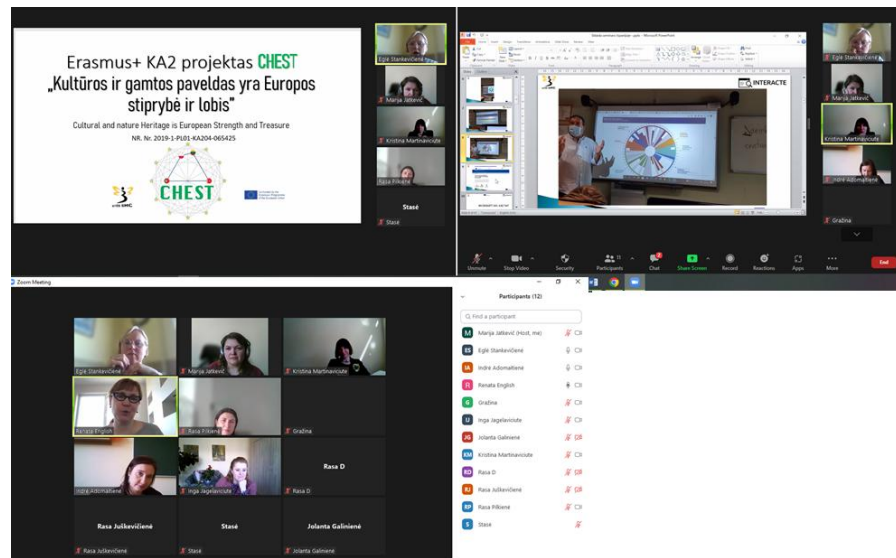
Metod „6 šliap“ в обучении русскому как иностранному

Параметры мышления

- 1) Картина мысли: мыслительный процесс
- 2) Картина мысли: мыслительный процесс
- 3) Картина мысли: мыслительный процесс
- 4) Картина мысли: мыслительный процесс
- 5) Картина мысли: мыслительный процесс
- 6) Картина мысли: мыслительный процесс

Творческое мышление
Критическое мышление
Толерантность

2022 metai jau buvo palankesni, nes jau galėjome burtis mokymo centro patalpose. Įkvėpti praeitų metų metodų mugės sėkmės surengėme du renginio etapus: teorinį ir praktinį. Pirmajame etape dalinomės projektinės veiklos metu sukurtais produktais...



...o antrajame – metodais.



2023 metais penkios Bitės SMC mokytojos turėjo galimybę dalyvauti „Erasmus+“ akreditacijos mobilumo kursuose migrantų integracijos tema. Tai gi, gegužės 23 dieną Bitės SMC vyko metodų mugė „Sėkmingi įtraukiojo švietimo metodai, dirbant su migrantais ir įvairių poreikių turinčiais mokiniais: Akreditacijos projekto pirmųjų metų patirtis“ („Erasmus+“ Akreditacijos projektas Nr. 2022-1-LT01-KA121-000060387).

Metodų mugėje visos dalyvės pristatė Italijoje bei Graikijoje įgytą patirtį kaip dirbti daugiakultūre klasėse, kuriose mokosi migrantai, pabėgėliai bei įvairių poreikių turintys mokiniai, kaip panaudoti šiose klasėse įvairius metodus. Džiugu, kad

renginys buvo pripildytas energijos, žaismingų bei įvairių praktinių užduočių ir noro pasidalinti tuo, kas svarbiausia dirbant klasėje. Susirinkę dalyviai mokėsi grupelėse, analizavo įvairias situacijas, statė Babelio bokštą ir dovanojo vienas kitam šviesius linkėjimus. Šį kartą metodų mugėje dalyvavo mokytojai iš viso Vilniaus miesto, tad mes augame.



O kas toliau? Ateis mugėmis nusėtas pavasaris, žmonės pardavinės gamtos gėrybes, o Bitės SMC nemokamai dalins metodus!

Užeik ir TU! 😊

„Metodų mugės“ nuotraukų autorė Indrė Adomaitienė



3. MOKYMOSI REPORTAŽAI



3.1 Iš darbo stebėjimo vizito grįžus ...

...

DR. VILJA LUKOŠŪNIENĖ,
LSŠA projektinės veiklos ekspertė

2023 metais Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijos koordinuojamas penkių juridinių narių konsorciumo darbuotojai tobulino įtraukaus, skaitmeninio ir tvaraus mokymo(si) kompetencijas dalyvaudami darbo stebėjimo vizite Vokietijos Saksonijos žemės liaudies mokyklų sąjungoje ir jai priklausančiose liaudies mokyklose.



Saksonijos žemės liaudies mokyklų sąjunga jungia 15 liaudies mokyklų Saksonijoje, atstovauja jų bei jų steigėjų interesus žemės ir visos Vokietijos lygmeniu. Pagrindinė Sąjungos veikla: nariai konsultuojami politiniais ir administraciniais klausimais, remiama strateginė bei kasdienė liaudies mokyklų veikla, organizuojami kvalifikacijos tobulinimo renginiai liaudies mokyklų darbuotojams ir užsiėmimų vedėjams bei koordinuojamas liaudies mokyklų tarpusavio bendradarbiavimas ir bendradarbiavimas su kitomis įstaigomis.



1 pav. Saksonijos žemės liaudies mokyklų tinklas. Šaltinis: <https://vhs-sachsen.de/>

Tematinės sritys, kurioms Sąjunga skiria ypatingą dėmesį ir įgyvendina projektus:

- Liaudies mokykla kaip bendruomenės vystymosi veiksnys.

- Skaitmeninė transformacija kaip galimybė ir iššūkis.
- Vokiečių kalbos mokymas ir integracija.
- Bendruomeninis darbas ir bendruomenės telkimas.
- Tvarumas.

Sajunga taip yra Saksonijos žemės raštingumo skatinimo ir pagrindinio išsilavinimo koordinatorių bei Saksonijos pradinio orientavimosi kursų pabėgėliams ir migrantams būstinė.

Darbo stebėjimo metu Saksonijoje aiškinomės, kaip organizuojama veikla pačioje skėtinėje organizacijoje (SVV), kaip skėtinė organizacija jungia savo narius ir kokią pagalbą jiems teikia. Taip pat lankėmės atskirose liaudies mokyklose ir susipažinome su jų veikla, atkreipdamos dėmesį į mums aktualius klausimus: integruotą/įtraukųjį mokymą(si), nuotolinio/mišraus mokymo(si) galimybes ir tvarumo tematiką liaudies mokyklų veikloje.



Po susitikimo centrinėje SVV būstinėje. LSŠA archyvo nuotrauka.

Lankydamosios SVV sužinojome, kad liaudies mokyklų istorija skaičiuoja jau 100 metų, kad puoselėti tokių mokyklų tinklą labai svarbu, nes tokios mokyklos – antras šansas mokytis ir erdvė laisvai tobulėti. Įdomu buvo išgirsti, kad nors liaudies mokyklos veikė ir Vakarų ir Rytų Vokietijoje, jų veiklos pobūdis labai skyrėsi. Po šalies susivienijimo Rytų Vokietijos liaudies mokykloms teko įveikti nemenkus iššūkius, kad taptų tikromis suaugusiųjų švietimo plačiąja prasme įstaigomis, kad gebėtų suteikti mokymosi paslaugas, kurių reikia vietos bendruomenėms.

Priimančioji organizacija parinko mūsų vizitui tris skirtingo tipo liaudies mokyklas, kurių kiekvienoje daugiau dėmesio skiriama į mūsų vizitui aktualią temą.



Drezdeno liaudies mokykla - senas tradicijas turinti švietimo įstaiga, kurios pagrindiniai veiklos principai yra:

- Stiprinti asmenybę.
- Įgalinti dalyvavimą.
- Skatinti pilietiškumą.



Chemnico liaudies mokykla - moderni švietimo įstaiga, įsikūrusi pačiame miesto centre, kultūros ir švietimo reikmėms pritaikytame buvusiame prekybos centre. Liaudies mokyklos tikslas yra inicijuoti, skatinti ir remti mokymąsi visą gyvenimą pasitelkiant holistinį ir naujovišką požiūrį. Įstaiga mato save kaip susitikimo ir bendravimo vietą, kurioje skatinamas kritiškumas ir refleksija.



Leipcigo rajono liaudies mokykla, kurios centrinė būstinė yra Borna mieste. Ši liaudies mokykla ypatinga būtent tuo, kad jos veikla nesutelkta vienoje vietoje, o išbarstyta per visą rajoną. Be biuro Borna mieste liaudies mokykla turi dar 4 biurus kitose rajono miestuose, 14 filialų ir 22 mokymo vietas mažesnėse vietovėse. Liaudies mokykla aptarnauja apie 1651 kvadratinio kilometro plotą, kuriame gyvena apie 258.000 gyventojų. Mokykla yra tikras darbo su nutolusiomis vietovėmis pavyzdys.

Tiek pačioje SVV, tiek aplankytose liaudies mokyklose grupės dalyvių dėmesį patraukė skirtingi dalykai. Apie juos darbo stebėjimo vizito dalyvės pasakoja tolesniuose tekstuose.

Darbo stebėjimo vizitas Vokietijoje vyko įgyvendinant „Erasmus+“ mobilumo projektą Nr. 2022-1-LT01-KA121-ADU-000056873. Projektą įgyvendina Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijos koordinuojamas konsorciūmas, kurį sudaro LSŠA juridiniai nariai: Marijampolės trečiojo amžiaus universitetas, Marijampolės Meilės Lukšienės švietimo centras, Šakių trečiojo amžiaus universitetas ir Valstybės ir savivaldybių mokymo centras „Dainava“ (Druskininkai).



3.2 Įtraukties į mokymąsi veiklos Drezdeno liaudies mokykloje.

...

MEILUTĖ APANAVIČIENĖ ,
Marijampolės Meilės Lukšienės švietimo centro direktorė
JOLANTA GELŽINIENĖ,
Marijampolės Meilės Lukšienės švietimo centro metodininkė

Dalyvaudamos darbo stebėjimo vizite Vokietijos Saksonijos žemės liaudies mokyklose (VHS), pirmiausia aplankėme Drezdeno liaudies mokyklą (Dresden Volkshochschule), kur mus labai maloniai priėmė mokyklos direktorius Jürgen Küfner.



Prieš įžengiant į Drezdeno liaudies mokyklą. D.Aniulienės nuotrauka.

Pirmiausia sužinojome, kad liaudies mokyklų istorija skaičiuoja jau 100 metų, kad tai labai svarbu, nes tokios mokyklos – antras šansas mokytis ir erdvė laisvai tobulėti.

Aplankytos mokyklos filosofija - svarbiausia žmogus, o ne rezultatas, svarbiausia augti ir atsiskleisti visose gyvenimo srityse. Anot direktoriaus, liaudies mokyklos – ir valstybės socialinės politikos priemonė, ir būdas „auginti“ pilietinę visuomenę. Suaugusieji mokosi ne tik mokyklos patalpose – mokykla turi galimybių mokymąsi organizuoti dar bent 100 miesto centro vietų, per metus įvyksta apie 800 tūkst. užsiėmimų. Finansavimas – miesto valdžios indėlis, projektų lėšos ir dalyvavimo mokestis. Metų biudžetas – 7-8 mln. Eurų. Mokykloje dirba 60 nuolatinių darbuotojų ir 1000 samdomų dėstytojų, mokymo programos atnaujinamos du kartus per metus. Kalbant apie mokymąsi visą gyvenimą labai svarbus valdžios požiūris ir MVG svarbos suvokimas - Vokietijoje tai sužavėjo ir maloniai nustebino. Ir dar - supratome, kiek daug pastangų deda Saksonijos žemės liaudies mokyklų vadovai ir jų sąjunga skleisdami ir populiarindami mokymosi visą gyvenimą idėją visuomenėje bei sudarydami pačias įvairiausias sąlygas suaugusiems mokytis.

Susitikimo mokykloje metu darbuotojai pristatė mokykloje vykstančias mokymosi veiklas ir įgyvendinamus projektus, padedančius į mokymosi veiklas įtraukti sunkiausiai „pasiekiamus“ motyvacijos mokytis prasme asmenis. Ypač sudomino „Būk viduryje - su galva ir kamuoliu“ projektas kaip būdas spręsti neraštingumo problemą ir sukurti mokymosi pasiūlą/įtraukti žmones, nemokančius skaityti ir rašyti vokiškai arba patiriančius atskirtį (dažniausiai imigrantus, bet ne tik).

Projekto idėja – įtrauktis per futbolą. Drezdeno „Dinamo“ futbolo klubas turi 25 tūkstančius gerbėjų/fanų, o komandos žaidėjai, bendraudami su jais, skatina mokytis skaityti, rašyti ir kitokių dalykų. Pakviestų mokytis futbolo fanų užsiėmimai vyksta ne mokykloje, dažniausiai neformaliose erdvėse, pvz., stadione, o patys užsiėmimai pavadinti futbolo žaidimų sąvokomis. Pavyzdžiui, užsiėmimas „Įvartis+“ vyksta Rudolfo Harbigo stadiono VIP svečių ložėje. Projektas nuo idėjos iki įgyvendinimo vyksta vadovaujantis išmintim, kad „sliekas turi patikti žuviai“.

Vykdamą projektą buvo sukurta mokymo ir mokymosi medžiaga, kuria galima naudotis nemokamai. Be spausdintinės medžiagos (įvairių darbo knygelių ir perkeliamųjų kortelių) sukurtos skaitmeninės mokymosi priemonės „MitdrinApp“ ir „Mokymosi užkandžiai“ („Learning Snacks“), jos siūlo įvairią mokymosi

alternatyvą. Visos mokymosi priemonės nagrinėja išskirtinai futbolo tematiką, ją naudojant sudarinėjami žodžiai, analizuojama jų rašyba, ir pan.



1 pav. Projekto „Būk vidury - su galva ir kamuoliu“ vizualas. Šaltinis <https://www.vhs-dresden.de/projekte/mittendrin-9.html>

Labai dažnai suaugusiųjų švietėjų bendruomenėje diskutuodami apie mokymosi motyvaciją keliame pritraukimo mokytis problemą – kaipgi pasiekti tuos, kuriems reikėtų mokytis, bet tai jų nedomina. Būtent šio projekto idėja parodė, kaip svarbu rasti tinkamą – originalų ir netikėtą - būdą pakviesti ir pritraukti tuos, kuriuos pasiekti sunku. Tai tarsi atsakymas į mūsų nuolat keliamą klausimą.



Projekto pristatymas. M. Apanavičienės nuotrauka.

Įtraukties principas šioje mokykloje labai svarbus – čia mokosi nemažai žmonių su regos sutrikimais, fizine negalia, sunkiau pasiekiami žmonės, turintys mokymosi sunkumų ir psichinę negalią, todėl mokykla planuoja mokymus (kursai „Be

barjerų“), pritraukiančius ir šias grupes. Šioje veikloje labai svarbi ir komunikacija, ir sąlygų sudarymas – kursai „keliauja“ į tas vietas, kur dirba žmonės su negalia, taip pat vyksta kursai ir liaudies mokykloje. Tokių žmonių mokymosi problema ne ta, kad jie netinka mūsų sistemai, o tai, kad sistema nepritaikyta jų mokymuisi. Tad mokykla mažais organizaciniais žingsneliais (koreguodama užsiėmimų trukmę, parinkdama tinkamus mokymosi metodus, kurdama rodykles orientacijai, organizuodama mokymąsi mažomis grupelėmis ir.t.t.) stengiasi pritraukti mokymosi sunkumų turinčius žmones. Labai svarbu tą pamatyti ir išgirsti Lietuvoje ruošiantis įtraukiamam vaikų (reikėtų ir suaugusiųjų!) ugdymui.

Taigi, sąlygų suaugusiems mokytis visą gyvenimą Vokietijai galime tik pavydėti, o pastangų pritraukti ir įtraukti į mokymąsi – mokytis iš jų ir įgyvendinti principą: jeigu siekiame įtraukties, mokymo įstaiga turi prisitaikyti prie žmonių, o ne žmonės prie įstaigos!

3.3 Chemnic'o liaudies mokyklos patirtis apie švietimą tvariam vystymusi.

...

JOLANTA LEMBERTIENĖ,

Šiaulių miesto savivaldybės švietimo centro metodininkė,
LSŠA savanorė

Pagal „Erasmus+“ programos suaugusiųjų švietėjų mobilumo projektą dalyvauvau darbo stebėjimo vizite Leipcigo rajono (Borna), Drezdeno, Chemnitz miestų liaudies mokyklose ir Vokietijos Saksonijos žemės liaudies mokyklų sąjungoje. Tobulinau kompetencijas tvaraus, nuotolinio, mišraus ir įtraukaus ugdymo srityse, susipažįstant su Vokietijos Saksonijos žemės liaudies mokyklų patirtimi. Mane ypatingai sudomino liaudies mokyklos Chemnitz'e patirtis apie migraciją ir švietimą tvariam vystymusi.



Mokykla įkurta 1919 m. kaip vieša atsakinga ir valstybės kontroliuojama mokymosi įstaiga. Chemnic'o mieste liaudies mokykla vykdo Saksonijos laisvosios žemės konstitucijoje ir tęstinio mokymo įstatyme įtvirtintus tęstinio mokymosi įgaliojimus. Ugdymas šioje mokykloje orientuotas į visapusį ir socialiai teisingą švietimą. Pasak šios įstaigos atstovų pagrindinė mokyklos veikla yra grindžiama pagarba ir taikiu skirtingų kartų, lyčių ir kultūrų žmonių sambūviu, nepriklausomai nuo grupinių interesų, laikomasi partinio-politinio ir ideologinio neutralumo ir skatinama visų gyventojų sluoksnių socialinė

integracija. Noriu akcentuoti, kad šioje mokykloje skatinama mąstyti ir veikti tausojant aplinką - tai glaudžiai siejasi su Šiaulių miesto švietimo centro vertybėmis, vykdomais projektais ir patirtimi tvarumo ir žaliųjų įgūdžių ugdymo srityje, todėl ši patirtis, kai gali palyginti ir pasimokyti iš kolegų Vokietijoje, man buvo ypatingai vertinga.

Mokyklos pasiūlytos programos suteikia galimybę visiems žmonėms įgyti ir pagilinti žinias, įgūdžius ir gebėjimus dalyvavimui socialinėje, profesinėje ir visuomeninėje veikloje. Organizuojant mokymus bendradarbiaujama ir su kitomis institucijomis, klubais, asociacijomis Chemnitz mieste.

Liaudies mokykla orientuojasi į savo klientus. Kursai planuojami tiriant jų poreikius. Mokymus siūloma rinktis pagal jų tematiką (pavyzdžiui: medijų ir informacinis raštingumas, žmonės ir visuomenė, menas ir kultūra, užsienio kalbos, vokiečių kalba, profesija ir skaitmeniškumas, sveikatos ir ekologinis švietimas). Neatsiejama liaudies mokyklos darbo dalis yra naujų mokymosi formų ir pasiūlymų kūrimas, testavimas ir diegimas. Nuolat rengiamos tęstinio mokymosi programos. Be to, kuriami individualūs pasiūlymai, atsižvelgiant į specialiuosius ugdymosi poreikius.

Svarbu tai, kad Chemnitz liaudies mokykloje mokymasis traktuojamas kaip visuma: emocinis, socialinis, kultūrinis ir intelektualinis procesas, per kurį stiprinamas gebėjimas pasitikinti savimi dalyvauti visuomenės gyvenime. Mokyklos atstovų teigimu, mokymasis yra sėkmingas, kai besimokantieji gali aktyviai formuoti mokymosi procesą, mėgautis mokymusi, pasiekti sutartus mokymosi tikslus ir išlikti motyvuoti naudotis naujomis mokymosi galimybėmis ateityje.

Veikla, susijusi su tvarumo krypties pasirinkimu, Chemnitz liaudies mokykloje prasidėjo nuo 2019 m. Viena iš pagrindinių temų – ekologinis ugdymas. Mokyklos atstovai pritatė, kad 2023 m. vasaros semestras yra skirtas tvarumui. Ant šio semestro siūlomų programų viršelio taip pat paveikslėlis susijęs su tvarumu.



Semestro programų viršeliai. Autorės nuotrauka.

Džiugu pabrėžti, kad kaip pagrindas suaugusiųjų švietimo programai Chemnitz liaudies mokykloje yra tvaraus kasdienio gyvenimo idėjos. Siūloma daug renginių iš įvairių sričių: „Drugelių pievos diena“, „Konservavimas: Įvadas ir pagrindiniai metodai“, „Naujausios maisto tendencijos“, „Fermentacijos menas“, „Laimingas be mėsos“, „Vandentiekis ir Einsiedel’io užtvanka“ ir kt. Dalyviai kviečiami susipažinti ir atrasti šiuos mokymus. Dauguma šių mokymų yra dalyviams nemokami.

Vadovaujantis šūkiu „Gyvenkite darniau“, atsižvelgiama į aktualius dabarties klausimus:

- Kokios yra individo, aplinkos, ekonomikos ir visuomenės sąveikos?
- Kokių žinių apie vietinius ir pasaulinius santykius reikia norint apsaugoti mūsų gamtos išteklius? Kokios idėjos ir koncepcijos tam naudingos?
- Ką kiekvienas gali veikti kasdiniame gyvenime ir vietoje?

Siekdama rasti ir aptarti atsakymus ir sprendimus, suaugusiųjų liaudies mokykla Chemnitz parengia su tvaraus gyvenimo tema susijusius kursus. Mokymuose apie tvarumą stengiamasi mokymų turinį pristatyti naujais metodais ir būdais. Pavyzdžiui, apie sveiką mitybą nuo vaikystės iki pilnametystės pristatomas holistinis požiūris į tvarumą, apimantis ir asmeninę gerovę. Programa pasižymi sveikos mitybos pasiūlymais vaikams ir jaunimui, naujomis maisto tendencijomis, tokiomis kaip patiekalų ruošimas, ir praktiniais maisto konservavimo patarimais. Jau išbandytoje ir pasiteisinusioje programoje „Gyvas sąmoningumas“ pagrindinis dėmesys skiriamas renginiams, susijusiems su sodininkyste ir aktyvia vabzdžių ir paukščių apsauga žaliosiose erdvėse ir mieste.

Aktualių filmų peržiūros ir aptarimai įtraukia mokymų dalyvius į diskusijas apie pasaulio ateities vizijas. Planuojama, kad 2023 m. vasaros semestre žaliavų ir tiekimo saugumo temos bus tęsiamos teoriniuose ir praktiniuose renginiuose. Svarbiausi renginiai apima pasirinktas ekskursijas po mišką arba vandens telkinių tyrinėjimą. Kursus ir renginius veda mokslininkai iš Vokietijos ir tarptautinių universitetų, švietimo centrų atstovai, valstybinių institucijų ekspertai ir ilgametę patirtį turintys lektoriai.

Šis darbo stebėjimo vizitas turėjo didžiulę pridėtinę vertę, nes praktinio darbo metu buvo dalijamasi gerosios patirties veiklų idėjomis, aptariami tolimesni tikslai,



bendradarbiavimo galimybės, numatomi rezultatai. Įgyta patirtis ir užmegzti ryšiai sudarė puikias sąlygas planuojant ir vykdant bendras veiklas suaugusiųjų švietimo srityje.

Diskusijos Chemnitz liaudies mokykloje. Autorės nuotrauka.

3.4. Borna liaudies mokyklos veikla telkiant nutolusių vietovių žmones mokytis.

...

DANUTĖ ANIULIENĖ,
BIRUTĖ ŠALKAUSKIENĖ,
Šakių trečiojo amžiaus universiteto savanorės,
Šakių švietimo pagalbos tarnybos darbuotojos

Atvykę į Vokietijos Saksonijos žemę domėjomės liaudies mokyklų veikla, jų darbo pasiekimais ir problemomis. Ypač įdomi pasirodė Leipcigo liaudies mokykla, kurios centrinis biuras ir mokykla yra Borna miestelyje, darbo specifika, kurią lemia krašto istorija ir pasikeitęs kraštovaizdis.

Saksonijoje aplink Borna nuo seno buvo kasama anglis. Po 1989 metų Vokietijos susijungimo buvo pradėta atsisakyti iškastinio kuro. Daug žmonių liko be įprastinio darbo, reikėjo prisitaikyti prie naujos struktūros. Jiems padėti ir buvo kuriamos liaudies mokyklos, kurios neduoda atestato ar diplomo, bet padeda prisitaikyti, mokytis, integruotis. Nors paprastai liaudies mokyklų steigėja yra rajono savivaldybė, bet Borna liaudies mokykla yra savarankiška. Po vienu stogu, vadovaujant vienai administracijai ir ypač veikliam bei energingam direktoriui, glaudžiasi ir liaudies mokykla, ir muzikos bei meno mokykla.



Susitikimo Borna liaudies mokykloje akimirka. Autorių nuotrauka.

Atsižvelgiant į tai, vienas iš uždavinių – šią mokyklą paversti įvairių kartų susitikimo vieta, kad skirtingo amžiaus žmonės susitiktų ir bendrautų. Siekiant šio tikslo, buvo kreiptasi net į miestelio bažnyčios bendruomenę ir pradėta bendradarbiauti iškelus šūkį: „Bažnyčia – pasaulis – liaudies mokykla“. Juk žmonėms reikia prisitaikyti prie besikeičiančio pasaulio, todėl senjorai mokosi valdyti kompiuterius, o juos moko jaunuoliai. Įsivyravo nauja tradicija – vieną kartą per mėnesį ką nors bendrai nuveikti – pavyzdžiui, susirinkti valgyti ledų ir pasikalbėti. Prieš pandemiją buvo net įsigyta naujų planšečių senelių namų gyventojams, bet teko mokyti darbuotojas, kad jos vėliau galėtų pamokyti senjorus bendrauti su saviškiais.

Kitas uždavinys – suteikti sąlygas atvykusiems kitakalbiams žmonėms išmokti vokiečių kalbos, kad galėtų greičiau integruotis ir susirastų darbą. Borna liaudies mokykloje organizuojami kalbos kursai siekiant gauti sertifikatą. Įgyvendinamos ir kitos programos: „Pasivyk po koronos“, „Darželio auklėtojų kvalifikacijos kėlimas“ ir kitos.



*1 pav. Leipcigo liaudies mokyklos centrai, filialai, nutolusios klasės.
Autorius Dr. Ralph Egler.*

Kadangi gyvenamosios vietovės aplink Borną išsidėsčiusios gana dideliais atstumais, iškilo reikmė suteikti galimybę nutolusių gyvenviečių žmonėms mokytis. Buvo ieškomi savanoriai, kurie suburtų nutolusios bendruomenės žmones. Savanorių ieškota šiame krašte labai populiariose karnavalų draugijose, tarp išėjusių į pensiją švietimo darbuotojų. Savanoriai skleidžia liaudies mokyklos idėją, suburia kaimynus, bendraminčius. Žinoma, kyla problemų dėl dėstytojų logistikos ar apmokėjimo, bet ieškoma būdų, kaip nors kiek kompensuoti išlaidas. Finansų šaltiniai yra nario mokestis, projektai ir savivaldos teikiamos lėšos.

Direktorius pabrėžė, kad liaudies mokykla negali tapti automatizuotu dariniu, bet visą laiką keistis, derintis prie laiko reikalavimų. Jis be galo džiaugiasi, kad jau vyksta statybos ir netrukus bus rekonstruotas naujas pastatas su sale, 6 auditorijomis, aprūpintomis IT priemonėmis. Pastatui rekonstruoti skirta 5 mlj. eurų.



Pasakojimas apie Emmauskirche. Autorių nuotrauka.

Entuziastingas ne tik direktorius, bet ir visi su juo dirbantys žmonės. Nutiesę ryšius su bažnyčios bendruomene, jie dabar visus svečius vedasi apžiūrėti Borna įžymybės – 2008 metais perkeltos akmeninės XIII a. bažnyčios, kuri iki tol stovėjo už 12 km. Čia visus pasitikęs linksmas ūsuotas vietinis gyventojas pasididžiudamas pasakojo apie senąją bažnyčią (Emmauskirche), parodė filmą apie bažnyčios pergabenimą.

Susitikę su itin šiltais ir energingais Borna liaudies mokyklos kolegomis, patys užsikrėtėme naujomis idėjomis. Apsilankymas Borna liaudies mokykloje atskleidė naujas mokymo formas ir galimybes.



*Su lydinčiais SVV ir Borna liaudies mokyklos kolegomis bei diplomais.
LŠŠA archyvo nuotrauka.*

3.5., „Aš parašysiu tau eiles ant rožės žiedlapių baltų“.

...

DANUTĖ ANIULIENĖ,
BIRUTĖ ŠALKAUSKIENĖ,
Šakių TAU dekanės,
Projekto „Aš parašysiu tau eiles ant rožės žiedlapių baltų“ vadovės

Šakių TAU projektas „Aš parašysiu tau eiles ant rožės žiedlapių baltų“ – teorinė ir praktinė veikla, siekiant suderinti įvairias žinias, stiprinti bendrystę, ugdyti kūrybiškumą.

Nuo 2023 m. spalio mėnesio vykdomo Šakių TAU projekto „Aš parašysiu tau eiles ant rožės žiedlapių baltų“ idėja kilo lankantis kartu su Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijos grupe Vokietijos miestuose (Drezdene, Chemnize, Bornau) ir gilinantis į suaugusiųjų švietimo problemas. Čia sužinojome, kad svarbiausios suaugusiųjų mokymo(si) nuostatos turėtų būti - suteikta erdvė žmogui laisvai vystytis, bendrauti ir galimybė toliau mokytis. Svarbu, kad būtų investuojama į žmogų ir jam suteikta galimybė mokytis visą gyvenimą netoli namų. Tad Rožių projekto tikslas – suvienyti bendraminčių būrelį teorinei ir praktinei veiklai viena tema. Rožės simbolika tam labai tiko, kadangi šis augalas turi simbolinę reikšmę, dažnai minimas literatūroje ir vaizduojamas mene. Visų metų veikla buvo kruopščiai suplanuota, užsiėmimai buvo numatyti vieną kartą per mėnesį studentai iš anksto žinojo, su kuo susitiks, į kur vyks; netikėtumo įspūdį sukeldavo tik namų darbai.

Rožės po mūsų kraštus pasklido iš dvarų, todėl pirmajam užsiėmimui pasirinktas Gelgaudiškio dvaras, prie kurio dar žydėjo paskutiniai žiedai. Baltojoje salėje TAU studentai susitiko su Gelgaudiškyje gyvenančiais Reda ir Arvydu Macijauskais, kurie žinomi kaip rožių augintojai ir selekcininkai, priklausantys pasaulinėms gėlininkų draugijoms. Atėję su vėlyvų, bet vis dar nepaprastai kvapnių rožių iš savo sodo puokšte, jie papasakojo apie senąsias rožes, apie jų dauginimą ir naujų veislių išvedimą, apie rožių ieškojimą po senas sodybas, apie draugystę su garsiausiais

selekcininkais. Rodydama skaidres Reda Macijauskienė su didele meile ir išmanymu pasakojo apie savo senelį agronomą, apie garsiausias rožių veisles, apie pačių auginamus sodinukus tarsi savo vaikus. Pasirodo, kai kurios rožės po lietais gali kvepėti obuoliais. Susitikimo metu garavo karšta kinrožių arbata, paragauti kvietė cukruoti kinrožių žiedai ir raudoni obuoliai.



Šakių TAU rožių projekto dalyvės. Projekto organizatorių nuotrauka.

Vėliau Šakių TAU studentai iš dvaro nuvyko į privatų muziejų pas Jucius, kad galėtų įsitikinti, jog kiekvienas žmogus gali turėti savo aistrą ir hobį. Visą gyvenimą rinkę senus daiktus, rakandus ir nuotraukas, Juciai įkūrė muziejų savo ūkinio ir gyvenamojo namo patalpose. Čia surinkta įspūdinga spynų, pasagų ir raktų kolekcija, tiksi sieniniai laikrodžiai, vienas butelis mena 1890 metus. Visko čia pririnkta daug, bet šeimininkas prisimena kiekvieno daikto paskirtį, jo atsiradimo istoriją. Jis galėtų pasakoti ir pasakoti, nes kiekvienas daiktas įdomus, primenantis praėjusius laikus. Kaip tik Šakių TAU studentės gavo pirmuosius namų darbus – namų skryniose ir spintose surasti galbūt dar mamų ir senelių nešiotas skaras su rožių raštais.

Lapkričio mėnesį Rožių projekto dalyvės susirinko Šakių Šventų Jonų bažnyčioje ir ieškojo eksterjere ir interjere ornamentų, vaizduojančių rožes. Tai ir rozetė (vitražas) virš durų, ir rožių žiedai po mergelės Marijos kojomis (skulptūra), ir ornamentai ant lubų. Apžiūrėję bažnyčią, visi, lydimi Šakių parapijos referentės Jolitos Prasauskaitės, pasuko į gretimą pastatą. Antrame aukšte įkurtame religiniame

muziejuje didelį įspūdį paliko platus stalas, tarsi kviečiantis prisėsti ir nurimti. Parapijiečių padovanoti rožančiai, knygos nuotraukos, paveikslai ir kiti eksponatai tyliai kalbėjo apie ryžtingą lietuvių nuostatą ginti savo tikėjimą, kalbą ir papročius. Kitame kambaryje visų akis patraukė turtinga bažnytinių rūbų kolekcija. Dažnai liturginiai rūbai buvo siuvinėjami rožėmis - karališkomis gėlėmis. Iš muziejaus išėjusios moterys nusigobė savo skaras ir prie bažnyčios jas ištiesė, kad suplazdėtų vėjyje Dievo garbei.

Gruodžio mėnesį Rožių projekto dalyvės susitiko su Šakių sutrikusio intelekto žmonių globos bendrijos „Viltis“ pirmininke Roma Dėdyniene, kad galėtų tamsią žiemos popietę papuošti pačių darytais atvirukais su rožėmis. Lankstant, karpant ir klijuojant reikėjo pristatyti namų darbą – atsineštą puodelį su rožėmis ir papasakoti jo istoriją. Tai buvo pati jautriausia popietė, nes puodeliai priminė pačias mieliausias gyvenimo akimirkas: vestuves, draugių dovaną, mirusią mamą, atsisveikinimą su bendradarbėmis, sutartį su dukra. Projekto dalyvės su džiaugsmu pasakojo istorijas, o virptelėjęs balsas išduodavo širdies kertelėje glūdinčias brangius prisiminimus. Bekalbant, bepasakojant mikliai dirbo rankos ir galiausiai visos netikėtai nustebo, kad iš popieriaus sukūrė puikius sveikinimo atvirukus. Nejučia prabėgo dvi valandos šilto bendravimo, dalijimosi įspūdziais ir istorijomis. Nuskambėjusi H.K.Anderseno pasaka „Sraigė ir radastas“ privertė susimąstyti apie išspinduliuojamą laimę ir džiaugsmą, apie atvirumą ir meilę pasauliui, apie tai, kad negalima užsidaryti kaip sraigei mažame namelyje. Geriau žydėti kvepiančiu radastu ir skleisti gerą nuotaiką.

Sausio mėnesio susitikimui pasiruošė abi projekto vadovės – Danutė Aniulienė ir Birutė Šalkauskienė. Viena pasiruošė padovanoti visoms po savo fotografiją su rože, o kita išmokė ant mažos drobės nutapyti tai fotografijai foną (šios technikos išmoko tarptautinio projekto metu Estijoje). Išsirinkusios po nuotrauką ir akrilo spalvas, studentės kibo į darbą, tiesa, iš pradžių lyg ir nepasitikėdamos savimi. Vis dėlto įveikusios savo baimes, visos leido širdžiai ir rankoms vedžioti teptukus. Kaip smagu buvo matyti visas atsipalaidavusias, besikalbančias, kuriančias. Žiemiška pavakarė iš karto tapo šilta, maloni. Žieminės rožės sužydo visomis spalvomis – paveikslai pavyko kaip tikroms dailininkėms. Užteko laiko ir namų darbus pristatyti bei pasigrožėjo viena kitos atvirukais su rožėmis, prisiminti, kad juos dovanojo ne tik artimiausi žmonės, bet ir draugės, bendradarbės. Visos sutiko, kad užduotis

paskatino atverti slaptus stalčius, spintų duris ar skrynių dangčius, dar kartą apmąstyti brangias gyvenimo akimirkas.

Vasario mėnesį Rožių projekto dalyvės atidžiai klausėsi edukacijos vadovės Audronės Vorevičienės, Šakių „Žiburio“ gimnazijos dailės mokytojos ir žinomos dailininkės, paskaitos apie šilką, o paskui ant apvalaus rėmelio, aptraukto šilku, piešė rožės žiedą. Kiek daug buvo rūpesčio, kokį kontūrą pasirinkti, kokiomis spalvomis lieti, kiek daug nuogastavimų, ką daryti, kaip klaidas ištaisyti. Vienos moterys jau buvo tapiusios ant šilko, kitoms tai buvo pirmoji edukacija, bet visoms labai patiko. Vadovė negailėjo patarimų, parodė savo tapytus šalikėlius, net atsinešė pačios ant šilko tapytų paveikslų. Laikas prabėgo pasinėrus į šilko ir rožių magiją. Pagaliau pražydo įvairiaspalviai žiedai ant šilko ovalų. Pasigirdo pasigėrėjimo, nustebimo šūksniai, nes visų rožės žydėjo lyg eilėraščiuose, kuriuos studentės surado ir atsinešė paskaityti, aptarti.



Šakių TAU rožynas. Projekto organizatorių nuotrauka.

Kovo mėnesio Rožių projekto užsiėmimas buvo ypatingas – dailininkė Rasa Uzialienė, neseniai atidariusia savo darbų parodą Šakių viešojoje bibliotekoje - visas pamokė pasidaryti rožę iš spalvoto gazo ir papuošti atsineštą vasarinę skrybėlaitę. Įsigyti skrybėlaitę - namų darbas, užduotas prieš mėnesį. Vienos ieškojo spintose, kitos palėpėse, dar kitos aplėkė Šakių parduotuves. Visų skrybėlaitės tarsi pranašavo ateinančią vasarą, kai bus galima pasipuošti. Kūrybinis užsiėmimas prabėgo kaip

mirksnis. Edukatorė Rasa pripažino, kad tokių šaunių mokinių dar neturėjo. Su gera nuotaika, su žibančiomis akimis ir raustančiais skruostais Šakių TAU Rožės matavosi skrybėlaitės, papuoštas spalvotais žiedais, gyrė viena kitos rankdarbi, žadėjo pačios įsigyti tinkamų medžiagų ir prigaminti gražių papuošalų. Visos dirbo kruopščiai, su ūpu, grožėjosi, fotografavosi, žadėjo puošti skrybėlaitėmis su rožėmis ateinančią vasarą.



Rankų darbo rožėmis puošta skrybėlaitė. Projekto organizatorių nuotrauka.

Balandžio mėnesį Rožės susirinko į paskaitą „Rožės pasaulio ir lietuvių kultūroje“. Šiam susitikimui atidžiai ruošėsi abi projekto vadovės – Danutė Aniulienė ir Birutė Šalkauskienė. Paskaitos metu apžvelgta rožės simbolika, išsiaiškinta, kokią reikšmę rožės turėjo įvairių laikotarpių kultūroje, lietuvių tautosakoje, kada atėjo į lietuvių dailę ir literatūrą, skaityta Šatrijos Raganos apysakos „Sename dvare“ miniatiūra ir išsiaiškintos kalbos raiškos priemonės, ieškota laiko ženklų Justino Marcinkevičiaus eilėraščiuose. Šakių TAU studentės domina ne tik lietuvių, bet ir pasaulio literatūra, todėl buvo palietas ir Umberto Eco romanas „Rožės vardas“. Kadangi tai buvo kalbinis užsiėmimas, prisimintas žodžių lizdas, bandyta kurti haiku.

Šįkart namų darbai (atsineštos skaros, puodeliai, atvirukai) buvo surinkti, nes gegužės pradžioje laukia paroda Zanavykų muziejuje. Šio muziejaus direktorė Rima Vasaitienė, susižavėjusi Rožių projekto veikla, iniciavo parodą ir paskaitą apie

Sūduvos krašto partizanes moteris „Skausmingosios rožės“. Šis užsiėmimas nebuvo planuotas, bet gimė iš aktyvios veiklos, pastebėtos Zanavykų muziejaus direktorės.

Paskutinis užsiėmimas laukia birželio mėnesį – tai išvyka į Kauno botanikos sodą rožėms žydinti, kur laukia fotosesija su skrybėlaitėmis. Šios išvykos laukia visos Rožių projekto dalyvės.

Projektas „Aš parašysiu tau eiles ant rožės žiedlapių baltų“ suvienijo 30 moterų (kartais jos pasikviesdavo ir savo brolių, vyrų). Jos visą žiemą gyveno rožėmis – skarose, puodeliuose, atvirukuose, eilėraščiuose. Namų darbus padėjo atlikti beveik visi Šakiai: pardavėjos, bibliotekininkės, mokytojos, muziejininkės, o ką jau kalbėti apie dukteris, seseris, mamas. Jos visos žydėte žydėjo, tarsi atliepdamos poetui Justinui Marcinkevičiui („Už medžių parke slapstėsi ruduo./ Bet rožė matė jį. Visa drebėjo./ Mums tik atrodė, kad ji bėgo –/ Ji tyliai ėjo pasiduot./ Ir tik todėl ji dar žydėjo“).

Rožėmis gyveno ir pačios projekto vadovės – pačios ir namų darbus ruošė, ir puodelių ieškojo, ir papuošalus su rožėmis įsigijo. Šis projektas suvienijo zanavykes – juk meilė gėlėms joms iš prigimties ateina. Tik šįkart reikėjo ne darželius purenti, bet rožės žiedą piešti, organzos žiedu paversti, į eilėraštį patupdyti. Per žiemą, be jokios abejonės, sutvirtėjo, išsiplėtė žinios, kūrybinės ir bendravimo kompetencijos, sutvirtėjo sveikata, nes Rožės visai užmiršo, kad galima sirgti.

3.6. Langas į Europą.

...

RENATA JANKEVIČIENĖ,
Panevėžio rajono švietimo centro direktoriaus pavaduotoja
„Epale“ ekspertė Panevėžio krašte

Panevėžio rajono švietimo centras – aktyvus tarptautinių „Erasmus+“ projektų partneris bei mokymų dalyvis. Visi Švietimo centro pedagoginiai darbuotojai turi tarptautinės patirties, vieni šia sritimi domisi daugiau, kiti mažiau. Yra ir tokių, kuriems pusmetis be tarptautinės komandiruotės virsta šimtmečiu. Šiame reportaže dalinuosi mintimis apie tai, kaip mokiausi, kaip pažinau naujus žmones ir kokias žinias pritaikiau praktikoje.

Ką reikia būti LSŠA šeimos nariu?

Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija – skėtinė organizacija, vienijanti fizinius ir juridinius narius, besidominčius suaugusiųjų švietimu. Man ši organizacija tarsi didelė šeima, kurios nariai išsibarstę po visą Lietuvą, tačiau susitikę visada bičiuliškai bendrauja, bendradarbiauja bei dalijasi NSŠ idėjomis. 2023-ųjų metų vasarą kartu su kitais LSŠA nariais dalyvavau Slovėnijoje vykusiuose kursuose „Ugdomasis vadovavimas kaip profesinio tobulėjimo šaltinis“, kartu su kolegėmis, vadovaujamos dr. Vilijos Lukošūnienės, parengėme metodinį leidinį „Kolegos pagalba kolegai – konsultuojamasis ugdymas“. Tačiau šių mokymų išliekamoji vertė ne tik leidinys, bet ir įgytos kompetencijos, supratimas, kaip išgirsti ir suprasti esantį šalia, kaip paskatinti ir įkvėpti kaskart siekti aukštesnių tikslų. Tačiau visi mes žinome, kad įkvėpti galime tik tuos, kurie ir patys tikslingai siekia užsibrėžtų tikslų. Kai aplink tiek daug triukšmo, tarsi iš naujo turime mokytis klausyti ir patarti. Norite išmokti ir jūs? Skaitykite mūsų leidinį <http://www.lssa.smm.lt/lt/kolegu-pagalba-kolegoms-konsultuojamasis-ugdymas>.

Ar „Epale“ tikrai tik platforma?

Jei atversite nuorodą <https://epale.ec.europa.eu/lt>, pirmiausiai pamatysite užrašą „Epale“ – elektroninė suaugusiųjų mokymosi platforma Europoje“, tačiau patikėkite,

tai ne tik platforma, tai kūrybiška, išradinga, inovatyvi bendruomenė, skelbianti švietimo naujienas, rašanti tinklaraštį, rengianti išteklius, besidalijanti inovacijomis. Ar žinote, kad „Epale“ – tai irgi „Erasmus+“ projektas (Nr. 101074811), kurį administruoja Europos Komisija? Ar žinote, kad Švietimo mainų paramos fondo suburta „Epale“ ekspertų komandai yra pasirengusi konsultuoti ir turinio kūrimo, ir techniniais klausimais? Ar žinote, kad kasmet renkamas „Epale“ andragogas, kuris apdovanojamas Suaugusiųjų mokymosi savaitės metu? Jei nors į vieną iš šių klausimų jūsų atsakymas neigiamas, rašykite man el. p. renata.epale@gmail.com, nuoširdžiai atsakysiu į visus klausimus ir mielai patarsiu, kaip siekti „Epale“ andragogo vardo. Jei labiau patinka skaityti, nei konsultotis – irgi ne bėda, tiesiog atverkite nuorodą ir skaitykite ŠMPF atstovės Aušros Karklytės parengtą straipsnį <https://epale.ec.europa.eu/lt/content/teikite-paraiskas-2024-m-epale-andragogo-vardui-pelnyti>. Smalsu, ko išmokau būdama „Epale“ eksperte? Atsakymas paprastas – būti svarbia Europos suaugusiųjų mokymosi bendruomenės dalimi, mokytis, dalytis bei įtraukti į bendruomenę kitus suaugusiųjų švietimo atstovus. Taigi, „Epale“ bendruomenė, kuri ne tik auga pati, bet ir augina kitus.

Kuo mane žavi Švietimo mainų paramos fondas?

Mano pažintis su Švietimo mainų paramos fondu prasidėjo 2007 metais, kai pavyko sėkmingai parengti paraišką, gauti finansavimą ir išvykti į „Comenius“ kursų Veronoje. Šiek tiek simboliška, kad kursų tema buvo IKT, pirmą kartą rankose laikėme telefonus, kuriuose buvo anglų kalbos žodynas. Tuo metu tai prilygo PASAULIO STEBUKLUI! Po šešiolikos metų (2023 m.) gavusi finansavimą ir patekusi į Estijoje vykusį kontaktinį seminarą (angl. „Enhancing Digital Competences in Education and Training“) gilinausi į dirbtinio intelekto (toliau – DI) temą, manau, visi sutiksime, kad dirbtinio intelekto įrankiai „ChatGPT“, „Midjourney“ ir kt. yra mūsų amžiaus stebuklai, keičiantys ne tik švietimą, bet ir visą pasaulį. Įdomu, kaip pritaikiau šias žinias praktikoje? Tiesiog užsikrėčiau DI virusu, dalyvavau ne viename seminare, generavau paveikslėlius, kalbėjausi ir mokiausi su „ChatGPT“, įvairiais virtualiais asistentais, parengiau keletą išteklių (žr. žemiau). Tačiau baigdama šį reportažą noriu pasakyti, kad mano aistra – ne dirbtinis intelektas, o nuolat besimokantys ir savo žiniomis besidalijantys žmonės, iš kurių išmokau daugelio įdomių dalykų, o Švietimo mainų paramos fondas mano gyvenime tapo įstaiga, atvėrusia langą į Europą.

Jei domitės dirbtinio intelekto panaudojimo švietime tema, kviečiu skaityti tris išteklius (I–III dalis), kuriuose pateikiamos nuorodos į virtualias paskaitas bei pristatomi įvairūs DI įrankiai.

<https://epale.ec.europa.eu/lt/resource-centre/content/besimokanciojo-dienorastis-dirbtinis-intelektas>

<https://epale.ec.europa.eu/lt/resource-centre/content/besimokanciojo-dienorastis-dirbtinis-intelektasii-dalis>

<https://epale.ec.europa.eu/lt/resource-centre/content/besimokanciojo-dienorastis-dirbtinis-intelektasiii-dalis>

3.7. Parodų teikiamos galimybės: atradimai ir nauda.

...

JOLANTA ČEPONAITĖ

Vilniaus „Varpo“ suaugusiųjų gimnazijos direktorė

Vilniaus „Varpo“ suaugusiųjų gimnazijoje nuolat vyksta pačių įvairiausių parodų – atvirukų, tapybos bei grafikos darbų, nuotraukų, tekstilės kūrinių. Įdomu pasižiūrėti, pasigrožėti kūrėjų darbais, dalyvauti parodų atidarymuose. Kaip dar galima būtų išnaudoti parodas?

Įsibėgėjus mokslo metams bibliotekoje, skaitykloje, aktų salėje vienos parodos keisdavo kitas. Suaugusiųjų mokymosi savaitės metu buvo eksponuojama menininkės Monikos Gustevičiūtės karpinių paroda „Pasakos keliu“. Pasikvietę Moniką į dirbtuves gavome užduotį – pagaminti atviruką. Atviruko gamybai reikėjo panaudoti karpymo ir grafikos technikas. Išsikirpome mums patinkantį katiną iš daugelio galimų šablonų ir su rašikliais suteikėme katinui gyvybės bei apipavidalinome aplinką. Daugelis besimokančiųjų nusprendė, kad pasveikinti artimą žmogų savo rankų darbo atviruku – puikus būdas. „Mano kūrybos tikslas – sako Monika, – kurti pasaką ne tik vaikams, bet ir suaugusiesiems, sukurti savo fantazijos pasaulį, kuris leistų nusikelti ten, kur dar niekas nebuvo“.

Skaitykloje vasario mėnesį buvo organizuota menininkės Gabrielės Lazauskienės darbų paroda „Paradoksas“. Bibliotekininkei, organizavusiai šią parodą, kilo mintis pakviesti menininkę į kūrybines dirbtuves. Šį kartą gaminome akvarelinį paveikslėlį tema „Sapnų gaudyklės“. Menininkė Gabrielė supažindino su savo kūrybiniu keliu. „Tikiuosi, kad mano kūryba padės stebėtojų pažvelgti į save ir gyvenimą iš kito kampo“ – tokiais žodžiais Gabrielė kvietė pasigrožėti jos darbais ir dalyvauti dirbtuvėse.



Beje, prieš keletą metų menininkė Regina Paluckienė mokė mus pasigaminti sapnų gaudyklę – daug kantrybės reikėjo apsukti siūlu gaudyklės pagrindą, nėrėme tinklus, puošėme gaudyklę akmenukais, plunksnomis. Dabar savo idėjas įgyvendiname medvilninį popierių nulieję akvarele, naudodami rapidografus, braižydami gaudyklės pagrindą, sumegzdami įvairiausių tinklus ir puošdami gražiausiomis plunksnomis. Mokytoja patardavo, kaip lieti spalvas, kaip brėžti linijas. Čia ir dabar gimė nuostabūs darbai. Negalėjome patikėti, kad mums taip puikiai pavyko.



Bendradarbiaudami su asociacija „Mes“ organizavome šios asociacijos narės Irinos Solomeshch tekstilės darbų parodą „Šiaurės spalvos“. Parodos autorė pasiūlė organizuoti vilnos vėlimo dirbtuves. Po parodos atidarymo technologijų mokytoja su antros gimnazijos klasės mokiniais patraukė į dirbtuves. Šlapiuoju būdu visi vėlė pavasarinę gėlę – tai ir technologijų pamoka, ir gera nuotaika, atsipalaidavimas, ir dar vienas išmoktas būdas, kaip praleisti laisvalaikį, o gal nedrąsiai pradėti savo, kaip kūrėjo, kelią.



Bendradarbiaujant su studija „dailės pamokos“ buvo organizuota gydytojos Astos Kaminskienės tapybos aliejiniais dažais kūrybinių darbų paroda. Į parodą nuėjo lietuvių kalbos besimokančių mokinių grupė. Jie turėjo užduotį – pasirinkti patinkantį paveikslą ir jį apibūdinti bei rasti jiems įdomų žmogų, nusakyti jo aprangą, veiksmus parodoje. Dailės mokytoja su savo mokiniais irgi turėjo užduotį – šį kartą užduoties tema buvo šešėliai.

Gimnazijoje vykstančios parodos ne tik džiugina akį, bet ir praturtina ugdymo procesą. Kūrybiški andragogai pajvairina kasdienybę besimokantiejiems ir mokosi patys.

Straipsnį iliustruoja J.Čeponaitės ir R. Zdanavičienės nuotraukos.

3.8. Metaforinių kortelių panaudojimas dirbant su suaugusiais etikos pamokose.

...

KRISTINA MARTINAVIČIUTĖ,

Gabrielės Petkevičaitės - Bitės suaugusiųjų mokymo centro etikos mokytoja

Prakalbinti visus mokinius, sukurti jaukią ir darbingą atmosferą visada yra labai svarbi pamokos dalis. Norėtume pasidalinti vienu iš metodų, kaip tam galima pasitelkti ne tik žodį, bet ir vaizdinį. Ypač vaizdinį, kuris talpina savyje ne vieną prasmę, kuris atveria galimybę sustoti čia ir dabar bei geriau pajusti save ir pasaulį.

Asociatyvinės metaforinės kortelės – tai maždaug žaidiminių kortų dydžio paveikslėliai, kuriuose gali būti pavaizduoti įvairūs simboliai, veidai, situacijos. Paveikslėliai neturi vienos apibrėžtos reikšmės, jie stimuliuoja mus pačius kurti atsakymus. Kiekviename vaizdinyje galime rasti mums svarbių metaforų. O simbolis arba metafora yra galingas įrankis, leidžiantis truputį atsitraukus iš šalies saugiai pažvelgti į savo gyvenimo situaciją, problemą ar iššūkį. Galime pamatyti emocines reakcijas, rasti naujų būdų bendrauti su kitais ir veikti.

Pavyzdys



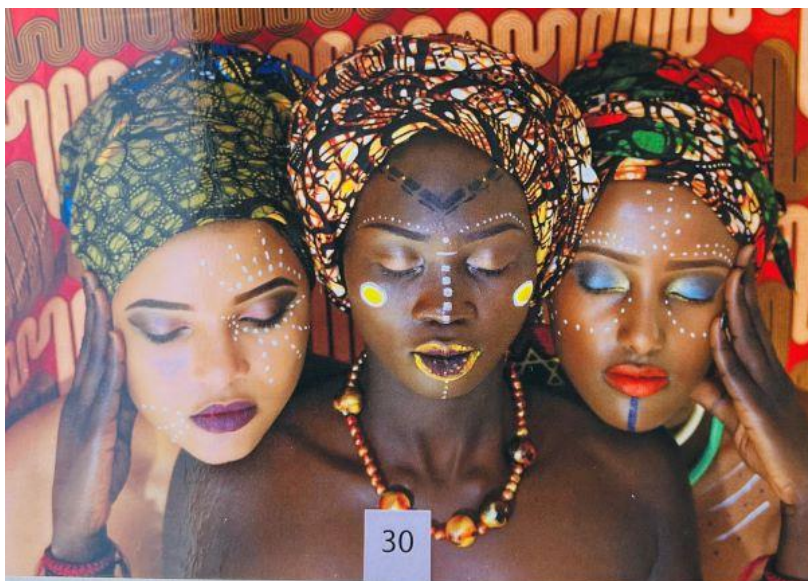
25 Teiginys: Vystyti savo vaizduotę – reiškia ugdyti savo kūrybiškumą.

25 Klausimas: Kam jaučiate didžiausią aistrą?

Įvairios metaforinės kortelės yra skirtos profesionalams, dirbantiems su žmonėmis. Metaforines korteles galima naudoti tiek individualiai, tiek grupėje. Čia nėra teisingų ir neteisingų atsakymų, nėra vertinimo gerai ar blogai. Egzistuoja jau sukurti kortelių panaudojimo metodai, bet kiekvienas švietimo specialistas gali atrasti ir savo metodus, priklausomai nuo dėstomo dalyko ir grupės poreikių. Etikos pamokose ypač svarbus mokinio atsivėrimas, kontaktas, dialogo užmezgimas, o tam metaforinės kortelės labai padeda.

Pažintis su šiomis kortelėmis prasidėjo nuo Nordplus Adult projekto „Migrančių moterų integracija per meno koučingą“ (WIMTAC) Nr. NPAD-2019/10149. Projekto įgyvendinimo laikotarpiu buvo sukurtos metaforinės kortelės „Mano sėkmės istorija“. Rinkinyje yra 40 kortelių, visos jos yra apie sėkmės patyrimą. Kiekviena kortelė yra susijusi su koku nors teiginiu bei klausimu, kuriuos galima užduoti ir analizuoti dirbant su suaugusiais mokiniais.

Pavyzdys



*30 teiginys.
Vienybės paslaptis –
abipusė pagarba.*

*30 klausimas. Ką
jūs gerbiate savo
gyvenime?*

Man, kaip etikos mokytojai, šios kortelės padeda:

- 1) užmegzti kontaktą su mokiniais, kurie yra drovesni, tylesni, kuriems sunku atsiverti;
- 2) skatinti veiklas grupėje;

- 3) sukurti klasėje tarp mokinių didesnę pasitikėjimą, kurti nevertinančią, priimančią kiekvieną žmogų aplinką;
- 4) panaudojant vaizdinius bei simbolius analizuoti įvairias etikos temas: meilę, draugystę, vienatvę, šeimą, tikėjimą ir pan.;
- 5) skatinti mokinius kalbėti apie savo jausmus, poreikius, problemas.

Kortelių pasirinkimų labai daug, kaip ir jų panaudojimo galimybių įvairiose pamokose. Viskas priklauso nuo jūsų tikslų. Galbūt jūs su savo mokiniais norite patyrinėti emocijas ir jausmus, sudėtingas gyvenimo situacijas, mitus ir legendas, savo įvaizdį? O galbūt norėsite sukurti savo vaizdinius? Pirmyn! Atraskite jų panaudojimo teikiamą džiaugsmą bei naudą.

3.9. Improvizuoto komiško pasirodymo panaudojimas anglų kalbos pamokose.

...

MARIJA JATKEVIČ, DIREKTORIAUS PAVADUOTOJA

KRISTINA MARTINAVIČIUTĖ, ETIKOS MOKYTOJA

Gabrielės Petkevičaitės - Bitės suaugusiųjų mokymo centras

Metodą, kuriuo norėtume pasidalinti, pasiūlė latvių partneriai, įgyvendinat Nordplus Adult projektą „Lyderystės pavyzdžiu grįsto pagarbaus požiūrio į moterį daugiakultūrėje visuomenėje skatinimas ir puoselėjimas” (Nr. NPAD-2023/10176).

Turbūt dauguma esate girdėję apie „stand-up“, kurį galima stebėti įvairiose viešose erdvėse: komedijų klubuose, komedijų festivaliuose, baruose, naktiniuose klubuose, mokyklose ar teatruose. Tradiciškai „stand-up“ yra apibūdinamas kaip improvizuotas komiškas pasirodymas auditorijai, kurio metu kalbėtojas (atlikėjas) kreipiasi į žiūrovus tiesiogiai nuo scenos (kitai - vieno žmogaus humoro šou). Tokį pasirodymą sudaro vienaveiksmės replikos, istorijos, pastebėjimai, kuriems būdingas humoras, šmaikštumas. Dažnai pasitelkiami įvairūs rekvizitai ir muzika.



Mokymosi Latvijoje grupė. M.Jatkevič nuotrauka.

Pasirodo, šį smagų metodą galima panaudoti dirbant su suaugusiais! Partneriai iš Latvijos pamokė, kaip kūrybiškai panaudoti pasirodymo metodą, apjungiant jį su

lėlių gaminimo iš įvairių antrinių žaliavų dirbtuvėmis. Pirmiausia kiekviena projekto dalyvė pasigamino savo lėlę, kurią vėliau reikėjo „prakalbinti“. Dalyvės gavo po vieną patarimą geroms žmonoms iš 1960 m. amerikiečių išleistos knygos. Užduotis – pasirodymo forma pakomentuoti gautą patarimą, išsakyti nuomonę duota tema lėlės vardu. Besimokančios moterys, tarp kurių buvo migrantų iš Ukrainos ir Baltarusijos, sukūrė lėles, kurioms suteikė vardus ir asmenybes. Mokytojoms išdalinus po vieną patarimą, kiekviena moteris turėjo šiek tiek laiko pasiruošti prakalbinti lėlę, būtent lėlės vardu pakomentuoti patarimų medžiagą bei išsakyti savo požiūrį, siejant su dabartinės visuomenės nuostatomis. Kitos lėlės reagavo į komentarus, vyko įdomi diskusija bei tikra pasirodymų vakaronė. Kadangi tų metų patarimai jau gerokai pasenę įvairiomis prasmėmis, tad pasirodymai sukėlė daug šypsenų bei diskusijų.

Bitės SMC anglų kalbos mokytojos Alina Suchodolska ir Giedrė Valūnaitė-Oleškevičienė kūrybiškai taiko šį metodą savo užsienio kalbų pamokose. Tikslas - vystyti spontaniško kalbėjimo įgūdžius anglų kalba, panaudojant pasirodymo metodą ir bendraujant pasigamintų lėlių vardu. Pirmoje pamokoje buvo panaudota medžiaga iš internetinio šaltinio <https://littlethings.com/lifestyle/1950s-good-housewife-guide>. Šis 1955 m. išleistas „Geros namų šeimininkės ir žmonos vadovas“ paaiškina, kaip žmonos turėtų elgtis su savo vyrais.



Anglų kalbos užsiėmimas Bitės SMC.

M.Jatkevič nuotrauka.

Kitose pamokose kiekvienas mokytojas gali pasirinkti aktualias temas, kuriomis norėtų pakalbinti dalyves. Metodas įdomus, nes leidžia kalbėti įvairiomis temomis kito asmens (mūsų atveju - lėlės) vardu ir suteikia laisvės pasisakyti jautriomis temomis, lavina kūrybiškumą, skatina improvizuoti ir žaismingu būdu padeda mokytis užsienio kalbos.

3.10 Ieškome bendraminčių.

...

REGINA DOVIDAVIČIŪTĖ,
„Senjorų pasaulis“ mentorė

Visuomeninė organizacija „Senjorų pasaulis“ telkia smalsius, žingeidžius senjorus siekiančius asmeninio tobulėjimo, palaikančius ir įgyvendinančius sveiko senėjimo idėjas, plečiančius savo kultūrinį akiratį bei puoselėjančius darnius tarpasmeninius ir socialinius santykius. Esame jauna vos ketvirtus metus dirbanti organizacija, tačiau atliepdami augančius narių poreikius, nuolat ieškome naujų idėjų, inovatyvių darbo formų ir interaktyvių veiklos metodų.

Neseniai stebėjome darbą giminingoje organizacijoje [Prave Ted! o.p.s.](#) Čekijoje ir jų paskatinti jungiamės į Čekijos Nacionalinės atminties lavinimo savaitę „March for Brain“ (*Žingsniuok ir lavink smegenis*). Tai vis labiau populiarėjantis tarptautinis renginys, kuris 2024 m. vyko kovo 11-17 dienomis, skirtas atkreipti visuomenės dėmesį į sveiką senėjimą, fizinio aktyvumo svarbą smegenų veiklai ir degeneracinių ligų prevencijai.



Kartu linksmiau

Į pavasariu ir pušimis kvepiantį Vilniaus Vingio parką kovo 13 dieną susirinko gausus būrys mūsų organizacijos narių, pakvietėme Vilniaus visuomenė sveikatos biurą „Vilnius sveikiau“, vykdanči senjorų prevencinę programą „Socialinis receptas“ dalyvius, nuotaikingo žaidimo Diskgolfas vadovus ir žaidimo entuziastus iš Medardo Čoboto trečiojo amžiaus universiteto.

Visiems patiko idėja žygiuojant parko takeliais atlikti atminties lavinimo užduotis, Walk15 programėlėje skaičiuoti nueitus žingsnius, pamiklinti akį ir judesių koordinaciją prie Diskgolfo krepšio, tad, netrukus užsimezgė naujos pažintys ir klegėdami visi patraukėme į žygį.



Traukiam į žygį! „Senjorų pasaulio“ nuotrauka.

Šiek tiek teorijos

Atmintis yra psichinis procesas labai reikšmingas kognityvinis (pažintinis) gebėjimas reikalingas tiek mokymosi procese, tiek išlaikant pilnavertį, ilgai trunkantį, aktyvų gyvenimą vyresniame amžiuje.

Mnemonika - įsiminimo menas nagrinėjantis lengvesnio, geresnio įsiminimo, išlaikymo ir atgaminimo technikas ir būdus. Apie tai „Senjorų pasaulio“ Sveikos gyvensenos modulyje sužinojome gydytojos ir lektorės Sandrijos Kudirkaitės paskaitoje „Atminties sutrikimai bėgant metams“.

Gauname atminties lavinimo užduotį: naudodamiesi visomis joslėmis (rega, klausa, uosle, lytėjimu, skoniu) turime pastebėti, įsiminti ir vėliau draugui papasakoti ką

savo kelyje įsiminėme. Užduotis nesudėtinga, tačiau labai reikšminga blėstančiai atminčiai žadinti ir naujiems tarpasmeniniams santykiams kurti.

Keičiame veiklas

....,ir žiūrėjom, ir glostėm, ir uostėm, ir jautėm - jau nepamenu, kada taip niekur neskubėdama stovėjau, stebėjau aplinką, grožėjausi ir kvėpavau pilna krūtine. Jausmas labai geras. Smagu buvo pabendrauti su kolegėmis. Nuostabi popietė“, - sako Aurelija Pilėnienė.

„Aš išgirdau, kad visai nečiulba paukščiai“, – dalinasi savo potyriais kita kolegė ir visi sparčiu žingsniu patraukėme prie kitos užduoties.

Dabar mūsų tikslas įdarbinti abu galvos smegenų pusrutulius ir koordinuoti kūno judesius. Tam puikiai tiko parinkti žaidimai su cilindrais ir kamuoliais bei „grybų rinkimas“ dešine arba kaire ranka ir panašūs.

Sudėtingiausia, bet labai patraukli užduotis, laukė prie Diskgolfo krepšio. Čia reikia koordinuoti regą, judesį, jėgą, nes tiksliau rankos judesiu paleistas spalvingas diskelis turi pasiekti numatytą tikslą – įkristi į specialų krepšį.

„Malonu praleisti porą gerų valandų gryname ore, pažaisiti fizinius ir kartu intelektualius žaidimus, pajuokauti, pabendrauti, susipažinti su naujais žmonėmis. Išmokau žaisti disko golfą. Ypač patiko visais penkiais pojūčiais pabendrauti su pasirinktu medžiu. Vieno pojūčio vis tik neįjungiau - nieko neparagavau“, – sako Birutė Bilevičienė.



Po malonaus pasibuvimo gamtoje. „Senjorų pasaulio“ nuotrauka.

Technologinės inovacijos namų darbams

VO „Senjorų pasaulis“ didžiąją dalį neformalaus švietimo veiklų vykdo nuotoliu t. y., naudojame šiuolaikines komunikacines priemones, informacines technologijas, todėl palaikydami Čekijos Nacionalinės atminties lavinimo savaitės idėją, skiriame užduotį: praktikuotis namuose individualiai, savo tempu ir pagal savo interesus žaidžiant specialiai vyresniesiems suaugusiems skirtus atminties lavinimo žaidimus. Nemokamą tokių žaidimų platformą galima rasti [ČIA](#).

Kolegas iš kitų organizacijų sudomino „Senjorų pasaulio“ narių geroji praktika naudojantis mobilia programėle Walk15, jungtis į virtualią žygeivių grupę ir, skaičiuojant žingsnius, kartu keliauti į pasirinktą šalį, o atkeliavus virtualiai pabendrauti su lektoriumi iš tos šalies. Kiekvienas virtualios SP žygeivių grupės narys turi teisę pakviesti ir prijungti draugą. Nuoširdžiai tikime, kad po šios aktyvios popietės virtuali SP žygeivių grupė pasipildys naujais nariais.

[ČIA](#) rasite žemėlapi, kur vyksta Čekijos Nacionalinės atminties lavinimo savaitės „March for Brain“ renginiai.

4. AKTUALIJOS. EUROPOS ir LIETUVOS SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMO NAUJIENOS



PARENGĖ DR. VILIJA LUKOŠŪNIENĖ

Apžvalga parengta pagal EAEA ir „Epale“ dokumentus ir atspindi tik autorės nuomonę. ES institucijos, EAEA ir „Epale“ negali būti atsakingos už apžvalgos mintis.

4.1 Suaugusiųjų švietimas - pokyčių galimybė.

...

EAEA KONCEPCIJĄ DĖL 2024 METŲ TEMOS (ANGLŲ KALBA) [HTTPS://EAEA.ORG/OUR-WORK/CAMPAIGNS/EAEAS-ANNUAL-THEME-2024-ADULT-LEARNING-TURNING-LIVES-COMMUNITIES-AND-SOCIETY/](https://eaea.org/our-work/campaigns/eaeas-annual-theme-2024-adult-learning-transforming-lives-communities-and-society/)

Europos suaugusiųjų švietimo asociacija (*European Association for the Education of Adults, EAEA*) paskelbė 2024 metų temą - „Suaugusiųjų mokymasis, keičiantis gyvenimus, bendruomenes ir visuomenę“ (. Tema yra labai aktuali sprendžiant pagrindinius Europos įgūdžių metų klausimus, ypač telkiant dėmesį į suaugusiųjų mokymosi ir švietimo poveikį ir didesnę naudą.



EAEA 2024 m. temos plakatas. Šaltinis: www.eaea.org

Metų tema pabrėžia pagrindinių Europos politikos iniciatyvų, pvz., Europos švietimo erdvė ir Naujoji Europos suaugusiųjų mokymosi darbotvarkė, vaidmenį skatinant pokyčius asmeniniame gyvenime ir profesinėje veikloje.

Visus metus EAEA, bendradarbiaudama su politikos formuotojais ir suinteresuotosiomis šalimis, aktyviai rinks praktinius pavyzdžius ir formuluos politikos rekomendacijas. Pasirinkta tema siejasi su nuolatinėmis EAEA

pastangomis kurti į ateitį orientuotą kintantį suaugusiųjų švietimą. Trys pagrindiniai šių metų temos tikslai:

- Skatinti supratimą apie suaugusiųjų mokymosi transformacinį potencialą skatinant visuomenės pokyčius ir įtraukti.
- Siekti, kad suaugusiųjų švietimo politika būtų integruojama į Europos programas, skirtas ekologiškos ir skaitmeninės visuomenės plėtros pokyčiams.
- Palengvinti keitimąsi geriausios praktikos pavyzdžiais ir politikos rekomendacijomis, stiprinant suaugusių besimokančiųjų ir andragogų galias.

Pagrindinės 2024 metų veiklos

Pokyčių temą visus metus EAEA nagrinės įvairiais būdais. Grundtvig apdovanojimo konkursas kvies suaugusiųjų mokymosi organizacijas iš visos Europos pasidalyti geriausiais pavyzdžiais, kaip suaugusiųjų mokymasis gali pakeisti gyvenimą, bendruomenes ir visuomenę. Konferencija, vyksianti birželio 11–12 d. Helsinkyje, suburs besimokančiuosius, praktikus, tyrėjus ir politikos formuotojus, kad jie diskutuotų apie suaugusiųjų mokymosi poveikį Europoje ir už jos ribų. Renginiuose dalyviai pažvelgs į transformuojančią mokymosi galią globalių iššūkių, tokių kaip žaliasis kursas, migracija ir socialiniai pokyčiai, kontekste.

EAEA tinklalaidė „Už mokymosi ribų“ („Beyond Learning“) ir toliau nagrinės suaugusiųjų mokymosi ir švietimo perspektyvas. 2024 m. EAEA aplankys įvairias mokymosi erdves visoje Europoje – nuo klasių iki viešųjų parkų, socialinių įmonių, kavinių, parodų ir meno pasirodymų, ir domėsis, kaip mokymasis gali padėti ugdyti priklausymo bendruomenei jausmą ir galią sutikti pokyčius. Metų pabaigoje EAEA užbaigs temą parengdama dokumentą, kuriame pristatys pavyzdžius, kaip suaugusiųjų mokymasis keičia gyvenimą, bendruomenes ir visuomenę, taip pat rekomendacijos politikams.



Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija yra tikroji EAEA narė. LSŠA palaiko EAEA iniciatyvą ir kviečia kitas Lietuvos suaugusiųjų švietimo/mokymo įstaigas atkreipti dėmesį į paskelbtą temą.

4.2. Curriculum globALE - programa neformaliai andragogų rengimui ir tobulėjimui.

...

„[Curriculum globALE](#)“ yra UNESCO Mokymosi visą gyvenimą instituto patronuojama programa suaugusiųjų švietėjų rengimui, tobulinimui ir profesionalizacijai. UNESCO Mokymosi visą gyvenimą institutas rekomenduoja „Curriculum globALE“ (CG) kaip oficialią mokymo ir mokymosi priemonę, vieningą visame pasaulyje. Programą kūrė Vokietijos suaugusiųjų švietimo institutas (DIE) ir Vokietijos suaugusiųjų švietimo asociacijos (DVV International) tarptautinio bendradarbiavimo institutas.

2022 metų 2 antrame „[Savišvietos](#)“ numeryje išsamiai pristatėme šią programą. Džiaugiamės, kad dabar ją galime skaityti ir lietuviškai. Programos vertimą inicijavo ir finansavo „Epale“. [Mokymo programa „Curriculum GlobALE“](#)



4.3 „Epale“: 2024 metų akcentai.

...

„Epale“ - Europos elektroninė suaugusiųjų mokymosi platforma, vienijanti daugiakalbę virtualią bendruomenę. Platformoje suaugusiųjų švietėjai dalijasi suaugusiųjų švietimui ir mokymuisi naudingais ištekliais, naujienomis, andragogine patirtimi ir įžvalgomis, informacija apie organizuojamus renginius.

Pristatome svarbiausius 2024 metų „Epale“ akcentus.

„Epale“ metų andragogas



Švietimo mainų paramos fondas, administruojantis „Epale“ programą, tradiciškai kviečia bendruomenės narius ir nares kandidatuoti į „Epale“ metų andragogo vardą.

„Epale“ andragogo titulas – tai ne tik įvertinimas už aktyvią veiklą šiais metais, bet ir pasižadėjimas išlikti aktyviu „Epale“ bendruomenės nariu, toliau dalintis savais pasiekimais, atradimais ir įspūdziais organizuojant įvairius renginius, rašyti apie savo projektinės veiklos patirtį, dalintis sukurtais metodinėmis priemonėmis ar įžvalgomis apie suaugusiųjų švietimo aktualijas.

Kaip tapti „Epale“ andragogu?

Norint pelnyti „Epale“ metų andragogo vardą „Epale“ platformoje reikia paskelbti ne mažiau kaip 3 kokybiškas publikacijas (naujienų, tinklaraščio ir/arba išteklių skyreliuose) iki **2024 m. spalio 15 d.** bei pateikti užpildytą konkurso dalyvio anketą el. paštu epale@smpf.lt.

Jei „Epale“ andragogas“ konkurso nugalėtojas savo veiklą suaugusiųjų švietime vykdo mažiau nei 5 metai, jis papildomai nominuojamas „Jaunuolu „Epale“ andragogu“.

„Epale“ metų andragogai apdovanojami Suaugusiųjų švietimo savaitės atidarymo renginyje. Apdovanotiems įteikiami pažymėjimai bei suteikiama galimybė dalyvauti išskirtiniuose „Epale“ mokymuose.

Išsamiau apie konkursą

2024 metų „Epale“ temos

Kiekvienais metais „Epale“ bendruomenė savo veiklai pasirenka keletą prioritetinių temų, kurios yra visuotinai aktualios ir svarbios. Dalyvavimas, įgalinimas ir įtraukimas - šios trys temos buvo „Epale“ dėmesio centre 2023 metais. Jų nagrinėjimas papildė Europos Komisijos iniciatyvos „2023 metai - Europos įgūdžių metai“ programą. Europos įgūdžių metų baigiamasis renginys „Europos įgūdžių metai - kas toliau?“, vyks 2024 m. balandžio 30 d. Briuselyje ir internetu. Jame aktyviai dalyvauti kviečiama ir „Epale“ bendruomenė.

„Europos įgūdžių metai - kas toliau?“ - tai didelio masto konferencija, kurioje susirinks šimtai dalyvių pasidalyti sėkmingomis profesinių įgūdžių istorijomis ir aptarti Europos įgūdžių metų poveikį. Renginyje bus apžvelgti Europos įgūdžių metų pasiekimai ir apmąstytas tolesnis kelias, nes Europos įgūdžių metai šiuo renginiu nesibaigia - svarbiausiu prioritetu išlieka tęstinumas ir praktiniai rezultatai.

2024 m. „Epale“ temos, glaudžiai susijusios su Europos įgūdžių metų iniciatyvos tęstinumu.



2024 metais „Epale“ ypatingą dėmesį skiria trims esminiams dabartinio pasaulio iššūkiams, tikėdamasi, kad dėmesys joms padės apmąstyti ir kurti naują suaugusiųjų mokymosi ir švietimo praktiką.

Susipažinkime su temomis ir raskime progą parašyti jomis į „Epale“ tinklaraštį, paskelbti naujienų straipsnį arba pasiūlyti renginį bei pasidalinti šaltiniu!

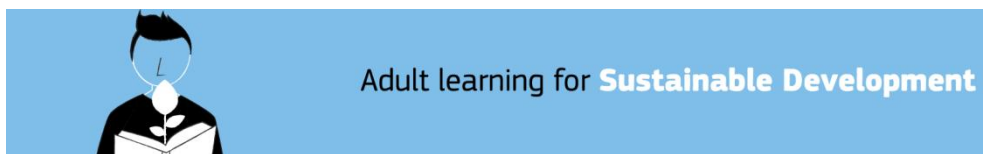
Mokymasis ir perėjimas į skaitmeninį amžių



Neįtikėtinai sparti pastarųjų kelerių metų technologijų plėtra paveikė visus kasdienio gyvenimo aspektus, todėl šiemet „Epale“ kviečia nuodugniau nagrinėti skaitmeninių įgūdžių ugdymo svarbą – nuo pagrindinio skaitmeninio raštingumo iki gebėjimų analizuoti duomenis ir kurti algoritmus. „Epale“ ragina suaugusiųjų švietėjus **būti pokyčių skaitmeninio raštingumo srityje veikėjais**, o ne tik stebėtojais.

Vienas „Epale“ dėmesio prioritetų bus **moterų įgalinimas technologijų srityje**. Nagrinėjant šią temą kviečiama pagalvoti: *Kaip galėtume spręsti nepakankamo moterų atstovavimo informacinių ir ryšių technologijų (IRT) profesijose ir STEM švietimo srityje problemą? Kokia yra geriausia praktika siekiant užtikrinti, kad švietimas ir mokymasis lemtų veiksmingą ir ilgalaikę moterų integraciją į darbo rinką? Kaip lyčių šališkumas veikia technologijas ir kokių vaidmenį gali atlikti suaugusiųjų mokymasis ir švietimas, kad tai būtų pašalinta?*

Suaugusiųjų mokymasis tvariai plėtrai



Atliepiant klimato krizės, kurios padariniai Europoje ir visame pasaulyje yra akivaizdūs, iššūkius, svarbu sparčiai pereiti prie ekologiško gyvenimo visose visuomenės srityse ir sektoriuose.

„Epale“ bendruomenė kviečiama tirti, kaip švietimo ir mokymo sektorius gali prisidėti prie ekologiškesnės ir tvaresnės ateities kūrimo stiprindamas besimokančių suaugusiųjų tvarumo kompetencijas ir įgūdžius. Suaugusiųjų mokymasis ir mokymas gali atlikti svarbų vaidmenį ugdant gebėjimus šioje srityje: a) žaliųjų įgūdžių ugdymas leidžia suaugusiesiems įvaldytiniujas žaliąsias technologijas ir darbo procesus; b) suaugusiųjų mokymasis gali palaikyti piliečių gebėjimą "mąstyti ir veikti ekologiškai". Suaugusiųjų švietėjai kviečiami nagrinėti šiuos klausimus: *Kaip užtikrinti, kad tvarumas ir ekologinis raštingumas būtų integruotas į suaugusiųjų švietimo programas ir pedagogų mokymą? Kaip mokyti darbo jėgą, kad ji įgytų ekologiškus įgūdžius, atitinkančius dabartinius iššūkius? Ir, svarbiausia, kokios yra suaugusiųjų mokymosi galimybės skatinti ilgalaikius pokyčius?*

Suaugusiųjų mokymasis - išeitis iš skurdo situacijos

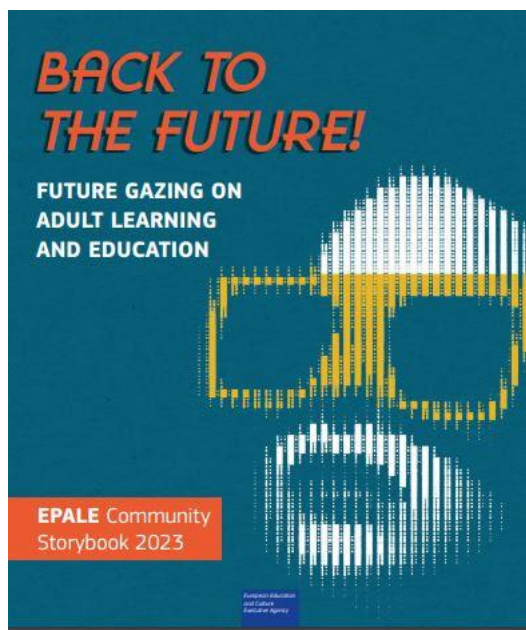


„Epale“ bendruomenė mato ir dar vieną labai opią problemą - skurdą. Skurdas yra sudėtingas, daugialypis reiškinys: jo apibrėžtis neapsiriboja vien tik pajamomis, o apima kitas nepalankias sąlygas, pavyzdžiui, negalią, pažeidžiamumą ir diskriminaciją. Buvimas skurdo situacijoje atiboja dalį žmonių nuo aktyvaus dalyvavimo visuomenės gyvenime, pažeidžia tų žmonių teises, kuria sąlygas nelygybei ir socialinei atskirčiai. Manydama, kad suaugusiųjų mokymasis ir švietimas yra pagrindinė skurdo ir nelygybės mažinimo priemonė „Epale“ kviečia atskleisti skurdo ir švietimo ryšį akcentuojant teigiamą švietimo vaidmenį ir

apmąstant tokius klausimus: *Kaip galime šalinti pagrindines prastų mokymosi rezultatų, įskaitant ankstyvą pasitraukimą iš švietimo sistemos, priežastis, taikydami holistinį požiūrį į mokymąsi visą gyvenimą? Kokia yra geriausia praktika ir metodikos, padedančios mokinių įgalinimui ir atsakomybės jausmui mokymosi kelyje?*

Plačiau apie EPALE 2024 metų planus: <https://epale.ec.europa.eu/.../epale-2024-thematic-focuses>

2023 metų „Epale“ bendruomenių istorijų knyga



2023 metais 86 mokytojai, instruktoriai ir švietėjai iš 24 šalių entuziastingai atsiliepė į kvietimą ir pasidalijo savo išvalgomis apie suaugusiųjų švietimo ir mokymo ateitį.

Šiomis istorijomis, platforma buvo papildyta daugybe įdomių išvalgų ir įkvepiančių idėjų apie įgūdžių ir suaugusiųjų mokymosi ateitį ir tai paskatino parengti Istorijų knygą.

Istorijų knygoje rasite ir Virginijos Švedienės, suaugusiųjų švietimo veiklų koordinatorės iš Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos istoriją!

[Pasinerkite į istorijas ir mėgaukitės kelione!](#)

2024 m. „Epale“ bendruomenės istorijų iniciatyva [Žydėk, mažyli. žydėk!](#)

Suaugusiųjų mokymasis ir švietimas leidžia žmonėms ir socialinėms grupėms įgyti galią valdyti savo aplinką ir likimą. tapti stipresniais, keisti savo gyvenimą ir likimą. mokymasis suteikia jiems naujų priemonių ir galimybių, didina pasitikėjimą savimi ir gebėjimą įsidarbinti, skatina aktyviai dalyvauti visuomeniniame gyvenime.

Ugdymas asmenines galias mokymasis prisideda prie teigiamų kiekvieno asmens, bendruomenės ar visuomenės pokyčių.

2024 metų Bendruomenės istorijų iniciatyva klausia:

Kokia yra jūsų pokyčio istorija? Kaip suaugusiųjų mokymasis ir švietimas pakeitė jūsų gyvenimą? Kaip jis perrašė jūsų likimą? Arba kaip tai pakeitė jūsų mokinių gyvenimus?

Istorijos bus skelbiamos „Epale“ platformoje ir kaupiamos skaitmeniniame leidinyje „Epale“ **Bendruomenės istorijų knygoje**.

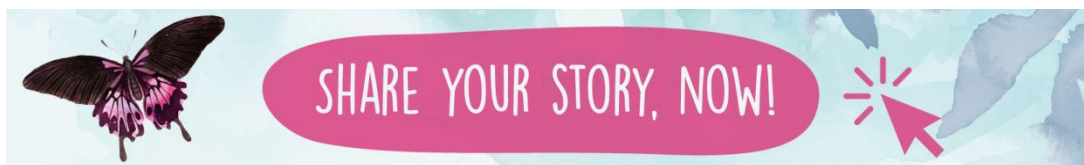
Nepraleiskite progos tapti šios pasakojimų knygos dalimi!

Kas gali dalyvauti: visi EPALE vartotojai kviečiami dalytis savo istorijomis

Istorijų pateikimo terminas: 2024 m. balandžio 8 d.-2024 m. liepos 31 d.

Vaizdinė medžiaga: Kviečiame pateikti nuotraukas ir nuorodas į vaizdo įrašus

Kaip dalyvauti: [užpildykite internetinę formą](#) ir pasidalykite savo istorija!



Trys vaizdo filmukai apie platformos naudojimą

„Epale“ komanda Lietuvoje sukūrė 3 aiškinamuosius filmukus, kurie padės jums, mieli vartotojai, dar lengviau ir paprasčiau naudotis platforma ir jos funkcijomis.

Filmukuose žingsnis po žingsnio paaiškinama, kaip užsiregistruoti, kaip įkelti naujieną, įrašą ar renginį ir kaip naudotis „Epale“ mobiliąja programėle.

[Kaip užsiregistruoti platformoje „Epale“](#)

[Kaip įkelti naujieną į platformą „Epale“](#)

[Kaip naudotis „Epale“ mobiliąja programėle?](#)

„Epale“ informacijos pristatymuose naudojamos platformos ir naujienlaiškių iliustracijos.

1 priedas. Faktų lapai suaugusiųjų švietimo advokacijai.

FAKTŲ LAPAS NR. 1

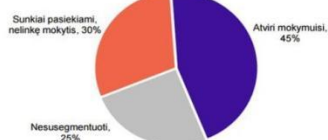
FAKTŲ LAPAS NR. 1

LIETUVOJE 30%
SUAUGUSIŲJŲ
BERAŠČIAI.
JŪS GALITE TAI
PAKEISTI!



„21 amžiaus beraščiai bus ne tie, kas nemoka skaityti ar skaičiuoti, o tie, kas negeba mokytis, atsisakyti išmokto ir išmokti iš naujo.“ (Alvin Toffler)

Atvirų ir sunkiai pasiekiamų, nelinkusių mokytis segmentų dydžiai



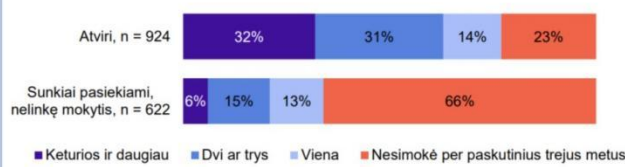
Vyriausybės strateginės analizės centro „Strata“ tyrimo duomenimis 30 % suaugusiųjų nesimokytų, net jei būtų idealios sąlygos, nebūtų jokių apribojimų.

Gyventojų apklausos ataskaita. (2020), p. 38.

<https://strata.gov.lt/images/tyrimai/2020-metal/svietimo-politika/20200108-MVG.pdf>



Mokymosi per paskutinius trejus metus intensyvumas



Mokymosi intensyvumas apibūdina, kokiomis formomis (nuo savarankiško mokymosi iki siekimo įgyti aukštąjį išsilavinimą) respondentai mokėsi per pastaruosius trejus metus.

Per paskutinius trejus metus nesimokė kas ketvirtas (23%) atviras mokymuisi ir du trečdaliai (66%) nelinkusių mokytis.

Dalies mokymasis – vidutinio intensyvumo (atvirų mokymuisi 45%, nelinkusių mokytis 28%). Į kurią pusę (labiau besimokančių ar nesimokančių) jie pereis, priklausys nuo mokymosi prieinamumo, naudingumo, pritaikomumo ir kokybės.

KĄ DARYTI?

- Rodykite mokymosi pavyzdį!
- Kvieskite skleisti gerą patirtį, kaip mokymasis padėjo išspręsti žmogaus problemas.
- Skirkite savivaldybės lėšas suaugusiųjų mokymuisi skatinti.
- Priartinkite mokymosi galimybes prie žmonių.
- Gyventojų problemas paverskite mokymosi temomis.
- Pasitelkite neformaliojo suaugusiųjų švietimo koordinatorius ir ekspertus.
- Įdiekite mokymų kokybės kontrolės sistemą.

FAKTŲ
LAPAS
NR.2

DIDŽIAUSIA
SUAUGUSIŲJŲ
NESIMOKYMO
PRIEŽASTIS-
PRIEINAMUMAS

Žmonės nuo mokymosi dažniausiai sulaiko įsitikinimas, kad jiems per vėlu mokytis – šią kliūtį nurodo 38 proc. visų nesimokančiųjų.

Ketvirtadalis nesimokančiųjų nurodo finansines kliūtis – sunku padengti mokymosi išlaidas, per brangu. Tai dažniau nurodo dirbantieji žemesnės kvalifikacijos reikalaujančius darbus.

Penktadalis apklaustųjų kaip kliūtį nurodo asmeninius įsipareigojimus, dar tokia pat dalis – profesinius įsipareigojimus, kuriuos būtų sunku derinti su mokymusi.

Gyventojų apklausos ataskaita. (2020).
<https://strata.gov.lt/images/tyrimai/2020-metai/svietimo-politika/20200108-MVG.pdf>



Dabar pripažįstame, kad mokymasis yra visą gyvenimą trunkantis procesas, siekiant neatsilikti nuo pokyčių. O pati svarbiausia užduotis – išmokyti žmones mokytis.

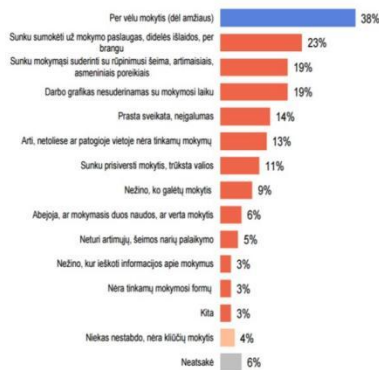
Peter Drucker



KĄ DARYTI?

- Rodykite mokymosi pavyzdį!
- Kvieskite skleisti gerą patirtį, kaip mokymasis padėjo išspręsti žmogaus problemas.
- Skirkite savivaldybės lėšas suaugusiųjų mokymuisi skatinti.
- Priartinkite mokymosi galimybes prie žmonių.
- Gyventojų problemas paverskite mokymosi temomis.
- Pasitelkite neformaliojo suaugusiųjų švietimo koordinatorius ir ekspertus
- Įdiekite mokymų kokybės kontrolės sistemą.

Kliūtys ir barjerai, trukdantys pradėti mokytis



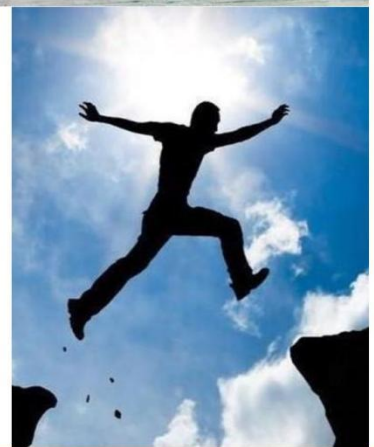
FAKTŲ LAPAS NR.3



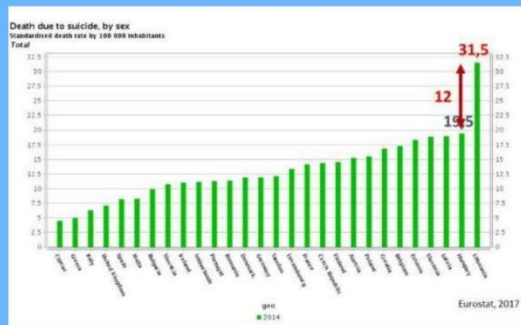
SAVIŽUDYBIŲ PREVENCIJAI – SUAUGUSIŲJŲ MOKYMĄSI

*Jei manote, kad švietimas yra
brangus, pabandykite įvertinti
nežinojimo ir nemokėjimo kainą.*

Hovard Gardner



Savižudybių Lietuvoje mažėja, bet rodikliai lieka prasčiausi Europoje. Vyrų savižudybių skaičius viršija moterų keturis kartus!



Šaltinis: <https://vpssc.lrv.lt/lt/statistika/savizudybiu-statistika>

Savižudybę dažniausiai sąlygoja gilus beviltiškumo ir bejėgiškumo jausmas.

Žmogus nebemato jokių problemų sprendimų ir galimybių susitvarkyti su sudėtingomis gyvenimo aplinkybėmis, tad pasirenka nutraukti kančią savižudybe.

Siūlomi sprendimai (psichologų konsultacijos, pagalbos skambučiai) dažniausiai nukreipti į pasekmes.

KĄ DARYTI?

- Skirkite savivaldybės lėšų suaugusiųjų mokymuisi skatinti.
- Kvieskite skleisti gerą patirtį, kaip mokymasis padėjo išspręsti žmogaus problemas.
- Priartinkite mokymosi galimybes prie žmonių.
- Gyventojų problemas paverskite mokymosi temomis.
- Ugdykite gyventojų pasitikėjimą savo jėgomis.
- Plėskite žmonių pasirinkimo galimybes.
- Ugdykite suaugusiųjų emocinį raštingumą.
- Pasitelkite neformaliojo suaugusiųjų švietimo koordinatorius ir ekspertus

FAKTŲ
LAPAS
NR.4



SUAUGUSIO
ŽMOGAUS
GYVENIMAS –
NE TIK DARBAS
IR KARJERA

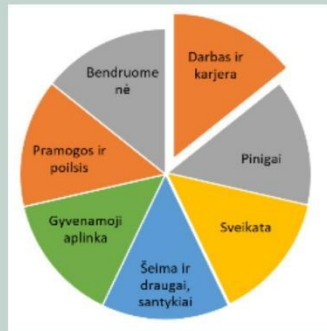
*Švietimas yra raktas, atveriantis
auksines duris į laisvę*

George Washington Carver



Suaugusiojo gyvenime yra daugiau interesų, ne vien darbas ir karjera.

Nesubalansuoto gyvenimo pasekmės: stresas ir neurozės, nepasitenkinimas, pašliję santykiai, smurtas artimoje aplinkoje, priklausomybės.



Šaltinis: <https://www.mindtools.com/ak6jd6w/the-wheel-of-life>

Žmogus yra laimingas ir patenkintas, jei randa tinkamą pusiausvyrą kiekvienai iš šių gyvenimo sričių.

Šiandien, deja, visos politikų dėmesys, kalbant apie suaugusiųjų mokymąsi, yra nukreipiamas tik į darbą ir karjerą. Gyvenimas yra daug įvairesnis.

KĄ DARYTI?

- Skirkite savivaldybės lėšų suaugusiųjų mokymuisi skatinti.
- Kvieskite skleisti gerą patirtį, kaip mokymasis padėjo išspręsti žmogaus problemas.
- Priartinkite mokymosi galimybes prie žmonių.
- Plėskite mokymosi pasiūlą gyvenimo kokybės gerinimui.
- Nuoširdžiai aiškinokitės, kas iš tiesų žmonėms rūpi.
- Gyventojų problemas paverskite mokymosi temomis.
- Pasitelkite neformaliojo suaugusiųjų švietimo koordinatorius ir ekspertus.